

Presidència de la Generalitat

LLEI 5/2023, de 13 d'abril, de la Generalitat, integral de mesures contra el despoblament i per l'equitat territorial a la Comunitat Valenciana..[2023/4174]

Sia notori i manifest a tots els ciutadans i totes les ciutadanes que Les Corts han aprovat i jo, d'acord amb el que estableixen la Constitució i l'Estatut d'Autonomia, en nom del rei, promulgue la Llei següent:

Índex

Preàmbul

TÍTOL PRELIMINAR. DISPOSICIONS GENERALS

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

Article 2. Finalitats

Article 3. Principis rectors

TÍTOL I. COMPETÈNCIES, GOVERNANÇA I COL·LABORACIÓ INSTITUCIONAL

Article 4. Competències del Consell

Article 5. Comissió Interdepartamental del Consell contra el Despoblament i per l'Equitat Territorial

Article 6. Informe de perspectiva rural sobre el despoblament i l'equitat territorial

Article 7. Planificació estratègica

Article 8. Fons de Cooperació Municipal contra el Despoblament

Article 9. Col·laboració i cooperació interadministrativa

Article 10. Participació ciutadana i col·laboració amb la societat civil

Article 11. Estudi, investigació i divulgació en matèria de repte demogràfic i despoblament

Article 12. Estabilitat i formació de l'ocupació pública

Article 13. Finançament de les mesures contra el despoblament

TÍTOL II. ZONIFICACIÓ DEL RISC DE DESPOBLAMENT

Article 14. Definició de municipi en risc de despoblament

Article 15. Criteris de zonificació del risc de despoblament

TÍTOL III. MESURES DE COHESIÓ SOCIAL, ECONÒMICA I TERRITORIAL

CAPÍTOL I. Mesures de garantia d'accés als serveis públics i per a la igualtat de drets i oportunitats

Article 16. Accés a l'educació pública

Article 17. Mesures relatives a la formació professional

Article 18. Accés a la sanitat pública

Article 19. Accés als serveis socials públics

Article 20. Accés als serveis de justícia pròxima

Article 21. Mesures per a la joventut

Article 22. Mesures per a les persones majors

Article 23. Mesures per a la igualtat de gènere

Article 24. Accés al transport públic

Article 25. Accés a l'habitatge

Article 26. Seguretat i resposta davant les emergències

Article 27. Promoció de la cultura i l'esport

Article 28. Accés a les tecnologies de la informació i la comunicació

Article 29. Accés a serveis bancaris

Article 30. Protecció dels drets de les persones consumidores i accés als mitjans de comunicació

CAPÍTOL II. Mesures per a la reactivació i la diversificació socioeconòmiques i la promoció de l'ocupació

Article 31. Mesures en matèria de subvencions i contractació pública

Article 32. Mesures de fiscalitat diferenciada i accés al finançament

Presidencia de la Generalitat

LEY 5/2023, de 13 de abril, de la Generalitat, integral de medidas contra el despoblamiento y por la equidad territorial en la Comunitat Valenciana. [2023/4174]

Sea notorio y manifiesto a todos los ciudadanos y todas las ciudadanas que Les Corts han aprobado y yo, de acuerdo con lo establecido por la Constitución y el Estatuto de Autonomía, en nombre del rey, promulgo la siguiente Ley:

Índice

Preámbulo

TÍTULO PRELIMINAR. DISPOSICIONES GENERALES

Artículo 1. Objeto y ámbito de aplicación

Artículo 2. Fines

Artículo 3. Principios rectores

TÍTULO I. COMPETENCIAS, GOBERNANZA Y COLABORACIÓN INSTITUCIONAL

Artículo 4. Competencias del Consell

Artículo 5. Comisión Interdepartamental del Consell contra el Despoblamiento y por la Equidad Territorial

Artículo 6. Informe de perspectiva rural sobre el despoblamiento y la equidad territorial

Artículo 7. Planificación estratégica

Artículo 8. Fondo de Cooperación Municipal contra el Despoblamiento

Artículo 9. Colaboración y cooperación interadministrativa

Artículo 10. Participación ciudadana y colaboración con la sociedad civil

Artículo 11. Estudio, investigación y divulgación en materia de reto demográfico y despoblamiento

Artículo 12. Estabilidad y formación del empleo público

Artículo 13. Financiación de las medidas contra el despoblamiento

TÍTULO II. ZONIFICACIÓN DEL RIESGO DE DESPOBLAMIENTO

Artículo 14. Definición de municipio en riesgo de despoblamiento

Artículo 15. Criterios de zonificación del riesgo de despoblamiento

TÍTULO III. MEDIDAS DE COHESIÓ SOCIAL, ECONÓMICA Y TERRITORIAL

CAPÍTULO I. Medidas de garantía de acceso a los servicios públicos y para la igualdad de derechos y oportunidades

Artículo 16. Acceso a la educación pública

Artículo 17. Medidas relativas a la formación profesional

Artículo 18. Acceso a la sanidad pública

Artículo 19. Acceso a los servicios sociales públicos

Artículo 20. Acceso a los servicios de justicia próxima

Artículo 21. Medidas para la juventud

Artículo 22. Medidas para las personas mayores

Artículo 23. Medidas para la igualdad de género

Artículo 24. Acceso al transporte público

Artículo 25. Acceso a la vivienda

Artículo 26. Seguridad y respuesta ante las emergencias

Artículo 27. Promoción de la cultura y el deporte

Artículo 28. Acceso a las tecnologías de la información y la comunicación

Artículo 29. Acceso a servicios bancarios

Artículo 30. Protección de los derechos de las personas consumidoras y acceso a los medios de comunicación

CAPÍTULO II. Medidas para la reactivación y la diversificación socioeconómicas y la promoción del empleo

Artículo 31. Medidas en materia de subvenciones y contratación pública

Artículo 32. Medidas de fiscalidad diferenciada y acceso a la financiación



Article 33. Reactivació i diversificació de l'activitat econòmica

Article 34. Creació i manteniment de l'ocupació

Article 35. Promoció del turisme sostenible

Article 36. Suport al comerç de proximitat

Article 37. Suport a la cadena de valor agroalimentària

Article 38. Impuls a la gestió forestal sostenible i a la persona d'incendis forestals

Article 39. Foment de les energies renovables

Article 40. Eficiència en el consum d'aigua

Article 41. Innovació i tecnologia

Article 42. Instruments de planejament en els municipis amb risc de despoblament

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera. Indicadors i identificació de la despesa en polítiques contra el despoblament en els pressupostos anuals

Segona. Comissió Interdepartamental del Consell per a la Lluita contra el Despoblament dels Municipis de la Comunitat Valenciana

Tercera. Fons de cooperació municipal per a municipis en risc de despoblament

Quarta

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única. Derogació normativa

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Habilitació per al desplegament reglamentari

Segon. Entrada en vigor

PREÀMBUL

I

La despoblació, com a fenomen demogràfic, i el despoblament, com a fenomen territorial, són problemes amb profundes arrels històriques que han conformat el paisatge humà de la Comunitat Valenciana. L'èxode poblacional i el decaïment socioeconòmic associat en zones rurals és conseqüència de processos econòmics i socials originats en períodes històrics passats, desenvolupats durant dècades, i accelerats a partir dels anys seixanta del segle passat. La crisi del sistema agropecuari tradicional, la concentració econòmica en ciutats, l'accelerat procés d'urbanització, la millora dels sistemes de transport, la revolució tecnològica, la manca de serveis i oportunitats, així com la modernització social basada en profunds canvis de conducta i mentalitat de la societat des de llavors, van generar, entre altres raons, la crisi del sistema rural valencià, juntament amb una manca de consciència sobre els problemes que comportava el desequilibri territorial i unes polítiques públiques desencertades que aprofundien en eixa inequitat.

El procés de despoblament es perpetua fins a l'actualitat: al voltant d'una quarta part dels municipis de la Comunitat Valenciana perden població de manera contínua en les últimes dècades. Així mateix, destaca el protagonisme relatiu dels municipis amb menys de mil habitants, que representen vora el 40 % del total, i que es distribueixen entre municipis de menys de 100 habitants (23 municipis, un 4 %), de 100 a 499 (120 municipis, un 22 %), i de 500 a 999 (76 municipis, un 14 %), segons les últimes dades disponibles de l'Institut Valencià d'Estadística. Com a tendència associada, l'envelliment acompanya la despoblació: dels 542 municipis de la Comunitat Valenciana, 172 mostren un índex d'envelliment superior al 250 %, la qual cosa indica, en altres paraules, que hi ha 25 persones majors de 64 anys per cada 10 persones menors de 16 anys, i en 200 municipis l'índex de dependència, que mesura les persones de més de 64 i menys de 16 anys respecte a les persones de 16 a 64 anys, és superior al 60 %.

El despoblament, com a procés que caracteritza l'abandó territorial i demogràfic, ha sigut particularment intens en comarques d'interior i de muntanya de la Comunitat Valenciana. En efecte, les comarques de l'interior i, especialment, els municipis localitzats en dominis muntanyencs, amb més dificultats d'accessibilitat als nuclis urbans, han experimentat

Artículo 33. Reactivación y diversificación de la actividad económica

Artículo 34. Creación y mantenimiento del empleo

Artículo 35. Promoción del turismo sostenible

Artículo 36. Apoyo al comercio de proximidad

Artículo 37. Apoyo a la cadena de valor agroalimentaria

Artículo 38. Impulso a la gestión forestal sostenible y a la prevención de incendios forestales

Artículo 39. Fomento de las energías renovables

Artículo 40. Eficiencia en el consumo de agua

Artículo 41. Innovación y tecnología

Artículo 42. Instrumentos de planeamiento en los municipios con riesgo de despoblamiento

DISPOSICIONES TRANSITORIAS

Primera. Indicadores e identificación del gasto en políticas contra la despoblación en los presupuestos anuales

Segunda. Comisión Interdepartamental del Consell para la lucha contra el despoblamiento de los municipios de la Comunitat Valenciana

Tercera. Fondo de cooperación municipal para municipios en riesgo de despoblamiento

Cuarta

DISPOSICIÓN DEROGATORIA

Única. Derogación normativa

DISPOSICIONES FINALES

Primera. Habilitación para el desarrollo reglamentario

Segunda. Entrada en vigor

PREÁMBULO

I

La despoblación, como fenómeno demográfico, y el despoblamiento, como fenómeno territorial, son problemas con profundas raíces históricas que han conformatado el paisaje humano de la Comunitat Valenciana. El éxodo poblacional y el decaimiento socioeconómico asociado en las zonas rurales es consecuencia de procesos económicos y sociales originados en períodos históricos pasados, desarrollados durante décadas, y acelerados a partir de los años sesenta del pasado siglo. La crisis del sistema agropecuario tradicional, la concentración económica en las ciudades, el acelerado proceso de urbanización, la mejora de los sistemas de transporte, la revolución tecnológica, la falta de servicios y oportunidades, así como la modernización social basada en profundos cambios de conducta y mentalidad de la sociedad desde entonces, generaron, entre otras razones, la crisis del sistema rural valenciano, junto a una falta de conciencia sobre los problemas que comportaba el desequilibrio territorial y unas políticas públicas desacertadas que ahondaban en esa inequidad.

El proceso de despoblamiento se perpetúa hasta la actualidad: alrededor de una cuarta parte de los municipios de la Comunitat Valenciana pierden población de manera continua en las últimas décadas. Asimismo, destaca el protagonismo relativo de los municipios con menos de mil habitantes, que representan en torno al 40% del total, y que se distribuyen entre municipios de menos de 100 habitantes (23 municipios, un 4%), de 100 a 499 (120 municipios, un 22%), y de 500 a 999 (76 municipios, un 14%), según los últimos datos disponibles del Instituto Valenciano de Estadísticas. Como tendencia asociada, el envejecimiento acompaña a la despoblación: de los 542 municipios de la Comunitat Valenciana, 172 muestran un índice de envejecimiento superior al 250% lo cual indica, en otras palabras, que hay 25 personas mayores de 64 años por cada 10 personas menores de 16 años; y en 200 municipios el índice de dependencia, que mide las personas de más de 64 y menos de 16 años con respecto a las personas de 16 a 64 años, es superior al 60%.

El despoblamiento, como proceso que caracteriza el abandono territorial y demográfico, ha sido particularmente intenso en las comarcas de interior y de montaña de la Comunitat Valenciana. En efecto, las comarcas del interior y, especialmente, los municipios localizados en dominios montañosos, con más dificultades de accesibilidad a los núcleos



en els últims 120 anys una considerable pèrdua de població: aproximadament el 40 % de la reculada demogràfica, si bé amb contrastades diferències entre si. El despoblament es localitza principalment a les comarques dels Ports de Morella, l'Alt Maestrat, l'Alcalatén, l'Alt Millars, l'Alt Palància, el Racó d'Ademús, els Serrans, la Plana d'Utiel-Requena, la Vall de Cofrents-Aiora, la Canal de Navarrés i part de la Vall d'Albaida, l'Alcoià i el Comtat. De la mateixa manera, aquest fenomen es localitza en el sector occidental (interior) de diverses comarques litorals com el Baix Maestrat, la Plana Alta, la Plana Baixa, la Marina Alta i la Marina Baixa. A escala municipal es reproduïx aquest escenari, de tal manera que, llevat d'alguna excepció causada per la funció de capitalitat comarcal o per alguna activitat econòmica puntual important, s'hi pot apreciar que la despoblació continua durant dècades.

El despoblament ha adquirit així un caràcter estructural que afecta una part substancial de la Comunitat Valenciana i que reclama una actuació integral, multisectorial i estable en el temps per part dels poders públics, amb criteris d'equitat territorial i de cohesió social, que reforce la resiliència del territori davant els desafiaments actuals i futurs, i que contribueixca a millorar la qualitat de vida i a garantir els drets de les persones, independentment del seu lloc de residència.

II

El fenomen del despoblament s'emmarca en un concepte més ampli, el de repte demogràfic, perquè ve acompanyat per altres tendències socials i demogràfiques que, així mateix, han de considerar-se en la formulació de solucions jurídiques i administratives a aquests desafiaments; això és, l'envelliment demogràfic, la masculinització de la població en zones rurals, els efectes de la població flotant, la precarització de les condicions de vida i treball, les situacions d'aïllament i les dificultats d'integració social; a més de la pèrdua, com a societat, de valors culturals, d'identitat i d'un sentiment col·lectiu de pertinença.

El despoblament i, en sentit ampli, el repte demogràfic, es manifesta com a fenomen territorial en totes les comunitats autònomes a Espanya, si bé amb trets i intensitats molt diferents, així com en altres estats membres de la Unió Europea. Es tracta d'un repte compartit de cohesió territorial, econòmica i social, que són principis europeus fonamentals assentats a partir de l'article 174 del Tractat de Funcionament de la Unió Europea, pel qual s'estableix que: «A fi de promoure un desenvolupament harmoniós del conjunt de la Unió, aquesta haurà de desenvolupar i prosseguir la seua acció encaminada a reforçar la seua cohesió econòmica, social i territorial. La Unió s'haurà de proposar, en particular, reduir les diferències entre els nivells de desenvolupament de les diverses regions i el retard de les regions menys afavorides. Entre les regions afectades s'haurà de prestar especial atenció a les zones rurals, a les zones afectades per una transició industrial i a les regions que pateixen desavantatges naturals o demogràfics greus i permanents com, per exemple, les regions més septentrionals amb una escassa densitat de població i les regions insulars, transfrontereres i de muntanya».

Així, el repte demogràfic ha esdevingut una qüestió de primer ordre en l'agenda de les institucions europees, com evidencien, entre altres, les recents Conclusions del Consell sobre «El camí que cal seguir davant els reptes demogràfics» (2020/C 205/03); l'informe de la Comissió sobre els efectes del canvi demogràfic (COM(2020) 241 final) i la seua comunicació «Una visió a llarg termini per a les zones rurals de la UE: cap a unes zones rurals més fortes, connectades, resilents i pròsperes abans de 2040» (COM(2021) 345 final), o sengles dictàmens del Comitè Europeu de les Regions «La resposta de la UE al repte demogràfic» (2017/C 017/08) i «Canvi demogràfic: propostes per a quantificar i afrontar els efectes negatius en les regions de la UE» (2020/C 440/07).

La qüestió ha rebut també un impuls per part de les instàncies de govern i legislatives d'Espanya, com queda recollit en documents clau. Cal destacar les directrius generals de l'Estratègia nacional davant el repte demogràfic, emanades del mandat de la Conferència de Presidents de 2017 i aprovades pel Consell de Ministres el març de 2019; els resultats de la Comissió Especial sobre l'evolució demogràfica a Espanya

urbanos, han experimentado en los últimos 120 años una considerable pérdida de población: aproximadamente el 40% del retroceso demográfico, si bien con contrastadas diferencias entre ellas. El despoblamiento se localiza principalmente en las comarcas de Els Ports de Morella, L'Alt Maestrat, L'Alcalatén, El Alto Mijares, El Alto Palancia, El Rincón de Ademuz, La Serranía, El Altiplano de Utiel-Requena, El Valle de Cofrentes-Ayora, La Canal de Navarrés, y parte de La Vall d'Albaida, L'Alcoià, y El Comtat. De la misma manera este fenómeno se localiza en el sector occidental (interior) de varias comarcas litorales como El Baix Maestrat, La Plana Alta, La Plana Baixa, La Marina Alta y La Marina Baixa. A escala municipal se reproduce dicho escenario, de tal manera que salvo alguna excepción causada por la función de capitalidad comarcal o por alguna actividad económica puntual sobresaliente, se puede apreciar que la despoblación continúa durante décadas.

El despoblamiento ha adquirido así un carácter estructural que afecta una parte substancial de la Comunitat Valenciana y que reclama una actuación integral, multisectorial y estable en el tiempo por parte de los poderes públicos, con criterios de equidad territorial y de cohesión social, que refuerce la resiliencia del territorio ante los desafíos actuales y futuros, y que contribuya a mejorar la calidad de vida y a garantizar los derechos de las personas, independientemente de su lugar de residencia.

II

El fenómeno del despoblamiento se enmarca en un concepto más amplio, el de reto demográfico, pues viene acompañado por otras tendencias sociales y demográficas que asimismo deben considerarse en la formulación de soluciones jurídicas y administrativas a estos desafíos; esto es, el envejecimiento demográfico, la masculinización de la población en zonas rurales, los efectos de la población flotante, la precarización de las condiciones de vida y trabajo, las situaciones de aislamiento y las dificultades de integración social; junto a la pérdida, como sociedad, de valores culturales, de identidad y de un sentimiento colectivo de pertenencia.

El despoblamiento y, en sentido amplio, el reto demográfico, se manifiesta como fenómeno territorial en todas las comunidades autónomas en España, si bien con muy distintos rasgos e intensidades, así como en otros estados miembros de la Unión Europea. Se trata de un reto compartido de cohesión territorial, económica y social, que son principios europeos fundamentales asentados a partir del artículo 174 del Tratado de Funcionamiento de la Unión Europea, por el que se establece que: «A fin de promover un desarrollo armonioso del conjunto de la Unión, ésta desarrollará y proseguirá su acción encaminada a reforzar su cohesión económica, social y territorial. La Unión se propondrá, en particular, reducir las diferencias entre los niveles de desarrollo de las diversas regiones y el retraso de las regiones menos favorecidas. Entre las regiones afectadas se prestará especial atención a las zonas rurales, a las zonas afectadas por una transición industrial y a las regiones que padecen desventajas naturales o demográficas graves y permanentes como, por ejemplo, las regiones más septentrionales con una escasa densidad de población y las regiones insulares, transfronterizas y de montaña».

Así, el reto demográfico ha devenido una cuestión de primer orden en la agenda de las instituciones europeas, como evidencian, entre otros, las recientes Conclusiones del Consejo sobre «El camino a seguir ante los retos demográficos» (2020/C 205/03); el informe de la Comisión sobre los efectos del cambio demográfico (COM(2020) 241 final) y su comunicación «Una Visión a largo plazo para las zonas rurales de la UE: hacia unas zonas rurales más fuertes, conectadas, resilientes y prósperas antes de 2040» (COM(2021) 345 final); o sendos Dictámenes del Comité Europeo de las Regiones «La respuesta de la UE al reto demográfico» (2017/C 017/08) y «Cambio demográfico: propuestas para cuantificar y afrontar los efectos negativos en las regiones de la UE» (2020/C 440/07).

La cuestión ha recibido también un impulso por parte de las instancias de gobierno y legislativas de España, como queda recogido en documentos clave. A destacar, las directrices generales de la Estrategia Nacional frente al Reto Demográfico, emanadas del mandato de la Conferencia de Presidentes de 2017 y aprobadas por Consejo de Ministros en marzo de 2019; los resultados de la Comisión Especial sobre la



del Senat, publicats en 2019, o la Declaració de Mèrida de gener de 2020, de la Conferència de Presidències de Parlaments Autònoms, per a treballar conjuntament i compartir experiències davant els reptes de «[...] la plena igualtat, la lluita contra el despoblament de les zones rurals, la cohesió territorial, l'envelliment de la població i la diversitat cultural i lingüística».

Així mateix, la perspectiva sociodemogràfica sobre el territori, la despoblació i els seus efectes en el teixit socioeconòmic, el desenvolupament sostenible i la qualitat de vida també ha sigut objecte d'anàlisi pel Consell Econòmic i Social d'Espanya, en el seu informe «Un medi rural viu i sostenible» de juliol de 2021, i pel mateix Comitè Econòmic i Social de la Comunitat Valenciana en el seu «Informe sobre el medi rural a la Comunitat Valenciana» aprovat el juliol de 2020.

Igualment, és ressenyable l'acord de diàleg social Alcem-nos, suscrit de manera tripartida el 22 de juliol de 2020, entre el Consell i les organitzacions sindicals i empresarials més representatives, que va marcar les línies d'actuació per a fer front a l'emergència sanitària, econòmica i social causada per la Covid-19 i per a establir les bases per a la reactivació social i econòmica de la Comunitat Valenciana, incloent, entre les seues propostes, accions per a la cohesió territorial, el desenvolupament rural i per a revertir el fenomen del despoblament.

Si bé els fenòmens de la despoblació i el despoblament ens serveixen per a explicar les conseqüències de processos econòmics i socials originats en períodes històrics passats, que s'han intentat pal·liar amb mesures verticals sense un èxit destacable, en els temps actuals resulta necessari introduir mesures d'equitat territorial per a evitar la perpetuació d'aquests processos. Cal arbitrar polítiques de discriminació positiva per a zones del nostre territori amb condicions de partida desfavorables, per a dotar-los així d'una major resiliència a fi que puguen combatre les problemàtiques estructurals que els afecten d'una manera més eficient i, al mateix temps, s'adapten millor als nous reptes derivats de la globalització i els efectes del canvi climàtic.

Habitualment, les àrees rurals estan més exposades a les externalitats negatives de processos que s'originen en les àrees més poblades. Per això, cal insistir en polítiques actives, en contraposició a les mesures aplicades històricament. Les respostes de les institucions a aquesta situació desfavorable de partida requereixen un tractament diferenciat per a territoris en risc de despoblament: l'enfocament adequat ha de ser el del tractament equitatiu, abandonant el paradigma del tractament igualitari, que no ha tingut efectes notables en la lluita contra el despoblament.

Les dinàmiques de despoblament actuals són diferents a les experimentades en la segona meitat del segle XX, quan les polítiques de contraposició de «la ciutat contra el camp», la intensificació del model de l'Espanya radial i la industrialització al voltant de les zones urbanes van provocar l'èxode rural de famílies senceres. Actualment el despoblament està més motivat per dos factors: d'una banda, l'envelliment de la població que va resistir-se a aquelles dinàmiques i, d'altra banda, la manca d'oportunitats per a la gent jove, la qual, després de l'etapa de formació superior, rarament torna a les poblacions d'origen. És en aquest segment de població en què, bàsicament, s'ha d'actuar, per a retenir i per a atraure gent jove al món rural. Cal insistir, per tant, en polítiques actives, i això passa per desenvolupar de manera decidida mesures per a afavorir l'equitat territorial.

III

En els últims anys, la Generalitat ha assumit aquests reptes i, en particular, la lluita contra el despoblament territorial, com una línia d'acció política prioritària. Això s'ha traduït en un impuls transversal ferm a les actuacions de tots els departaments i òrgans del Consell, per a fer front al despoblament i reforçar els serveis públics en els municipis afectats, per mitjà de la Comissió Interdepartamental creada a aquest efecte en 2017. Igualment, amb el suport a l'Administració local mitjançant la creació d'un fons de cooperació municipal específic en 2018, i amb el reforç de l'estructura institucional, que ha permès emprendre mesures i actuacions directes en benefici dels municipis en risc de despoblament a la Comunitat Valenciana i les seues comarques. Amb aquests objectius, a més, ha sigut fonamental el consens en l'elaboració d'un marc

evolució demogràfica en Espanya del Senado, publicados en 2019; o la Declaración de Mérida de enero de 2020, de la Conferencia de Presidencias de Parlamentos Autónomos, para trabajar conjuntamente y compartir experiencias ante los retos de «[...] la plena igualdad, la lucha contra el despoblamiento de las zonas rurales, la cohesión territorial, el envejecimiento de la población y la diversidad cultural y lingüística».

Asimismo, la perspectiva sociodemográfica sobre el territorio, la despoblación y sus efectos en el tejido socioeconómico, el desarrollo sostenible y la calidad de vida, también ha sido objeto de análisis por el Consejo Económico y Social de España, en su informe «Un medio rural vivo y sostenible» de julio de 2021, y por el propio Comité Económico y Social de la Comunitat Valenciana en su «Informe sobre el Medio Rural en la Comunitat Valenciana» aprobado en julio de 2020.

Igualmente, es reseñable el acuerdo de diálogo social Alcem-nos, suscrito de manera tripartita el 22 de julio de 2020, entre el Consell y las organizaciones sindicales y empresariales más representativas, que marcó las líneas de actuación para hacer frente a la emergencia sanitaria, económica y social causada por la Covid-19 y para sentar las bases para la reactivación social y económica de la Comunitat Valenciana, incluyendo, entre sus propuestas, acciones para la cohesión territorial, el desarrollo rural y para revertir el fenómeno del despoblamiento.

Si bien los fenómenos de la despoblación y el despoblamiento nos sirven para explicar las consecuencias de procesos económicos y sociales originados en periodos históricos pasados, que se han intentado paliar con medidas verticales sin un éxito destacable, en los tiempos actuales resulta necesario introducir medidas de equidad territorial para evitar la perpetuación de estos procesos. Hay que arbitrar políticas de discriminación positiva para zonas de nuestro territorio con condiciones de partida desfavorables, para dotarlos así de una mayor resiliencia a fin de que puedan combatir las problemáticas estructurales que les afectan de una manera más eficiente y, al mismo tiempo, se adapten mejor a los nuevos retos derivados de la globalización y los efectos del cambio climático.

Habitualmente, las áreas rurales están más expuestas a las externalidades negativas de procesos que se originan en las áreas más pobladas. Por ello, hay que insistir en políticas activas, en contraposición a las medidas aplicadas históricamente. Las respuestas de las instituciones a esta situación desfavorable de partida requieren de un tratamiento diferenciado para territorios en riesgo de despoblamiento: el enfoque adecuado debe ser el del tratamiento equitativo, abandonando el paradigma del tratamiento igualitario, que no ha tenido efectos notables en la lucha contra el despoblamiento.

Las dinámicas de despoblamiento actuales son diferentes a las experimentadas en la segunda mitad del siglo XX, cuando las políticas de contraposición de «la ciudad contra el campo», la intensificación del modelo de la España radial y la industrialización alrededor de las zonas urbanas provocaron el éxodo rural de familias enteras. Actualmente el despoblamiento viene más motivado por dos factores: por un lado, el envejecimiento de la población que se resistió a aquellas dinámicas y, por otro lado, la carencia de oportunidades para la gente joven, la cual, después de su etapa de formación superior, raramente vuelve a sus poblaciones de origen. Es en este segmento de población en el que, básicamente, se debe actuar, para retener y para atraer gente joven al mundo rural. Hay que insistir, por lo tanto, en políticas activas, y esto pasa por desarrollar de manera decidida medidas para favorecer la equidad territorial.

III

En los últimos años, la Generalitat ha asumido estos retos y, en particular, la lucha contra el despoblamiento territorial, como una línea de acción política prioritaria. Ello se ha traducido en un impulso transversal firme a las actuaciones de todos los departamentos y órganos del Consell, para hacer frente al despoblamiento y reforzar los servicios públicos en los municipios afectados, a través de la Comisión Interdepartamental creada a tal efecto en 2017. Igualment, con el apoyo a la administración local mediante la creación de un fondo de cooperación municipal específico en 2018; y con el refuerzo de la estructura institucional, que ha permitido emprendre medidas y actuaciones directas en beneficio de los municipios en riesgo de despoblamiento en la Comunitat Valenciana y sus comarcas. Con estos objetivos, además, ha sido



estratègic a llarg termini, plasmat en l'Estratègia Avant 20-30, elaborada en col·laboració amb les universitats públiques de la Comunitat Valenciana, a través de la Càtedra interuniversitària Avant constituïda el març de 2019.

Així mateix, com a antecedent, cal esmentar l'Estratègia territorial de la Comunitat Valenciana, aprovada pel Decret 1/2011, de 13 de gener, del Consell, modificat posteriorment pel Decret 166/2011, de 4 de novembre, del Consell, instrument marc de l'ordenació del territori en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, segons el que preveu el Decret legislatiu 1/2021, de 18 de juny, del Consell, d'aprovació del text refós de la Llei d'ordenació del territori, urbanisme i paisatge, incorporant els principis i les directrius de l'Estratègia territorial europea i més recentment l'Agenda Territorial Europea 2030. Aquesta Estratègia territorial de la Comunitat Valenciana preveu, entre els seus objectius generals, el manteniment de la diversitat i la vertebració del sistema de ciutats, la millora de les condicions de vida del sistema rural o l'aplicació de manera eficient dels instruments d'equitat territorial. En aquest context, el fenomen de la despoblació, pel seu caràcter territorial i sistèmic, ha d'emmarcar-se en un concepte de vertebració del territori, amb una visió de complementaritat entre les relacions urbanes i rurals, i comptant amb el paper indiscutible dels paisatges i la infraestructura verda de la Comunitat Valenciana.

Tenint en compte els desafiaments actuals i futurs que se sumen al repte demogràfic, com ara la lluita i l'adaptació al canvi climàtic, la pèrdua de la biodiversitat, la transició energètica, la transformació digital, la innovació tecnològica, la globalització dels mercats i el creixement de les àrees urbanes i metropolitanes; reconeixent que tot això afecta amb major intensitat les persones i els territoris que pateixen els efectes de la despoblació, aprofundint en la bretxa rural-urbana i en les desigualtats, i reconeixent, així mateix, que les polítiques per a actuar contra el despoblament requereixen un marc estable, amb vocació de permanència, que done confiança i continuïtat a les mesures, la Generalitat estableix, en aquesta llei integradora, els objectius, els principis rectors i les mesures per a aconseguir una major cohesió territorial i social de la Comunitat Valenciana, amb l'aspiració de corregir les desigualtats, garantir els drets i potenciar les oportunitats per a totes les persones independentment del seu lloc de residència.

Aquesta voluntat entronca amb el precepte constitucional pel qual «tots els espanyols tenen els mateixos drets i obligacions en qualsevol part del territori de l'Estat» (art. 139 CE), i amb el que estableix l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, en el seu article 19.1, segons el qual la Generalitat ha d'impulsar un «model de desenvolupament equitatiu, territorialment equilibrat i sostenible» i promoure «polítiques d'equilibri territorial entre les zones costaneres i les d'interior». Per tant, aquesta llei encaixa competencialment en les facultats atorgades per l'Estatut d'Autonomia amb caràcter específic en la matèria de l'equilibri territorial i en el desenvolupament d'aquelles competències sectorials reconegudes constitucionalment i estatutàriament.

Sota aquests preceptes fonamentals, les disposicions de la present llei desenvolupen diversos àmbits competencials de la Generalitat. D'una banda, l'article 49.1.1.^a de l'Estatut d'Autonomia atribueix la competència exclusiva en matèria d'organització de les seues pròpies institucions d'autogovern; en virtut de la qual es desenvolupa la regulació de la comissió interdepartamental del Consell, la planificació estratègica de les polítiques contra el despoblament i l'elaboració d'informes sobre la matèria.

Pel necessari caràcter transversal i integrador de les polítiques públiques contra la despoblació, la llei conté i desenvolupa disposicions en una àmplia relació de matèries de caràcter sectorial, en virtut dels següents àmbits competencials. En primer lloc, de conformitat amb l'article 49.1 de l'Estatut d'Autonomia, la Generalitat té competència exclusiva sobre les següents matèries: 8.^o Règim local, sense perjudici del que disposa el número 18 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució Espanyola; 9.^o Habitatge; 10.^o Monts, aprofitaments i serveis forestals, vies pecuàries i pasturatges, espais naturals protegits i tractament especial de zones de muntanya, d'acord amb el que disposa el número 23 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució Espanyola; 12.^o Turisme; 15.^o Ferrocarrils, transports terrestres, marítics, fluvials i per cable;

fundamental el consens en la elaboració de un marco estratégico a largo plazo, plasmado en la Estrategia Avant 20-30, elaborada en colaboración con las universidades públicas de la Comunitat Valenciana, a través de la Càtedra interuniversitària Avant constituïda en marzo de 2019.

Como antecedente, asimismo, cabe mencionar la Estrategia territorial de la Comunitat Valenciana, aprobada por Decreto 1/2011, de 13 de enero, del Consell, modificado posteriormente por Decreto 166/2011, de 4 de noviembre, del Consell, instrumento marco de la ordenación del territorio en el ámbito de la Comunitat Valenciana, conforme a lo previsto en el Decreto Legislativo 1/2021, de 18 de junio, del Consell, de aprobación del texto refundido de la Ley de ordenación del territorio, urbanismo y paisaje, incorporando los principios y directrices de la Estrategia Territorial Europea y más recientemente la Agenda Territorial Europea 2030. Dicha Estrategia Territorial de la Comunitat Valenciana contempla, entre sus objetivos generales, el mantenimiento de la diversidad y la vertebración del sistema de ciudades, la mejora de las condiciones de vida del sistema rural o la aplicación de forma eficiente de los instrumentos de equidad territorial. En este contexto, el fenómeno de la despoblación, por su carácter territorial y sistémico, ha de enmarcarse en un concepto de vertebración del territorio, bajo una visión de complementariedad entre las relaciones urbanas y rurales, y contando con el papel indiscutible de los paisajes y la infraestructura verde de la Comunitat Valenciana.

Teniendo en cuenta los desafíos actuales y futuros que se suman al reto demográfico, como son la lucha y la adaptación al cambio climático, la pérdida de la biodiversidad, la transición energética, la transformación digital, la innovación tecnológica, la globalización de los mercados y el crecimiento de las áreas urbanas y metropolitanas; reconociendo que todo ello afecta con mayor intensidad a las personas y a los territorios que sufren los efectos de la despoblación, ahondando en la brecha rural-urbana y en las desigualdades; y reconociendo, asimismo, que las políticas para actuar contra el despoblamiento requieren de un marco estable, con vocación de permanencia, que dé confianza y continuidad a las medidas, la Generalitat establece, en esta Ley integradora, los objetivos, principios rectores y medidas para lograr una mayor cohesión territorial y social de la Comunitat Valenciana, con la aspiración de corregir las desigualdades, garantizar los derechos y potenciar las oportunidades para todas las personas independientemente de su lugar de residencia.

Esta voluntad entronca con el precepto constitucional por el cual «todos los españoles tienen los mismos derechos y obligaciones en cualquier parte del territorio del Estado» (art. 139 CE), y con aquello que establece el Estatuto de Autonomía de la Comunitat Valenciana, en su artículo 19.1, según el cual la Generalitat ha de impulsar un «modelo de desarrollo equitativo, territorialmente equilibrado y sostenible» y promover «políticas de equilibrio territorial entre las zonas costeras y las de interior». Por tanto, esta Ley encaja competencialmente en las facultades otorgadas por el Estatuto de Autonomía con carácter específico en la materia del equilibrio territorial y en el desarrollo de aquellas competencias sectoriales reconocidas constitucional y estatutariamente.

Bajo estos preceptos fundamentales, las disposiciones de la presente ley desarrollan diversos ámbitos competenciales de la Generalitat. Por un lado, el artículo 49.1.1.^o del Estatuto de Autonomía atribuye la competencia exclusiva en materia de organización de sus propias instituciones de autogobierno; en virtud de la cual se desarrolla la regulación de la comisión interdepartamental del Consell, la planificación estratégica de las políticas contra el despoblamiento y la elaboración de informes sobre la materia.

Por el necesario carácter transversal e integrador de las políticas públicas contra la despoblación, la ley contiene y desarrolla disposiciones en una amplia relación de materias de carácter sectorial, en virtud de los siguientes ámbitos competenciales. En primer lugar, de conformidad con el artículo 49.1 del Estatuto de Autonomía, la Generalitat tiene competencia exclusiva sobre las siguientes materias: 8.^o Régimen local, sin perjuicio de lo que dispone el número 18 del apartado 1 del artículo 149 de la Constitución Española; 9.^o Vivienda; 10.^o Montes, aprovechamientos y servicios forestales, vías pecuarias y pastos, espacios naturales protegidos y tratamiento especial de zonas de montaña, de acuerdo con lo que dispone el número 23 del apartado 1 del artículo 149 de la Constitución Española; 12.^o Turismo; 15.^o Ferrocarriles, trans-



ports, aeroports, heliports i servei meteorològic de la Comunitat Valenciana, sense perjudi del que disposen els números 20 i 21 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució Espanyola. Centres de contractació i terminals de càrrega en matèria de transport; 25.^è Joventut; 26.^è Promoció de la dona; 27.^è Institucions públiques de protecció i ajuda de menors, jòvens, emigrants, tercera edat, persones amb discapacitat i altres grups o sectors necessitats de protecció especial, inclosa la creació de centres de protecció, reinserció i rehabilitació; 35.^è Comerç interior, defensa del consumidor i de l'usuari, sense perjudi de la política general de preus, lliure circulació de béns, la legislació sobre la defensa de la competència i la legislació de l'Estat; 36.^è Administració de justícia, sense perjudi del que disposa la legislació de desplegament de l'article 149.1 5.^a de la Constitució. I, en relació a l'administració de justícia, exceptuada la militar, l'article 36.1.5.^a de l'Estatut d'Autonomia disposa que correspon a la Generalitat: 5.^a La competència per a ordenar els serveis de justícia gratuïta que podran prestar-se directament o en col·laboració amb els col·legis d'advocats i les associacions professionals.

D'altra banda, de conformitat amb el que s'estableix en l'article 49.3 de l'Estatut d'Autonomia, la Generalitat té competència exclusiva, sense perjudi del que disposa l'article 149 de la Constitució i, si és el cas, de les bases i ordenació de l'activitat econòmica general de l'Estat, sobre: 8.^è Gestió de les funcions del servei públic d'ocupació estatal en l'àmbit de treball, ocupació i formació; 14.^è Protecció civil i seguretat pública. I, d'acord amb l'article 50 de l'Estatut d'Autonomia, a la Generalitat li correspon el desenvolupament legislatiu i l'execució de: 1. Règim jurídic i sistema de responsabilitat de l'administració de la Generalitat i dels ens públics dependents d'aquesta, així com el règim estatutari dels seus funcionaris; i 6. Protecció del medi ambient, sense perjudi de les facultats de la Generalitat per a establir normes addicionals de protecció.

L'article 52.1 de l'Estatut d'Autonomia estableix que, d'acord amb les bases i l'ordenació de l'activitat econòmica general, correspon a la Generalitat, en els termes que disposen els articles 38, 131 i els números 11 i 13 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució Espanyola, la competència exclusiva de les matèries següents: 1.^a Planificació de l'activitat econòmica; 3.^a Desenvolupament i execució de plans estatals per a la reestructuració de sectors industrials i econòmics; 4a Sector públic econòmic de la Generalitat, en allò que no estiga previst per altres normes de l'Estatut. I l'article 52.2 disposa al seu torn que: «2. La Generalitat, en l'exercici de les seues competències, i sense perjudi de la coordinació general que correspon a l'Estat, fomentarà el sistema valencià de ciència, tecnologia i empresa promovent l'articulació i cooperació entre les universitats, organismes públics d'investigació, xarxa d'instituts tecnològics de la Comunitat Valenciana i altres agents públics i privats, amb la finalitat estatutària de R+D+I i amb la finalitat de fomentar el desenvolupament tecnològic i la innovació, amb recolzament del progrés i la competitivitat empresarial de la Comunitat Valenciana. Es regularà mitjançant Llei de Les Corts»

D'acord amb el que es disposa en l'article 53 de l'Estatut d'Autonomia, és competència exclusiva de la Generalitat la regulació i administració de l'ensenyament en tota la seua extensió, nivells i graus, modalitats i especialitats, sense perjudi del que disposen l'article 27 de la Constitució Espanyola i les lleis orgàniques que, d'acord amb l'apartat 1 de l'article 81 d'aquella, el desenvolupen, de les facultats que atribueix a l'Estat el número 30 de l'apartat 1 de l'article 149 de la Constitució Espanyola, i de l'alta inspecció necessària per al seu compliment i garantia.

I d'acord amb el que es disposa en l'article 54 de l'Estatut d'Autonomia és de competència exclusiva de la Generalitat, l'organització, administració i gestió de totes les institucions sanitàries públiques dins del territori de la Comunitat Valenciana. I li correspon a la Generalitat, en matèria de Seguretat Social: a) El desenvolupament legislatiu i l'execució de la legislació bàsica de l'Estat, a excepció de les normes que configuren el règim econòmic d'aquesta; i b) La gestió del règim econòmic de la Seguretat Social. Igualment li correspon l'execució de la legislació de l'Estat sobre productes farmacèutics. I, de manera coherent amb el que es disposa en l'article 49.1.1.^a de l'Estatut d'Autonomia, la Generalitat podrà organitzar i administrar per a aquelles finalitats, i dins del seu territori, tots els serveis relacionats amb les matèries abans

portes terrestres, marítims, fluvials i por cable: puertos, aeropuertos, helipuertos y servicio meteorológico de la Comunitat Valenciana, sin perjuicio de lo que disponen los números 20 y 21 del apartado 1 del artículo 149 de la Constitución Española. Centros de contratación y terminales de carga en materia de transporte; 25.º Juventud; 26.º Promoción de la mujer; 27.º Instituciones públicas de protección y ayuda de menores, jóvenes, emigrantes, tercera edad, personas con discapacidad y otros grupos o sectores necesitados de protección especial, incluida la creación de centros de protección, reinserción y rehabilitación; 35.º Comercio interior, defensa del consumidor y del usuario, sin perjuicio de la política general de precios, libre circulación de bienes, la legislación sobre defensa de la competencia y la legislación del Estado; 36.º Administración de justicia, sin perjuicio de lo dispuesto en la legislación de desarrollo del artículo 149.1 5.º de la Constitución. Y, en relación a la administración de justicia, exceptuada la militar, el artículo 36.1.5.º del Estatuto de Autonomía dispone que corresponde a la Generalitat: 5.ª La competencia para ordenar los servicios de justicia gratuita que podrán prestarse directamente o en colaboración con los colegios de abogados y las asociaciones profesionales.

Por otra parte, de conformidad con lo establecido en el artículo 49.3 del Estatuto de Autonomía, la Generalitat tiene competencia exclusiva, sin perjuicio de lo dispuesto en el artículo 149 de la Constitución y, en su caso, de las bases y ordenación de la actividad económica general del Estado, sobre: 8.º Gestión de las funciones del servicio público estatal en el ámbito de trabajo, ocupación y formación; 14.º Protección civil y seguridad pública. Y, de acuerdo con el artículo 50 del Estatuto de Autonomía, a la Generalitat le corresponde el desarrollo legislativo y la ejecución de: 1. Régimen jurídico y sistema de responsabilidad de la administración de la Generalitat y de los entes públicos dependientes de ésta, así como el régimen estatutario de sus funcionarios; y 6. Protección del medio ambiente, sin perjuicio de las facultades de la Generalitat para establecer normas adicionales de protección.

El artículo 52.1 del Estatuto de Autonomía establece que, de acuerdo con las bases y la ordenación de la actividad económica general, corresponde a la Generalitat, en los términos que disponen los artículos 38, 131 y los números 11 y 13 del apartado 1 del artículo 149 de la Constitución Española, la competencia exclusiva de las siguientes materias: 1.ª Planificación de la actividad económica; 3.ª Desarrollo y ejecución de planes estatales para la reestructuración de sectores industriales y económicos; 4ª Sector público económico de la Generalitat, en cuanto no esté contemplado por otras normas del Estatuto. Y el artículo 52.2 dispone a su vez que: «2. La Generalitat, en el ejercicio de sus competencias, y sin perjuicio de la coordinación general que corresponde al Estado, fomentará el sistema valenciano de ciencia, tecnología y empresa promoviendo la articulación y cooperación entre las universidades, organismos públicos de investigación, red de institutos tecnológicos de la Comunitat Valenciana y otros agentes públicos y privados, con la finalidad estatutaria de I+D+I y con el fin de fomentar el desarrollo tecnológico y la innovación, con apoyo del progreso y la competitividad empresarial de la Comunitat Valenciana. Se regulará mediante Ley de Les Corts».

De acuerdo con lo dispuesto en el artículo 53 del Estatuto de Autonomía, es competencia exclusiva de la Generalitat la regulación y administración de la enseñanza en toda su extensión, niveles y grados, modalidades y especialidades, sin perjuicio de lo que disponen el artículo 27 de la Constitución Española y las leyes orgánicas que, de acuerdo con el apartado 1 del artículo 81 de aquella, lo desarrollan, de las facultades que atribuye al Estado el número 30 del apartado 1 del artículo 149 de la Constitución Española, y de la alta inspección necesaria para su cumplimiento y garantía.

Y de acuerdo con lo dispuesto en el artículo 54 del Estatuto de Autonomía es de competencia exclusiva de la Generalitat, la organización, administración y gestión de todas las instituciones sanitarias públicas dentro del territorio de la Comunitat Valenciana. Y le corresponde a la Generalitat, en materia de Seguridad Social: a) El desarrollo legislativo y la ejecución de la legislación básica del Estado, a excepción de las normas que configuran el régimen económico de ésta; y b) La gestión del régimen económico de la Seguridad Social. Igualmente le corresponde la ejecución de la legislación del Estado sobre productos farmacéuticos. Y, de forma coherente con lo dispuesto en el artículo 49.1.1.ª del Estatuto de Autonomía, la Generalitat podrá organizar y administrar para aquellas finalidades, y dentro de su territorio, todos



esmentades, i exercirà la tutela de les institucions, entitats i funcions en matèria de sanitat i seguretat social, a excepció de l'alta inspecció de l'Estat per al compliment de les funcions i competències contingudes en aquest article. De la mateixa manera, la Generalitat, en l'exercici de les competències en matèria de sanitat i seguretat social, garantirà la participació democràtica de totes les persones interessades, així com dels sindicats de persones treballadores i associacions empresarials en els termes que la Llei establezca.

IV

Quant als objectius d'aquesta llei, pretén abastar l'amplitud de matèries i sectors, ja que el propòsit és, precisament, dotar d'una perspectiva transversal, multisectorial i coordinada, per a donar resposta a les necessitats de la ciutadania resident dels municipis en risc de despoblament, per al foment de territoris atractius i resilients, i la creació d'oportunitats d'inversió o establiment d'empreses i autònoms i altres agents públics i privats, havent de ser, al mateix temps, un instrument flexible en el seu desplegament normatiu i en l'aplicació posteriors, que permeta l'adaptació de les mesures a la diversitat de situacions que poden produir-se en aquests municipis i les seues comarques.

Els principis d'actuació i mesures d'aquesta llei van dirigits, lato sensu, a millorar la qualitat de vida de la població en els municipis en risc de despoblament, elevant el grau de benestar dels seus habitants i assegurant uns serveis públics bàsics adequats i suficients, que garantisquen la igualtat d'oportunitats i l'accessibilitat, incidint en l'accés educatiu, les prestacions sanitàries, d'atenció social, dependència i discapacitat, accés a la justícia i assistència a les víctimes del delictes, la millora de la mobilitat i la connectivitat física, l'accés a l'habitatge i la dotació de noves tecnologies de la informació i de la comunicació.

La llei busca tindre en compte, específicament, persones amb un paper clau en la vitalitat, identitat i sentiment de pertinença dels municipis en risc de despoblament, com les persones joves i les persones majors, fomentant el coneixement i la solidaritat intergeneracional. De manera assenyalada, busca reconèixer l'impuls sovint invisible de les dones per mantindre vius els seus pobles, el seu paper en la fixació de la població i la necessitat de trencar la bretxa rural de gènere i lluitar contra la violència de gènere en el medi rural. A més, es vol afavorir la recuperació d'un teixit social participatiu i inclusiu de les diferents realitats d'una societat moderna i solidària, amb formes variades de participació i organització, per a la garantia de drets i oportunitats de tots i totes, incloent-hi els col·lectius vulnerables, i també les persones retornades i les persones migrants.

Així mateix, la llei té per objecte mantindre i ampliar la base econòmica dels municipis en risc de despoblament, oferir oportunitats d'innovació, condicions favorables per a l'emprenedoria i la creació d'ocupacions estables i de qualitat, en l'àmbit públic i privat, tot adequat a les potencialitats del territori, incentivant l'atracció i retenció de talent jove, especialment femení, i la professionalització. Entre altres mesures, la llei pretén dotar d'un marc de seguretat jurídica i confiança per a l'establiment o manteniment de projectes empresarials o vitals, mitjançant, entre altres, mesures d'incentiu, simplificació i de discriminació positiva, i impulsar polítiques sectorials que aposten per la diversificació en models de desenvolupament sostenible, responsable i inclusiu. I crear les condicions que permeten aprofitar la transició energètica i la transformació digital del teixit productiu i empresarial actual i futur dels municipis en risc de despoblament, en particular de l'economia social.

Igualment, la llei pretén promoure la protecció, rehabilitació, recuperació i utilització del patrimoni natural, cultural—material i immaterial—, etnològic i històric autòctons com a via de valorització econòmica i social de la singularitat de la dimensió local dels municipis en risc de despoblament i del sentit de pertinença a les i als seus habitants, a més de fomentar les activitats de cultura, esport i oci.

los servicios relacionados con las materias antes mencionadas, y ejercerá la tutela de las instituciones, entidades y funciones en materia de sanidad y seguridad social, a excepción de la alta inspección del Estado para el cumplimiento de las funciones y competencias contenidas en este artículo. Del mismo modo, la Generalitat, en el ejercicio de las competencias en materia de sanidad y seguridad social, garantizará la participación democrática de todas las personas interesadas, así como de los sindicatos de personas trabajadoras y asociaciones empresariales en los términos que la Ley establezca.

IV

En cuanto a los objetivos de la Ley, esta pretende abarcar la amplitud de materias y sectores, dado que el propósito es, precisamente, dotar de una perspectiva transversal, multisectorial y coordinada, para dar respuesta a las necesidades de la ciudadanía residente en los municipios en riesgo de despoblamiento, para el fomento de territorios atractivos y resilientes, y la creación de oportunidades de inversión o establecimiento de empresas y autónomos y otros agentes públicos y privados, debiendo ser, al mismo tiempo, un instrumento flexible en su desarrollo normativo y aplicación posteriores, que permita la adaptación de las medidas a la diversidad de situaciones que pueden darse en estos municipios y sus comarcas.

Los principios de actuación y medidas de esta Ley van dirigidas, lato sensu, a mejorar la calidad de vida de la población en los municipios en riesgo de despoblamiento, elevando el grado de bienestar de sus habitantes y asegurando unos servicios públicos básicos adecuados y suficientes, que garanticen la igualdad de oportunidades y la accesibilidad, incidiendo en el acceso educativo, las prestaciones sanitarias, de atención social, dependencia y discapacidad, acceso a la justicia y asistencia a las víctimas del delito, la mejora de la movilidad y la conectividad física, el acceso a la vivienda y la dotación de nuevas tecnologías de la información y de la comunicación.

La Ley busca tener en cuenta, específicamente, a personas con un papel clave en la vitalidad, identidad y sentimiento de pertenencia de los municipios en riesgo de despoblamiento, como son las personas jóvenes y las personas mayores, fomentando el conocimiento y la solidaridad intergeneracional. De manera señalada, busca reconocer el impulso a menudo invisible de las mujeres por mantener vivos sus pueblos, su papel en la fijación de la población y la necesidad de romper la brecha de género y luchar contra la violencia de género en el medio rural. Además, se quiere favorecer la recuperación de un tejido social participativo e inclusivo de las distintas realidades de una sociedad moderna y solidaria, con formas variadas de participación y organización, para la garantía de derechos y oportunidades de todos y todas, incluyendo a los colectivos más vulnerables, así como a las personas retornadas y a las personas migrantes.

Asimismo, la Ley tiene por objeto mantener y ampliar la base económica de los municipios en riesgo de despoblamiento, ofrecer oportunidades de innovación, condiciones favorables para el emprendimiento y la creación de empleos estables y de calidad, en el ámbito público y privado, adecuado a las potencialidades del territorio, incentivando la atracción y retención de talento joven, especialmente femenino, y la profesionalización. Entre otras medidas, la Ley pretende dotar de un marco de seguridad jurídica y confianza para el establecimiento o mantenimiento de proyectos empresariales o vitales, mediante, entre otros, medidas de incentivo, simplificación y de discriminación positiva, e impulsar políticas sectoriales que apuesten por la diversificación en modelos de desarrollo sostenible, responsable e inclusivo. Y crear las condiciones que permitan aprovechar la transición energética y la transformación digital del tejido productivo y empresarial actual y futuro de los municipios en riesgo de despoblamiento, en particular de la economía social.

Igualmente, la Ley busca promover la protección, rehabilitación, recuperación y utilización del patrimonio natural, cultural—material e inmaterial—, etnológico e histórico autóctonos como vía de valorización económica y social de la singularidad de la dimensión local de los municipios en riesgo de despoblamiento y del sentido de pertenencia a sus habitantes, además de fomentar las actividades de cultura, deporte y ocio.



A més, es pretén fomentar la construcció d'un nou discurs de la ruralitat, enfocada a visibilitzar els aspectes i valors positius que atesora la vida en els municipis en risc de despoblament, d'interior i de muntanya, i els seus avantatges competitiu. I desenvolupar mecanismes participatius eficaços i realistes amb la finalitat d'integrar i coordinar les persones, els agents socials i les entitats associatives i organitzatives representatives dels municipis en risc de despoblament i del medi rural; invertir en el capital social territorial i reforçar la cooperació públicoprivada per a maximitzar la mobilització dels recursos territorials; tot això, amb la finalitat d'aconseguir un entorn rural intel·ligent, accessible, sostenible, territorial i integrador.

V

Quant a la seua estructura, la llei consta de quatre títols, l'últim dels quals està dividit en dos capítols, i 42 articles, a més de quatre disposicions transitòries, una derogatòria i dues de finals.

El títol preliminar conté tres articles que estableixen l'objecte i l'àmbit d'aplicació, els fins i els principis rectoros de la llei.

El títol I conté deu articles que descriuen les competències del Consell, els instruments de governança i coordinació administrativa de les polítiques contra el despoblament, incloent-hi la Comissió Interdepartamental especialitzada en la matèria; així com l'informe de perspectiva rural, la planificació estratègica de les polítiques contra el despoblament, el fons de finançament als municipis, les fórmules previstes de participació de la ciutadania i de col·laboració interinstitucional i les mesures de formació, investigació, estudi i divulgació sobre el fenomen del despoblament.

El títol II estableix, en sengles articles, els criteris de zonificació i la definició de municipi en risc de despoblament, amb la finalitat de poder enfocar les mesures transversals i sectorials en benefici d'aquells municipis i comarques que pateixen situacions demogràfiques més greus, per a aconseguir una major eficàcia en les mesures, si bé amb un marge de flexibilitat suficient que permeta adequar les mesures sectorials per raons de coherència i equitat territorial.

El títol III estableix les mesures que tenen per objecte la cohesió social, econòmica i territorial davant el despoblament. El capítol I conté quinze articles, que descriuen les mesures dirigides a garantir l'accés als serveis públics i per a la igualtat de drets i oportunitats, en l'àmbit de les polítiques públiques desplegades pel Consell que busquen una incidència positiva en els municipis en risc de despoblament o en aquelles en les quals cal una bona coordinació i col·laboració amb altres administracions públiques. I el capítol II conté dotze articles, que estableixen el marc per a desplegar mesures dirigides a la reactivació i la diversificació socioeconòmiques i la promoció de l'ocupació; consten tant de mesures transversals de promoció, per a la discriminació positiva o d'incentius fiscals, com de mesures específiques d'àmbit sectorial de major rellevància per al territori, amb una especial importància de les mesures en el sector agroalimentari, en el turisme, la innovació, les energies renovables o la gestió forestal sostenible. Per últim, s'aborden els instruments de planejament, per a l'adaptació i simplificació d'aquests, en consideració de les condicions particulars dels municipis rurals en risc de despoblament.

Finalment, la llei preveu quatre disposicions transitòries, una disposició derogatòria i dues disposicions finals, que incorporen previsions d'aplicació i mandats específics, per a garantir el desenvolupament d'aquelles mesures específiques o sectorials previstes en la llei, o altres aspectes de l'ordenament jurídic que l'afecten; i per a, si és el cas, adaptar la normativa vigent que regula la Comissió Interdepartamental especialitzada del Consell en la matèria i el Fons de Cooperació Municipal contra el Despoblament.

Aquesta disposició s'adequa als principis de bona regulació previstos en l'article 129 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques, i a la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic.

Aquesta norma compleix els principis establits en l'article 59 de la Llei 1/2022, de 13 d'abril, de transparència i bon govern de la Comunitat Valenciana, de necessitat, eficàcia, proporcionalitat, seguretat jurídica, transparència i eficiència propis de la bona regulació, i ha seguit un procés d'elaboració transparent i participatiu. La necessitat i

Además, se pretende fomentar la construcción de nuevo discurso de la ruralidad, enfocado a visibilizar los aspectos y valores positivos que atesora la vida en los municipios en riesgo de despoblamiento, de interior y de montaña, y sus ventajas competitivas. Y desarrollar mecanismos participativos eficaces y realistas con el fin de integrar y coordinar a las personas, los agentes sociales y las entidades asociativas y organizativas representativas de los municipios en riesgo de despoblamiento y del medio rural; invertir en el capital social territorial y reforzar la cooperación público-privada para maximizar la movilización de los recursos territoriales; todo ello, con el fin de lograr un entorno rural inteligente, accesible, sostenible, territorial e integrador.

V

En cuanto a su estructura, la Ley consta de cuatro títulos, el último de los cuales está dividido en dos Capítulos, y 42 artículos, además de cuatro disposiciones transitorias, una derogatoria y dos finales.

El Título Preliminar contiene tres artículos que establecen el objeto y el ámbito de aplicación, los fines y los principios rectores de la Ley.

El Título I contiene diez artículos que describen las competencias del Consell, los instrumentos de gobernanza y coordinación administrativa de las políticas contra el despoblamiento, incluyendo la Comisión Interdepartamental especializada en la materia; así como el informe de perspectiva rural, la planificación estratégica de las políticas contra el despoblamiento, el fondo de financiación a los municipios, las fórmulas previstas de participación de la ciudadanía y de colaboración interinstitucional, y las medidas de formación, investigación, estudio y divulgación sobre el fenómeno del despoblamiento.

El Título II establece, en sendos artículos, los criterios de zonificación y la definición de municipio en riesgo de despoblamiento, con el fin de poder enfocar las medidas transversales y sectoriales en beneficio de aquellos municipios y comarcas que padecen situaciones demográficas más graves, para lograr una mayor eficacia en las medidas, si bien con un margen de flexibilidad suficiente que permita adecuar las medidas sectoriales por razones de coherencia y equidad territorial.

El Título III establece las medidas que tienen por objeto la cohesión social, económica y territorial frente al despoblamiento. El Capítulo I contiene quince artículos, que establecen el marco para desplegar medidas dirigidas a la reactivación y la diversificación socioeconómicas y la promoción del empleo; constan tanto de medidas transversales de promoción, para la discriminación positiva o de incentivos fiscales, como medidas específicas de ámbito sectorial de mayor relevancia para el territorio, teniendo una especial importancia las medidas en el sector agroalimentario, en el turismo, la innovación, las energías renovables o la gestión forestal sostenible. Por último, se abordan los instrumentos de planeamiento, para su adaptación y simplificación, en consideración de las condiciones particulares de los municipios rurales en riesgo de despoblamiento.

Finalmente, la Ley contempla cuatro disposiciones transitorias, una disposición derogatoria y dos disposiciones finales, que incorporan previsions de aplicación y mandatos específicos, para garantizar el desarrollo de aquellas medidas específicas o sectoriales contempladas en la Ley, u otros aspectos del ordenamiento jurídico que le afecten; y para, en su caso, adaptar la normativa vigente que regula la Comisión Interdepartamental especializada del Consell en la materia y el Fondo de cooperación municipal contra el despoblamiento.

Esta Ley se adecua a los principios de buena regulación previstos en el artículo 129 de la Ley 39/2015, de 1 de octubre, del procedimiento administrativo común de las administraciones públicas, y a la Ley 40/2015, de 1 de octubre, de régimen jurídico del sector público.

Esta norma cumple los principios establecidos en el artículo 59 de la Ley 1/2022, de 13 de abril, de Transparencia y Buen Gobierno de la Comunitat Valenciana, de necesidad, eficacia, proporcionalidad, seguridad jurídica, transparencia y eficiencia propios de la buena regulación, habiendo seguido un proceso de elaboración transparente y par-

proporcionalitat de la norma responen a la constatació d'un desequilibri territorial, que es manifesta pel fenomen de la despoblació i les seues conseqüències socioeconòmiques, i que menyscaba la cohesió i el desenvolupament equitatiu i sostenible en tota la Comunitat. L'eficàcia i l'eficiència es recullen entre els principis rectors de la Llei, i inspiren els mecanismes per a una millor planificació de les polítiques, una coordinació administrativa més àgil i operativa, i una major qualitat i abast dels serveis públics a la ciutadania. Es garanteix el principi de seguretat jurídica perquè aquesta norma és coherent amb la resta de l'ordenament jurídic i conté les oportunes remissions a la normativa aplicable d'àmbit sectorial. La Llei busca atorgar un marc jurídic estable, clar, integrador i amb vocació de permanència, per al disseny i l'aplicació de les polítiques públiques contra el despoblament en la Comunitat Valenciana. Finalment, en l'elaboració d'aquest projecte normatiu s'ha tingut especial atenció a respectar el principi de transparència i participació, tant en la fase de consulta pública, com en el tràmit d'informació i audiència a les persones i entitats interessades.

Per tot el que s'ha exposat, aquesta regulació es considera l'instrument més adequat per a avançar en la cohesió territorial i social a la Comunitat Valenciana, en pro de l'equitat territorial i la reducció de la bretxa rural-urbana, atenent particularment el fenomen del despoblament i les tendències demogràfiques, socioeconòmiques i territorials associades, i per a promoure una mirada actual, renovada i positiva cap a les nostres comarques i pobles d'interior i de muntanya, com a territoris d'oportunitat i de futur.

TÍTOL PRELIMINAR **Disposicions generals**

Article 1. Objecte i àmbit d'aplicació

1. Aquesta llei té per objecte establir principis d'actuació i mesures tendents a lluitar contra el despoblament a la Comunitat Valenciana, garantint els serveis bàsics en els municipis en risc de despoblament, millorar la qualitat de vida de les i dels seus habitants i promoure mesures per a reactivar-ne el teixit socioeconòmic, afavorint la cohesió social i territorial, i un desenvolupament ambientalment sostenible i territorialment equilibrat.

2. Així mateix, aquesta llei regula la governança que articularà l'impuls i la transversalitat de les polítiques sectorials del Consell que aborden el despoblament, així com la coordinació i col·laboració amb altres administracions públiques, que actuen en la consecució d'aquests mateixos objectius en el seu àmbit de competències.

Aquesta llei vetla per l'assoliment de l'equitat territorial, entesa com a la garantia dels mateixos drets per a tota la ciutadania valenciana, tant si viu en entorns rurals com urbans, i l'accés en igualtat de condicions als serveis públics, les infraestructures, els nivells de renda i les oportunitats laborals per a totes les persones que resideixen a la Comunitat Valenciana, encomanant a les institucions públiques desenvolupar polítiques actives que acaben amb el desequilibri territorial, que ha estat la causa central dels processos de despoblament i despoblació de les comarques valencianes d'interior.

3. Els objectius d'aquesta acció pública són frenar i revertir el despoblament mitjançant la dinamització social i econòmica dels municipis; cohesionar el territori, reduint les desigualtats i oferint a la ciutadania les mateixes oportunitats, independentment del seu lloc de residència; garantir la participació dels actors socials i econòmics presents en el territori, i impulsar l'equitat territorial entre les comarques i les poblacions de la Comunitat Valenciana.

4. Aquesta llei és aplicable a l'Administració de la Generalitat, així com als organismes, les entitats i les empreses que integren el seu sector públic instrumental. Respectant el principi d'autonomia local, s'aplicarà, així mateix, a les administracions locals en el marc dels oportuns instruments de col·laboració i cooperació interadministrativa que a aquest efecte es formalitzen.

Article 2. Finalitats

Les finalitats buscades amb aquesta llei són:

a) Millorar la qualitat de vida, així com la viabilitat econòmica i social dels municipis en risc de despoblament i garantir el tracte institucional equitatiu que ordena la legislació vigent.

La necesidad y proporcionalidad de la norma responden a la constatación de un desequilibrio territorial, que se manifiesta por el fenómeno de la despoblación y sus consecuencias socioeconómicas, y que menoscaba la cohesión y el desarrollo equitativo y sostenible en toda la Comunitat. La eficacia y la eficiencia se recogen entre los principios rectores de la Ley, e inspiran los mecanismos para una mejor planificación de las políticas, una coordinación administrativa más ágil y operativa, y una mayor calidad y alcance de los servicios públicos a la ciudadanía. Se garantiza el principio de seguridad jurídica porque esta norma es coherente con el resto del ordenamiento jurídico y contiene las oportunas remisiones a la normativa aplicable de ámbito sectorial. La Ley busca otorgar un marco jurídico estable, claro, integrador y con vocación de permanencia, para el diseño y la aplicación de las políticas públicas contra el despoblamiento en la Comunitat Valenciana. Por último, en la elaboración de este proyecto normativo se ha tenido especial atención en respetar el principio de transparencia y participación, tanto en la fase de consulta pública, como en el trámite de información y audiencia a las personas y entidades interesadas.

Por todo lo expuesto, esta regulación se considera el instrumento más adecuado para avanzar en la cohesión territorial y social en la Comunitat Valenciana, en pro de la equidad territorial y la reducción de la brecha rural-urbana, atendiendo particularmente al fenómeno del despoblamiento y las tendencias demográficas, socioeconómicas y territoriales asociadas, y para promover una mirada actual, renovada y positiva hacia nuestras comarcas y pueblos de interior y de montaña, como territorios de oportunidad y de futuro.

TÍTULO PRELIMINAR **Disposiciones generales**

Artículo 1. Objeto y ámbito de aplicación

1. La presente Ley tiene por objeto establecer principios de actuación y medidas tendentes a luchar contra el despoblamiento en la Comunitat Valenciana, garantizando los servicios básicos en los municipios en riesgo de despoblamiento, mejorar la calidad de vida de sus habitantes y promover medidas para reactivar su tejido socioeconómico, favoreciendo la cohesión social y territorial, y un desarrollo ambientalmente sostenible y territorialmente equilibrado.

2. Asimismo, la presente Ley regula la gobernanza que articulará el impulso y la transversalidad de las políticas sectoriales del Consell que abordan el despoblamiento, así como la coordinación y colaboración con otras administraciones públicas, que actúen en la consecució de estos mismos objetivos en su ámbito de competencias.

Esta ley vela por el logro de la equidad territorial, entendida como la garantía de los mismos derechos para toda la ciudadanía valenciana, tanto si vive en entornos rurales como urbanos, y el acceso en igualdad de condiciones a los servicios públicos, infraestructuras, niveles de renta y oportunidades laborales para todas las personas que residen en la Comunitat Valenciana, encomendando a las instituciones públicas desarrollar políticas activas que acaben con el desequilibrio territorial, que ha sido la causa central de los procesos de despoblamiento y despoblación de las comarcas valencianas de interior.

3. Los objetivos de esta acción pública serán frenar y revertir el despoblamiento mediante la dinamización social y económica de los municipios; cohesionar el territorio, reduciendo las desigualdades y ofreciendo a la ciudadanía las mismas oportunidades, independientemente de su lugar de residencia; garantizar la participación de los actores sociales y económicos presentes en el territorio, e impulsar la equidad territorial entre las comarcas y las poblaciones de la Comunitat Valenciana.

4. Esta Ley es de aplicación a la Administración de la Generalitat, así como a los organismos, las entidades y las empresas que integran su sector público instrumental. Respetando el principio de autonomía local, se aplicará asimismo a las administraciones locales en el marco de los oportunos instrumentos de colaboración y cooperació interadministrativa que a tal efecto se formalicen.

Artículo 2. Fines

Los fines perseguidos con esta Ley son:

a) Mejorar la calidad de vida, así como la viabilidad económica y social de los municipios en riesgo de despoblamiento y garantizar el trato institucional equitativo que ordena la legislación vigente.



b) Crear i promoure les condicions per a retindre i atraure població en aquests municipis, mitjançant la millora de les infraestructures i els serveis a la disposició de les i dels seus habitants, així com a través d'un model de desenvolupament econòmic diversificat, innovador i sostenible, d'acord amb els principis d'igualtat d'oportunitats, no discriminació i accessibilitat universal.

c) Impulsar la cohesió social, econòmica i territorial a la Comunitat Valenciana, així com el progrés integral dels municipis en risc de despoblament, fomentant un desenvolupament equilibrat entre la costa i l'interior, i la reducció de la bretxa rural-urbana i dels riscos d'exclusió de diferent naturalesa que afecten determinats grups de població, tot garantint les mateixes condicions de vida entre la ciutadania de l'interior i la d'entorns urbans.

d) Promoure, conservar i divulgar els valors paisatgístics, patrimonials i culturals dels municipis en risc de despoblament, així com aquelles accions que augmenten la resiliència del territori i la conservació dels recursos naturals, i contribuïsquen a la mitigació i adaptació al canvi climàtic.

e) Promoure i garantir la igualtat entre dones i homes en l'exercici dels seus drets i en l'accés a oportunitats de desenvolupament personal i professional, impulsant actuacions per a eliminar els obstacles que ho impedisquen o dificulten, i plans específics destinats a la promoció i permanència de la dona en el medi rural, que aborden la seua situació amb una perspectiva integral i inclusiva.

f) Promoure i garantir oportunitats d'ocupació, oci, formació, cures i accés a serveis fonamentals, per a millorar la qualitat de vida en municipis en risc de despoblació, atenen les necessitats específiques de les persones majors, de la joventut, l'adolescència i la infància, i de les persones amb diversitat funcional o en risc d'exclusió social.

g) Promoure i garantir la permanència en el sistema educatiu de l'alumnat de les zones rurals més enllà de l'ensenyament bàsic i aconseguir els principis d'equitat, no discriminació i igualtat d'oportunitats que regeixen el sistema educatiu, així com el desenvolupament d'aquelles accions i programes que incidisquen en el manteniment i impuls de la llengua i la cultura pròpies com a eixos de cohesió social i territorial.

Article 3. Principis rectors

L'aplicació d'aquesta llei es regirà pels següents principis:

a) Transversalitat. S'incorporarà la perspectiva del despoblament en totes les polítiques del Consell, tant en l'elaboració i el desenvolupament de la normativa que les regule com en la dotació pressupostària, especialment en els àmbits de la salut, l'educació, l'atenció social, l'habitatge, la cultura, l'esport, la joventut, l'envelliment, l'ocupació, la mobilitat, les infraestructures de transport i les telecomunicacions, i del medi ambient, en particular, en la prevenció i protecció davant dels incendis forestals.

b) Col·laboració i cooperació. Es promourà la col·laboració i cooperació amb les administracions locals i amb l'Administració general de l'Estat, en l'exercici de les seues respectives competències, a fi d'impulsar conjuntament les mesures contra el despoblament de la Comunitat Valenciana, així com les fórmules de col·laboració publico-privada que contribuïsquen a aquests fins. Es fomentarà la col·laboració entre les entitats locals per a afavorir actuacions transversals i amb enfocament de baix cap amunt.

c) Coordinació, eficàcia i eficiència administrativa. S'articularan procediments adequats de coordinació entre els diferents òrgans i departaments del Consell implicats en les polítiques i mesures previstes en aquesta llei, per a garantir l'eficàcia i l'eficiència en l'ús dels recursos públics i vetlar per l'aplicació d'una perspectiva integral en el plantejament de les polítiques sectorials. S'entendran l'eficàcia i l'eficiència des de criteris més enllà dels quantitius, tenint en compte, entre altres, l'efecte empoderador de les diferents accions i de millora de la qualitat de vida de les persones i els seus drets.

d) Informació i sensibilització. Es fomentarà l'estudi i l'anàlisi de les implicacions de l'evolució demogràfica-territorial a la Comunitat Valenciana, amb l'obligatorietat de recollir les dades desagregades per sexe, i publicar-les en formats oberts i reutilitzables. Així mateix, es promourà la millora de la conscienciació de la ciutadania, mitjançant

b) Crear y promover las condiciones para retener y atraer población en estos municipios, mediante la mejora de las infraestructuras y los servicios a disposición de sus habitantes, así como a través de un modelo de desarrollo económico diversificado, innovador y sostenible, acorde con los principios de igualdad de oportunidades, no discriminación y accesibilidad universal.

c) Impulsar la cohesión social, económica y territorial en la Comunitat Valenciana, así como el progreso integral de los municipios en riesgo de despoblamiento, fomentando un desarrollo equilibrado entre la costa y el interior, y la reducción de la brecha rural-urbana y de los riesgos de exclusión de distinta naturaleza que afectan a determinados grupos de población, garantizando las mismas condiciones de vida entre la ciudadanía del interior y la de entornos urbanos.

d) Promover, conservar y divulgar los valores paisajísticos, patrimoniales y culturales de los municipios en riesgo de despoblamiento, así como aquellas acciones que aumenten la resiliencia del territorio y la conservación de los recursos naturales, y contribuyan a la mitigación y adaptación al cambio climático.

e) Promover y garantizar la igualdad entre mujeres y hombres en el ejercicio de sus derechos y en el acceso a oportunidades de desarrollo personal y profesional, impulsando actuaciones para eliminar los obstáculos que lo impidan o dificulten, y planes específicos destinados a la promoción y permanencia de la mujer en el medio rural, que aborden su situación con una perspectiva integral e inclusiva.

f) Promover y garantizar oportunidades de empleo, ocio, formación, cuidados y acceso a servicios fundamentales, para mejorar la calidad de vida en los municipios en riesgo de despoblación, atendiendo a las necesidades específicas de las personas mayores, de la juventud, la adolescencia y la infancia, y de las personas con diversidad funcional o en riesgo de exclusión social.

g) Promover y garantizar la permanencia en el sistema educativo del alumnado de las zonas rurales más allá de la enseñanza básica y conseguir los principios de equidad, no discriminación e igualdad de oportunidades que rigen el sistema educativo, así como el desarrollo de aquellas acciones y programas que incidan en el mantenimiento e impulso de la lengua y la cultura propias como ejes de cohesión social y territorial.

Artículo 3. Principios rectores

La aplicación de la presente Ley se regirá por los siguientes principios:

a) Transversalidad. Se incorporará la perspectiva del despoblamiento en todas las políticas del Consell, tanto en la elaboración y el desarrollo de la normativa que las regule como en la dotación presupuestaria, especialmente en los ámbitos de la salud, la educación, la atención social, la vivienda, la cultura, el deporte, la juventud, el envejecimiento, el empleo, la movilidad, las infraestructuras de transporte y las telecomunicaciones, y del medio ambiente, en particular, en la prevención y protección frente a incendios forestales.

b) Colaboración y cooperación. Se promoverá la colaboración y cooperación con las administraciones locales y con la administración general del Estado, en el ejercicio de sus respectivas competencias, a fin de impulsar conjuntamente las medidas contra el despoblamiento de la Comunitat Valenciana, así como las fórmulas de colaboración público-privada que contribuyan a estos fines. Se fomentará la colaboración entre las entidades locales para favorecer actuaciones transversales con enfoque de abajo hacia arriba.

c) Coordinación, eficacia y eficiencia administrativa. Se articularán procedimientos adecuados de coordinación entre los diferentes órganos y departamentos del Consell implicados en las políticas y medidas previstas en la presente Ley, para garantizar la eficacia y la eficiencia en el empleo de los recursos públicos y velar por la aplicación de una perspectiva integral en el planteamiento de las políticas sectoriales. Se entenderán la eficacia y la eficiencia desde criterios más allá de los cuantitativos, teniendo en cuenta, entre otros, el efecto empoderador de las diferentes acciones y de mejora de la calidad de vida de las personas y sus derechos.

d) Información y sensibilización. Se fomentará el estudio y análisis de las implicaciones de la evolución demográfico-territorial en la Comunitat Valenciana, con la obligatoriedad de recoger los datos desagregados por sexo, y publicarlos en formatos abiertos y reutilizables. Así mismo, se promoverá la mejora de la concienciació de la



l'impuls de la formació, el debat i la sensibilització social respecte al repte demogràfic, i en particular sobre el despoblament d'àmplies zones de la Comunitat Valenciana, amb una visió positiva sobre els valors del medi rural.

e) **Avaluació i seguiment.** Es farà un seguiment continu del desenvolupament i la implantació de les polítiques públiques en matèria de repte demogràfic i cohesió territorial, per a avaluar-ne l'eficàcia i eficiència, millorar-ne l'aplicació i resultats i facilitar la presa de decisions.

f) **Participació.** Es promourà la participació de la ciutadania, la iniciativa social, els interlocutors econòmics i socials i els restants agents públics i privats presents en el territori, en la planificació i aplicació de les polítiques contra el despoblament. Es crearan fòrums permanents de diàleg entre territoris rurals, que permeten una comunicació estable entre si i coordinada amb les administracions.

TÍTOL I Competències, governança i col·laboració institucional

Article 4. Competències del Consell

En matèria de repte demogràfic i lluita contra el despoblament, correspon al Consell:

a) Establir les directrius de l'acció autònoma en matèria de repte demogràfic i lluita contra el despoblament a la Comunitat Valenciana, que seran posades en marxa per l'òrgan competent, i coordinades a través de la Comissió interdepartamental del Consell creada a aquest efecte.

b) Impulsar l'aplicació transversal de la perspectiva demogràfica i territorial de lluita contra el despoblament en l'acció de la Generalitat, així com el seguiment i l'avaluació de la seua efectivitat.

c) Aprovar una planificació estratègica davant el repte demogràfic i el despoblament a la Comunitat Valenciana, amb un horitzó temporal d'almenys deu anys, que incloga un mecanisme d'avaluació i revisió. L'òrgan competent en matèria de polítiques contra el despoblament s'encarregarà de l'elaboració i el seguiment d'aquesta planificació, i d'informar regularment el Consell sobre aquesta.

d) Impulsar que qualsevol disposició legal permeta una adaptació de la normativa a les peculiaritats i dificultats en els ajuntaments xicotets, amb la finalitat d'afavorir una millor prestació dels serveis, així com fomentar l'activitat econòmica i la creació de llocs de treball.

Article 5. Comissió Interdepartamental del Consell contra el Despoblament i per l'Equitat Territorial

1. La Comissió Interdepartamental per a la Lluita contra el Despoblament i per l'Equitat Territorial dels Municipis de la Comunitat Valenciana queda adscrita al departament competent en matèria de cohesió territorial i polítiques contra el despoblament del Consell.

2. La Comissió Interdepartamental és l'òrgan col·legiat de l'Administració de la Generalitat al qual competeix assessorar i coordinar les iniciatives i les actuacions del Consell contra el despoblament, sota una visió integrada i pluriennal, i el seguiment d'aquestes.

3. Les funcions, la composició i l'organització de la Comissió Interdepartamental es regularan mitjançant un decret del Consell, a proposta del departament competent en cohesió territorial i polítiques contra el despoblament. La seua composició s'ajustarà al principi de presència equilibrada de dones i homes.

4. La constitució i el funcionament d'aquesta comissió no podran tindre incidència en la dotació dels capítols de despesa assignats a cap dels departaments del Consell, i en tot cas hauran d'atendre's amb els mitjans personals i materials del departament que corresponga.

Article 6. Informe de perspectiva rural sobre el despoblament i l'equitat territorial

1. Els projectes normatius amb rang de llei, de la Generalitat, i els plans sectorials han d'incorporar un informe de perspectiva rural sobre el despoblament i l'equitat territorial, que incloga una avaluació prèvia de l'impacte en termes de repte demogràfic i cohesió territorial, enfocada, en particular, al fet que la normativa i el desenvolupament dels plans

ciutadania, mediante el impulso de la formación, el debate y la sensibilización social respecto al reto demográfico, y en particular sobre el despoblamiento de amplias zonas de la Comunitat Valenciana, con una visión positiva sobre los valores del medio rural.

e) **Evaluación y seguimiento.** Se realizará un seguimiento continuo del desarrollo e implantación de las políticas públicas en materia de reto demográfico y cohesión territorial, para evaluar su eficacia y eficiencia, mejorar su aplicación y resultados y facilitar la toma de decisiones.

f) **Participación.** Se promoverá la participación de la ciudadanía, la iniciativa social, los interlocutores económicos y sociales, y los restantes agentes públicos y privados presentes en el territorio, en la planificación y aplicación de las políticas contra el despoblamiento. Se crearán foros permanentes de diálogo entre territorios rurales, que permitan una comunicación estable entre sí y coordinada con las administraciones.

TÍTULO I Competencias, gobernanza y colaboración institucional

Artículo 4. Competencias del Consell

En materia de reto demográfico y lucha contra el despoblamiento, corresponde al Consell:

a) Establecer las directrices de la acción autónoma en materia de reto demográfico y lucha contra el despoblamiento en la Comunitat Valenciana, que serán puestas en marcha por el órgano competente, y coordinadas a través de la Comisión Interdepartamental del Consell creada a tal efecto.

b) Impulsar la aplicación transversal de la perspectiva demográfica y territorial de lucha contra el despoblamiento en la acción de la Generalitat, así como el seguimiento y la evaluación de su efectividad.

c) Aprobar una planificación estratégica ante el reto demográfico y el despoblamiento en la Comunitat Valenciana, con un horizonte temporal de al menos diez años, que incluya un mecanismo de evaluación y revisión. El órgano competente en materia de políticas contra el despoblamiento se encargará de la elaboración y seguimiento de dicha planificación, y de informar regularmente al Consell sobre la misma.

d) Impulsar que cualquier disposición legal permita una adaptación de la normativa a las peculiaridades y dificultades en los ayuntamientos pequeños, con el fin de favorecer una mejor prestación de los servicios, así como fomentar la actividad económica y la creación de puestos de trabajo.

Artículo 5. Comisión Interdepartamental del Consell contra el Despoblamiento y por la Equidad Territorial

1. La Comisión Interdepartamental para la Lucha contra el Despoblamiento y por la Equidad Territorial de los Municipios de la Comunitat Valenciana queda adscrita al departamento competente en materia de cohesión territorial y políticas contra el despoblamiento del Consell.

2. La Comisión Interdepartamental es el órgano colegiado de la administración de la Generalitat al que compete asesorar y coordinar las iniciativas y las actuaciones del Consell contra el despoblamiento, bajo una visión integrada y plurianual, y el seguimiento de las mismas.

3. Las funciones, la composición y la organización de la Comisión Interdepartamental se regularán mediante un decreto del Consell, a propuesta del departamento competente en cohesión territorial y políticas contra el despoblamiento. Su composición se ajustará al principio de presencia equilibrada de mujeres y hombres.

4. La constitución y el funcionamiento de esta Comisión no podrán tener incidencia en la dotación de los capítulos de gasto asignados a ninguno de los departamentos del Consell, y en todo caso habrán de atenderse con los medios personales y materiales del departamento que corresponda.

Artículo 6. Informe de perspectiva rural sobre el despoblamiento y la equidad territorial

1. Los proyectos normativos con rango de ley, de la Generalitat, y los planes sectoriales tendrán que incorporar un informe de perspectiva rural sobre el despoblamiento y la equidad territorial, que incluya una evaluación previa del impacto en términos de reto demográfico y cohesión territorial, enfocado, en particular, a que la normativa y el

siguen adequats a les singularitats i als recursos administratius disponibles en els municipis considerats en l'article 15.

Aquest informe l'ha d'elaborar el departament o el centre directiu que proposa l'avantprojecte de llei o projecte de pla o programa, i ha d'acompanyar la proposta des de l'inici del procés de tramitació. En les fases en què reglamentàriament es determine, ha d'incloure una fase de consulta amb les persones representants dels territoris afectats.

2. L'òrgan competent en matèria de polítiques contra el despoblament haurà de proporcionar directrius, instruccions i metodologies per a facilitar l'elaboració de l'informe de perspectiva rural sobre el despoblament. Aquestes hauran d'estar disponibles en un termini no superior a dos mesos des de l'entrada en vigor de la llei.

3. En l'elaboració dels pressupostos autonòmics s'hauran d'incloure indicadors que permeten integrar l'impacte social i sectorial que sobre el despoblament poden tindre les polítiques pressupostàries. S'haurà d'individualitzar la despesa projectada en les polítiques actives davant el despoblament que desenvolupa l'òrgan competent. En la resta de polítiques sectorials del Consell s'haurà de dur a terme una caracterització territorial de les línies pressupostàries projectades, a fi de permetre una avaluació del seu impacte sobre el despoblament territorial.

Article 7. Planificació estratègica

1. L'òrgan competent en matèria de polítiques contra el despoblament s'encarrega de l'elaboració, l'avaluació i el seguiment d'una planificació estratègica de mesures contra el despoblament i per l'equitat territorial, que servisca com a referència i visió estratègica perquè les administracions públiques competents puguen dissenyar les seues polítiques i mesures de lluita contra el despoblament a la Comunitat Valenciana. Aquesta planificació per als municipis inclosos tant en el sistema rural com dins de la franja intermèdia, definits en l'Estratègia territorial de la Comunitat Valenciana, aprovada pel Decret 1/2011, de 13 de gener, té per objectiu el desenvolupament de mesures efectives per a l'erradicació dels desequilibris territorials i les desigualtats que generen entre la ciutadania, garantint els mateixos drets, unes infraestructures suficients i adequades i serveis públics de qualitat, i diversificant i dinamitzant les economies rurals amb criteris de sostenibilitat i d'acord amb les característiques específiques i les necessitats de cada municipi i comarca.

2. Aquesta estratègia tindrà una vigència mínima de deu anys, amb revisions periòdiques que es realitzaran cada tres anys, amb la finalitat d'analitzar la seua evolució i abordar els ajustos necessaris per assolir el compliment dels seus objectius.

Aquestes revisions seran dirigides per l'òrgan competent en matèria de despoblament que enviarà un informe al Consell per a l'anàlisi, el debat i l'aprovació per acord del Consell.

3. El Pla Valencià d'Estadística inclourà l'elaboració d'indicadors de despoblament en la Comunitat Valenciana, conforme al que es preveu en la normativa estadística estatal i autonòmica d'aplicació, fomentant l'anàlisi estadística i cartogràfica del repte demogràfic.

Les dades que permeten analitzar el despoblament i l'evolució demogràfica-territorial es publicaran en formats oberts i reutilitzables en el catàleg de dades obertes de la Generalitat.

Article 8. Fons de Cooperació Municipal contra el Despoblament

1. D'acord amb el que es preveu en la Llei 5/2021, de 5 de novembre, reguladora del Fons de Cooperació Municipal dels Municipis i Entitats Locals Menors de la Comunitat Valenciana, respecte de les seues línies específiques, s'ha de desenvolupar per decret el Fons de Cooperació Municipal per a la Lluita contra el Despoblament, com a suport financer específic per a garantir la suficiència financera i potenciar l'autonomia local dels municipis en risc de despoblament, sobre la base del principi de subsidiarietat, perquè puguen disposar de la dotació adequada per a la prestació dels serveis locals.

2. Els pressupostos anuals de la Generalitat han de garantir una dotació econòmica suficient per a aquest fons. En cap cas la quantitat assignada pot ser inferior a la dotació màxima pressupostada que es preveja en els comptes generals de la Generalitat.

3. Aquest fons és de naturalesa incondicionada i no finalista, i la seua regulació s'exclou del règim de subvencions, segons el que es pre-

desarrollo de los planes sean adecuados a las singularidades y a los recursos administrativos disponibles en los municipios considerados en el artículo 15.

Este informe se elaborará por el departamento o centro directivo que proponga el anteproyecto de ley o proyecto de plan o programa, y deberá acompañar a la propuesta desde el inicio del proceso de tramitación. En los términos y fases en que reglamentariamente se determine, deberá incluir una fase de consulta con las personas representantes de los territorios afectados.

2. El órgano competente en materia de políticas contra el despoblamiento proporcionará directrices, instrucciones y metodologías para facilitar la elaboración del dicho informe de perspectiva rural sobre el despoblamiento. Estas deberán estar disponibles en un plazo no superior a dos meses desde la entrada en vigor de la Ley.

3. En la elaboración de los presupuestos autonómicos, se incluirán indicadores que permitan integrar el impacto social y sectorial que sobre el despoblamiento pueden tener las políticas presupuestarias. Se individualizará el gasto proyectado en las políticas activas frente al despoblamiento a desarrollar por el órgano competente. En el resto de las políticas sectoriales del Consell se llevará a cabo una caracterización territorial de las líneas presupuestarias proyectadas, a fin de permitir una evaluación de su impacto sobre el despoblamiento territorial.

Artículo 7. Planificación estratégica

1. El órgano competente en materia de políticas contra el despoblamiento se encargará de la elaboración, la evaluación y el seguimiento de una planificación estratégica de medidas contra el despoblamiento y por la equidad territorial, que sirva como referencia y visión estratégica para que las administraciones públicas competentes puedan diseñar sus políticas y medidas de lucha contra el despoblamiento en la Comunitat Valenciana. Esta planificación para los municipios incluidos tanto en el sistema rural como dentro de la franja intermedia, definidos en la Estrategia territorial de la Comunitat Valenciana, aprobada por el Decreto 1/2011, de 13 de enero, tendrá por objetivo el desarrollo de medidas efectivas para la erradicación de los desequilibrios territoriales y las desigualdades que generan entre la ciudadanía, garantizando los mismos derechos, unas infraestructuras suficientes y adecuadas y servicios públicos de calidad, y diversificando y dinamizando las economías rurales con criterios de sostenibilidad y de acuerdo con las características específicas y las necesidades de cada municipio y comarca.

2. Dicha estrategia tendrá una vigencia mínima de diez años, con revisiones periódicas que se realizarán cada tres años, con el fin de analizar su evolución y abordar los ajustes necesarios para lograr el cumplimiento de sus objetivos.

Estas revisiones serán dirigidas por el órgano competente en materia de despoblamiento que enviará un informe al Consell para su análisis, debate y aprobación por acuerdo del Consell.

3. El Plan Valenciano de Estadística incluirá la elaboración de indicadores de despoblamiento en la Comunitat Valenciana, conforme a lo previsto en la normativa estadística estatal y autonómica de aplicación, fomentando el análisis estadístico y cartográfico del reto demográfico.

Los datos que permiten analizar el despoblamiento y la evolución demográfica-territorial se publicarán en formatos abiertos y reutilizables en el catálogo de datos abiertos de la Generalitat.

Artículo 8. Fondo de Cooperación Municipal contra el Despoblamiento

1. De acuerdo con lo previsto en la Ley 5/2021, de 5 de noviembre, reguladora del Fondo de Cooperación Municipal de los Municipios y Entidades Locales Menores de la Comunitat Valenciana, respecto a sus líneas específicas, se ha de desarrollar por decreto el Fondo de Cooperación Municipal para la Lucha contra el Despoblamiento, como apoyo financiero específico para garantizar la suficiencia financiera y potenciar la autonomía local de los municipios en riesgo de despoblamiento, en función del principio de subsidiariedad, para que puedan disponer de la dotación adecuada para la prestación de los servicios locales.

2. Los presupuestos anuales de la Generalitat deben garantizar una dotación económica suficiente para este fondo. En ningún caso la cantidad asignada puede ser inferior a la dotación máxima presupuestada que se prevea en las cuentas generales de la Generalitat.

3. Este fondo es de naturaleza incondicionada y no finalista, y su regulación se excluye del régimen de subvenciones, según lo previsto

veu en l'article 2.2 de la Llei 38/2003, de 17 de novembre, general de subvencions.

4. Són beneficiaris del fons els municipis considerats en risc de despoblament segons els requisits establits en l'article 15.1 i 15.2 d'aquesta llei. Mantenen la condició de beneficiaris durant l'exercici en què es produïska aquesta circumstància aquells municipis que hagen deixat de ser-ho per deixar de complir els requisits exigits en aquest apartat.

Article 9. Col·laboració i cooperació interadministrativa

1. En les polítiques del Consell dirigides a la lluita contra el despoblament, es garantirà la participació activa de les administracions locals de la Comunitat Valenciana i d'altres entitats de la societat civil representatives del territori.

2. L'òrgan competent en matèria de despoblament haurà de promoure la formalització d'instruments de col·laboració i cooperació interadministrativa amb les entitats locals i supramunicipals, per al desenvolupament d'activitats d'interès comú en municipis en risc de despoblament i les seues comarques. En aquest marc, es reforçarà la xarxa d'agents de desenvolupament local en aquests municipis, promovent la seua estabilització laboral, la col·laboració i les sinergies entre agents, i la millora de la seua formació i professionalització.

3. En particular, es formalitzarà la col·laboració amb la Federació Valenciana de Municipis i Províncies (FVMP), comptant per a això amb finançament dels pressupostos de la Generalitat, per al desenvolupament d'activitats en matèria de lluita contra el despoblament en els municipis de la Comunitat Valenciana. Aquestes activitats no podran ser subvencions directes als municipis. La Federació Valenciana de Municipis i Províncies (FVMP) haurà de presentar anualment una programació pluriennal i un informe d'activitats destinades a aquests objectius.

4. En el marc del que preveu la Llei 21/2018, de 16 d'octubre, de mancomunitats de la Comunitat Valenciana, la Generalitat promourà el suport financer i tècnic a les mancomunitats per a la millora dels serveis públics oferits a la ciutadania, especialment en els municipis en risc de despoblament.

5. En el marc previst per l'Estatut d'Autonomia de la Comunitat Valenciana, el Consell haurà de propiciar la subscripció de convenis interadministratius amb comunitats autònomes limítrofes, amb la finalitat d'optimitzar la gestió i prestació de serveis propis de competència d'aquestes en zones d'interior en risc de despoblació, amb respecte als límits establits en la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic.

6. L'Administració de la Generalitat col·laborarà amb l'Administració general de l'Estat, participant en els òrgans de coordinació i cooperació sectorials i/o bilaterals que es creen i en els acords i instruments que aquests òrgans aproven en matèria de repte demogràfic i lluita contra el despoblament.

Article 10. Participació ciutadana i col·laboració amb la societat civil

1. Es garantirà la participació ciutadana, de les persones, els col·lectius, les associacions i les entitats especialitzades en la matèria, en l'elaboració, la proposta i el seguiment dels instruments de planificació i de les polítiques contra el despoblament.

2. Es promourà la participació de les persones directament destinatàries de les polítiques i les seues associacions o entitats representatives, incloent-hi especialment les dones, la joventut, la infància i l'adolescència, les persones majors i la població migrant.

3. Es facilitarà la participació del tercer sector social en les accions contra el despoblament per a enfortir el reconeixement i l'exercici efectiu dels drets socials, i millorar el coneixement i la cobertura de les necessitats de la població més vulnerable.

4. Es fomentarà la implicació i participació del sector privat i dels agents socials en les polítiques públiques de repte demogràfic i contra el despoblament. Entre altres, es fomentarà que la formació del seu personal incloga matèries relacionades amb la cohesió territorial i social, així com activitats per a potenciar el talent associat al territori.

5. L'òrgan competent en matèria de polítiques contra el despoblament, en coordinació amb els departaments del Consell competents en matèria de participació i de diàleg social, en un termini no superior a sis

en el artículo 2.2 de la Ley 38/2003, de 17 de noviembre, general de subvenciones.

4. Son beneficiarios del fondo los municipios considerados en riesgo de despoblamiento según los requisitos establecidos en el artículo 15.1 y 15.2 de esta ley. Mantienen la condición de beneficiarios durante el ejercicio en que se produzca esta circunstancia aquellos municipios que hayan dejado de serlo por dejar de cumplir los requisitos exigidos en este apartado.

Artículo 9. Colaboración y cooperación interadministrativa

1. En las políticas del Consell dirigidas a la lucha contra el despoblamiento, se garantizará la participación activa de las administraciones locales de la Comunitat Valenciana y de otras entidades de la sociedad civil representativas del territorio.

2. El órgano competente en materia de despoblamiento promoverá la formalización de instrumentos de colaboración y cooperación interadministrativa con las entidades locales y supramunicipales, para el desarrollo de actividades de interés común en municipios en riesgo de despoblamiento y sus comarcas. En este marco, se reforzará la red de agentes de desarrollo local en estos municipios, promoviendo su establiización laboral, la colaboración y las sinergias entre agentes, y la mejora de su formación y profesionalización.

3. En particular, se formalizará la colaboración con la Federación Valenciana de Municipios y Provincias (FVMP), contando para ello con financiación de los presupuestos de la Generalitat, para el desarrollo de actividades en materia de lucha contra el despoblamiento en los municipios de la Comunitat Valenciana. Estas actividades no podrán ser subvenciones directas a los municipios. La Federación Valenciana de Municipios y Provincias (FVMP) habrá de presentar anualmente una programación plurianual y un informe de actividades destinadas a estos objetivos.

4. En el marco de lo previsto por la Ley 21/2018, de 16 de octubre, de mancomunidades de la Comunitat Valenciana, la Generalitat promoverá el apoyo financiero y técnico a las mancomunidades para la mejora de los servicios públicos ofrecidos a la ciudadanía, especialmente en los municipios en riesgo de despoblamiento.

5. En el marco previsto por el Estatuto de Autonomía de la Comunitat Valenciana, el Consell propiciará la celebración de convenios interadministrativos con Comunidades Autónomas limítrofes, con el fin de optimizar la gestión y prestación de servicios propios de competencia de las mismas en zonas de interior en riesgo de despoblación, con respeto a los límites establecidos en la Ley 40/2015, de 1 de octubre, de Régimen Jurídico del Sector Público.

6. La administración de la Generalitat colaborará con la administración general del Estado, participando en los órganos de coordinación y cooperación sectoriales y/o bilaterales que se creen y en los acuerdos e instrumentos que estos órganos aprueben en materia de reto demográfico y lucha contra el despoblamiento.

Artículo 10. Participación ciudadana y colaboración con la sociedad civil

1. Se garantizará la participación ciudadana, de las personas, los colectivos, las asociaciones y las entidades especializadas en la materia, en la elaboración, la propuesta y el seguimiento de los instrumentos de planificación y de las políticas contra el despoblamiento.

2. Se promoverá la participación de las personas directamente destinatarias de las políticas y sus asociaciones o entidades representativas, incluyendo especialmente a las mujeres, la juventud, la infancia y la adolescencia, las personas mayores y la población migrante.

3. Se facilitará la participación del tercer sector social en las acciones contra el despoblamiento para fortalecer el reconocimiento y el ejercicio efectivo de los derechos sociales, y mejorar el conocimiento y la cobertura de las necesidades de la población más vulnerable.

4. Se fomentará la implicación y participación del sector privado y de los agentes sociales en las políticas públicas de reto demográfico y contra el despoblamiento. Entre otros, se fomentará que la formación de su personal incluya materias relacionadas con la cohesión territorial y social, así como actividades para potenciar el talento asociado al territorio.

5. El órgano competente en materia de políticas contra el despoblamiento, en coordinación con los departamentos del Consell competentes en materia de participación y de diálogo social, en un plazo no



mesos des de l'entrada en vigor de la llei, desplegarà normativament els mecanismes i òrgans de participació ciutadana i de col·laboració amb la societat civil previstos en aquest article, sota els criteris de transparència, eficàcia i eficiència administratives, sense que en cap cas aquests mecanismes puguen suposar un increment de la despesa pública.

Article 11. Estudi, investigació i divulgació en matèria de repte demogràfic i despoblament

1. La Generalitat fomentará l'estudi del repte demogràfic i, en particular, del despoblament territorial, dels factors que el condicionen, els seus efectes i la seua repercussió en l'estat de benestar i en la cohesió territorial, garantint la seua transferència a la ciutadania mitjançant el treball conjunt dels poders públics i les institucions acadèmiques i científiques, així com d'altres institucions o entitats expertes en la matèria.

2. L'òrgan del Consell competent en matèria de polítiques contra el despoblament, en col·laboració amb l'òrgan competent en política territorial i/o ordenació territorial, i en col·laboració amb les universitats i altres institucions acadèmiques o entitats expertes en la matèria, promourà:

a) La formació especialitzada i la investigació en matèria de repte demogràfic, lluita contra el despoblament i la cohesió territorial.

b) La realització d'estudis, informes i treballs que resulten d'interés des del punt de vista del repte demogràfic, el despoblament i la cohesió territorial.

c) La divulgació del coneixement en la matèria i la difusió d'aquells estudis, informes i treballs fets per persones expertes o entitats d'especial rellevància en l'àmbit del repte demogràfic, el despoblament i la cohesió territorial.

3. La Generalitat haurà de col·laborar amb els mitjans de comunicació que actuen en l'àmbit de la comunitat autònoma per a la transferència a la ciutadania del coneixement i la sensibilització social en matèria de despoblament i del repte demogràfic, i per a la posada en valor dels municipis d'interior i del medi rural.

Article 12. Estabilitat i formació de l'ocupació pública

1. La Generalitat, en el marc de la legislació aplicable en matèria d'ocupació pública, adoptarà mesures específiques amb la finalitat de propiciar la dotació i l'estabilitat de l'ocupació pública per a atendre els municipis en risc de despoblament, preferentment en els àmbits docent, sanitari, social, de seguretat i resposta a emergències, i d'atenció directa a la ciutadania.

2. Les mesures que s'adopten podran consistir, entre altres, en incentius que promoguen la residència del personal empleat públic en els municipis en risc de despoblament, la creació de borses de treball territorialitzades, o la facilitació de condicions de teletreball entre el personal empleat públic que residisca efectivament en aquests municipis, sempre que siga compatible amb l'exercici del lloc.

3. La Generalitat impulsarà la formació del seu personal en matèria de despoblament i repte demogràfic, que s'haurà de considerar un contingut transversal de cara a la seua promoció professional. A aquest efecte, els departaments o organismes competents en matèria de formació hauran d'incloure en els plans de formació accions formatives amb aquest contingut.

4. Les temàtiques relacionades amb la cohesió territorial, el despoblament i el repte demogràfic formaran part dels procediments d'accés a l'ocupació pública en l'àmbit de la Generalitat.

Article 13. Finançament de les mesures contra el despoblament

1. El finançament de les mesures i les actuacions afavoridores contra el despoblament, vinculades a aquesta llei, correspondran a l'Administració de la Generalitat, sent susceptible de finançament amb fons que siguen d'aplicació concorde a les polítiques de cohesió i de desenvolupament rural de la Unió Europea, així com dels pressupostos d'altres administracions públiques.

2. Les actuacions que es prevegen en els instruments de planificació derivats d'aquesta llei es finançaran des dels diferents programes d'ajudes en cada àmbit sectorial, i s'hauran de dur a terme segons els procediments legals, administratius i de control financer vigents.

superior a seis meses desde la entrada en vigor de la Ley, desarrollará normativamente los mecanismos y órganos de participación ciudadana y de colaboración con la sociedad civil previstos en este artículo, bajo los criterios de transparencia, eficacia y eficiencia administrativas, sin que en ningún caso estos mecanismos puedan suponer un incremento del gasto público.

Artículo 11. Estudio, investigación y divulgación en materia de reto demográfico y despoblamiento

1. La Generalitat fomentará el estudio del reto demográfico y, en particular, del despoblamiento territorial, de los factores que lo condicionan, sus efectos y su repercusión en el estado de bienestar y en la cohesión territorial, garantizando su transferencia a la ciudadanía mediante el trabajo conjunto de los poderes públicos y las instituciones académicas y científicas, así como de otras instituciones o entidades expertas en la materia.

2. El órgano del Consell competente en materia de políticas contra el despoblamiento, en colaboración con el órgano competente en política territorial y/u ordenación territorial, y en colaboración con las universidades y otras instituciones académicas o entidades expertas en la materia, promoverá:

a) La formación especializada y la investigación en materia de reto demográfico, lucha contra el despoblamiento y la cohesión territorial.

b) La realización de estudios, informes y trabajos que resulten de interés desde el punto de vista del reto demográfico, el despoblamiento y la cohesión territorial.

c) La divulgación del conocimiento en la materia y la difusión de aquellos estudios, informes y trabajos realizados por personas expertas o entidades de especial relevancia en el ámbito del reto demográfico, el despoblamiento y la cohesión territorial.

3. La Generalitat col·laborará con los medios de comunicación que actúen en el ámbito de la Comunitat Autònoma para la transferencia a la ciudadanía del conocimiento y la sensibilización social en materia de despoblamiento y del reto demográfico, y para la puesta en valor de los municipios de interior y del medio rural.

Artículo 12. Estabilidad y formación del empleo público

1. La Generalitat, en el marco de la legislació aplicable en materia de empleo público, adoptará medidas específicas con el fin de propiciar la dotación y la estabilidad del empleo público para atender a los municipios en riesgo de despoblamiento, preferentemente en los ámbitos docente, sanitario, social, de seguridad y respuesta a emergencias, y de atención directa a la ciudadanía.

2. Las medidas que se adopten podrán consistir, entre otras, en incentivos que promuevan la residencia del personal empleado público en los municipios en riesgo de despoblamiento, la creación de bolsas de trabajo territorializadas, o la facilitación de condiciones de teletreball entre el personal empleado público que resida efectivament en estos municipios, siempre que sea compatible con el desempeño del puesto.

3. La Generalitat impulsarà la formació de su personal en materia de despoblamiento y reto demográfico, considerándolo un contenido transversal de cara a su promoción profesional. A estos efectos, los departamentos u organismos competentes en materia de formación incluirán en sus planes de formación acciones formativas con este contenido.

4. Las temáticas relacionadas con la cohesión territorial, el despoblamiento y el reto demográfico formarán parte de los procedimientos de acceso al empleo público en el ámbito de la Generalitat.

Artículo 13. Financiación de las medidas contra el despoblamiento

1. La financiación de las medidas y las actuaciones favorecedoras contra el despoblamiento, vinculadas a esta Ley, corresponderán a la administración de la Generalitat, siendo susceptible de cofinanciación con fondos que sean de aplicación acorde a las políticas de cohesión y de desarrollo rural de la Unión Europea, así como de los presupuestos de otras administraciones públicas.

2. Las actuaciones que se prevean en los instrumentos de planificación derivados de esta Ley se financiarán desde los distintos programas de ayudas en cada ámbito sectorial, y se realizarán conforme a los procedimientos legales, administrativos y de control financiero vigentes.

3. Els pressupostos autonòmics hauran de recollir, específicament, els crèdits destinats, en cadascuna de les seccions i programes, a la posada en marxa de les actuacions previstes en aquesta llei, orientats i prioritzats a la lluita contra el despoblament. Hauran d'incloure indicadors que permeten mesurar el seu grau de compliment en relació amb la lluita contra el despoblament.

4. En cap cas l'import destinat a la lluita contra el despoblament serà inferior al 0,1 % del pressupost de despesa no financera de la Generalitat.

TÍTOL II **Zonificació del risc de despoblament**

Article 14. Definició de municipi en risc de despoblament

1. A fi de concretar i aplicar les mesures previstes en aquesta llei, es consideren municipis en risc de despoblament aquells que complisquen les condicions establides en el següent article 15, sense perjudici de l'aplicació de les mesures previstes per aquesta llei a altres entitats locals o supramunicipals, i a zones més àmplies, per raó de coherència, eficiència i eficàcia administrativa, en virtut dels principis de cohesió territorial i social.

2. L'òrgan competent en matèria de despoblament i l'òrgan competent en estadístiques d'interès de la Generalitat, en col·laboració amb l'òrgan competent en política territorial i/o ordenació territorial, hauran d'elaborar conjuntament els indicadors demogràfics i territorials rellevants a l'efecte d'aquesta llei, així com la seua actualització anual. I n'avaluaran la pertinència i rellevància, proposant, si és el cas, aquelles modificacions que es consideren necessàries per a una zonificació més adequada dels municipis en risc de despoblació a la Comunitat Valenciana.

3. L'estratègia autonòmica contra el despoblament es basarà en aquests indicadors demogràfics generals, sense perjudici de la seua ampliació o complementarietat amb altres indicadors, que puguen utilitzar-se igualment amb la finalitat de millorar la descripció, el diagnòstic i la planificació estratègica de les mesures contra el despoblament.

4. La informació geogràfica associada a la zonificació dels municipis en risc de despoblament s'haurà de mantindre actualitzada i publicar-se en la Infraestructura de dades espacials de la Comunitat Valenciana. Es promourà la utilització de sistemes d'informació geogràfica en la gestió de les mesures contra el despoblament, com a eines per a la planificació, la gestió i l'avaluació del territori implicat.

Article 15. Criteris de zonificació del risc de despoblament

1. Es considera que un municipi es troba en risc de despoblament quan es compleixen almenys quatre dels indicadors següents, disponibles a partir de les dades oficials proveïdes per l'Institut Valencià d'Estadística o per l'Institut Nacional d'Estadística:

a) Densitat de població. Nombre d'habitants, segons l'últim padró vigent, inferior o igual als vint habitants per quilòmetre quadrat. El requisit de densitat de població es considera complert per tots els municipis amb un terme municipal inferior a un quilòmetre quadrat.

b) Creixement demogràfic. Taxa de creixement de la població en el període comprés els últims vint anys: menor o igual al zero per cent (0 %).

c) Taxa de creixement vegetatiu. Percentatge que representa el saldo vegetatiu (diferència entre naixements i defuncions) dels últims vint anys sobre la població total segons l'últim padró vigent: menor o igual a menys deu per cent (-10 %).

d) Índex d'envelliment. Percentatge que representa la població major de 64 anys sobre la població menor de 16 anys, segons l'últim padró vigent: major o igual al dos-cents cinquanta per cent (250 %).

e) Índex de dependència. Quocient entre la suma de la població de menors de 16 anys i majors de 64 i la població de 16 a 64 anys segons l'últim padró vigent, multiplicat per cent: major o igual al seixanta per cent (60 %).

f) Taxa migratòria. Percentatge que representa el saldo migratori en el període comprés entre els últims deu anys (variacions residencials,

3. Los presupuestos autonómicos recogerán, específicamente, los créditos destinados, en cada una de las secciones y programas, a la puesta en marcha de las actuaciones previstas en esta Ley, orientados y priorizados a la lucha contra el despoblamiento. Habrán de incluir indicadores que permitan medir el grado de cumplimiento de los mismos en relación a la lucha contra el despoblamiento.

4. En ningún caso, el importe destinado a la lucha contra el despoblamiento será inferior al 0,1% del presupuesto de gasto no financiero de la Generalitat.

TÍTULO II **Zonificación del riesgo de despoblamiento**

Artículo 14. Definición de municipio en riesgo de despoblamiento

1. Al objeto de concretar y aplicar las medidas previstas en esta Ley, se considera municipios en riesgo de despoblamiento aquellos que cumplan las condiciones establecidas en el siguiente artículo 15, sin perjuicio de la aplicación de las medidas previstas por esta Ley a otras entidades locales o supramunicipales, y a zonas más amplias, por razón de coherencia, eficiencia y eficacia administrativa, en virtud de los principios de cohesión territorial y social.

2. El órgano competente en materia de despoblamiento y el órgano competente en estadísticas de interés de la Generalitat, en colaboración con el órgano competente en política territorial y/o ordenación territorial, elaborarán conjuntamente los indicadores demográficos y territoriales relevantes a los efectos de esta Ley, así como su actualización anual. Y evaluarán su pertinencia y relevancia, proponiendo, en su caso, aquellas modificaciones que se consideren necesarias para una zonificación más adecuada de los municipios en riesgo de despoblación en la Comunitat Valenciana.

3. La estrategia autonómica contra el despoblamiento se basará en estos indicadores demográficos generales, sin perjuicio de su ampliación o complementariedad con otros indicadores, que puedan utilizarse igualmente con el fin de mejorar la descripción, el diagnóstico y la planificación estratégica de las medidas contra el despoblamiento.

4. La información geográfica asociada a la zonificación de los municipios en riesgo de despoblamiento se mantendrá actualizada y se publicará en la Infraestructura de Datos Espaciales de la Comunidad Valenciana. Se promoverá la utilización de Sistemas de Información Geográfica en la gestión de las medidas contra el despoblamiento, como herramientas para la planificación, la gestión y la evaluación del territorio implicado.

Artículo 15. Criterios de zonificación del riesgo de despoblamiento

1. Se considera que un municipio se encuentra en riesgo de despoblamiento cuando se cumplen al menos cuatro de los siguientes indicadores, disponibles a partir de los datos oficiales provistos por el Instituto Valenciano de Estadística o por el Instituto Nacional de Estadística:

a) Densidad de población. Número de habitantes, según el último padrón vigente, inferior o igual a los veinte habitantes por kilómetro cuadrado. El requisito de densidad de población se considera cumplido por todos los municipios con un término municipal inferior a un kilómetro cuadrado.

b) Crecimiento demográfico. Tasa de crecimiento de la población en el periodo comprendido en los últimos veinte años: menor o igual al cero por ciento (0%).

c) Tasa de crecimiento vegetativo. Porcentaje que representa el saldo vegetativo (diferencia entre nacimientos y defunciones) de los últimos veinte años sobre la población total según el último padrón vigente: menor o igual a menos diez por ciento (-10%).

d) Índice de envejecimiento. Porcentaje que representa la población mayor de 64 años sobre la población menor de 16 años, según el último padrón vigente: mayor o igual al doscientos cincuenta por ciento (250%).

e) Índice de dependencia. Cociente entre la suma de la población de menores de 16 años y mayores de 64 y la población de 16 a 64 años según el último padrón vigente, multiplicado por ciento: mayor o igual al sesenta por ciento (60%).

f) Tasa migratoria. Porcentaje que representa el saldo migratorio en el periodo comprendido entre los últimos diez años (variaciones resi-



altes menys baixes) sobre la població total, segons l'últim padró vigent: menor o igual a zero per cent (0 %).

2. També es consideren municipis en risc de despoblament aquells que, encara que no complisquen els requisits assenyalats, pertanguen a àrees funcionals amb una densitat demogràfica igual o inferior a 12,5 habitants per quilòmetre quadrat. Les àrees funcionals es determinen de conformitat amb les dades oficials sobre demarcacions territorials inscrites en el Registre d'Entitats Locals de la Comunitat Valenciana, creat pel Decret 15/2011, de 18 de febrer, del Consell.

Així mateix, són considerats municipis en risc de despoblament aquells amb població inferior a 300 habitants.

3. Per raó de la matèria o per causa de l'equilibri territorial, per a l'aplicació o la prioritització de les mesures previstes en aquesta llei o d'aquelles que busquen els mateixos fins, s'estableix una categoria addicional, intermèdia de risc de despoblament, per a aquells municipis que:

a) complisquen tres dels sis criteris previstos en l'apartat 1 del present article;

b) tots aquells que es troben inclosos dins el sistema rural definit en l'Estratègia territorial de la Comunitat Valenciana, aprovada pel Decret 1/2011, de 13 de gener;

c) aquells municipis que es troben delimitats en la franja intermèdia d'aquella estratègia que no excedisquen de 3.000 habitants i que complisquen dos dels sis criteris de l'apartat 1 del present article.

TÍTOL III

Mesures de cohesió social, econòmica i territorial

CAPÍTOL I

Mesures de garantia d'accés als serveis públics i per a la igualtat de drets i oportunitats

Article 16. Accés a l'educació pública

1. La Generalitat ha de garantir una educació pública de qualitat en tot el territori.

En particular, ha de propiciar:

a) Una xarxa adequada de centres rurals agrupats en educació infantil i primària, així com l'estabilitat en el disseny i el funcionament del mapa escolar i el desenvolupament dels centres institut escola per afavorir l'accés d'aquest alumnat a l'ensenyament secundari obligatori.

b) L'estabilització de les plantilles docents a l'escola rural, incentivant les places de difícil provisió.

c) Una escolarització adequada, garantint l'accés en igualtat a nivells superiors educatius i l'adaptació de les ràtios a les circumstàncies reals i específiques dels municipis en risc de despoblament.

d) Implantar mesures en matèria de prestacions complementàries que afavorisquen la igualtat en l'accés a l'educació per a l'alumnat resident en els municipis en risc de despoblament, amb la finalitat de garantir el transport o, si escau, l'accés a una residència.

e) Fomentar la utilització de materials curriculars digitals, en l'ensenyament obligatori en centres públics, en municipis en risc de despoblament.

f) Garantir els suports necessaris per a la inclusió educativa de tot l'alumnat, amb especial atenció a l'alumnat amb necessitats específiques de suport educatiu i a l'alumnat amb necessitats de compensació de desigualtat en l'àmbit educatiu.

g) Afavorir la formació de persones adultes, així com els ensenyaments de règim especial, protegint, en particular, l'ensenyament artístic no formal de música i d'arts escèniques com a model educatiu de formació al llarg de la vida, obert a tota la ciutadania, que s'ofereix des d'escoles específiques d'àmbit local o supramunicipal, de titularitat municipal o de titularitat d'entitats no lucratives.

h) Afavorir la qualitat i el caràcter inclusiu dels recursos d'educació infantil 0-3, avançar-ne en la universalització i gratuïtat i promoure una dotació suficient de places i recursos per a fer efectives les possibilitats d'accés, permanència i promoció de la població infantil

denciales, altas menos bajas) sobre la población total, según el último padrón vigente: menor o igual a cero por ciento (0%).

2. También se considerarán municipios en riesgo de despoblamiento aquellos que, aunque no cumplan los requisitos señalados, pertenezcan a áreas funcionales con una densidad demográfica igual o inferior a 12,5 habitantes por kilómetro cuadrado. Las áreas funcionales se determinarán en conformidad con los datos oficiales sobre demarcaciones territoriales inscritas en el Registro de entidades locales de la Comunitat Valenciana, creado por el Decreto 15/2011, de 18 de febrero, del Consell.

Así mismo, serán considerados municipios en riesgo de despoblamiento aquellos con población inferior a 300 habitantes.

3. Por razón de la materia o a causa del equilibrio territorial, para la aplicación o priorización de las medidas previstas en esta ley o de aquellas que busquen los mismos fines, se establece una categoría adicional, intermedia de riesgo de despoblamiento, para aquellos municipios que:

a) cumplan con tres de los seis criterios contemplados en el apartado 1 del presente artículo;

b) todos aquellos que se encuentren incluidos dentro del sistema rural definido en la Estrategia territorial de la Comunitat Valenciana, aprobada por el Decreto 1/2011 de 13 de enero;

c) aquellos municipios que se encuentran delimitados en la franja intermedia de aquella estrategia que no excedan de 3.000 habitantes y que cumplan dos de los seis criterios del apartado 1 del presente artículo.

TÍTULO III

Medidas de cohesión social, económica y territorial

CAPÍTULO I

Medidas de garantía de acceso a servicios públicos y para la igualdad de derechos y oportunidades

Artículo 16. Acceso a la educación pública

1. La Generalitat debe garantizar una educación pública de calidad en todo el territorio.

En particular, propiciará:

a) Una adecuada red de centros rurales agrupados en educación infantil y primaria, así como la estabilidad en el diseño y funcionamiento del mapa escolar y el desarrollo de los centros instituto escuela para favorecer el acceso de este alumnado a la enseñanza secundaria obligatoria.

b) La estabilización de las plantillas docentes en la escuela rural, incentivando las plazas de difícil provisión.

c) Una adecuada escolarización, garantizando el acceso en igualdad a niveles superiores educativos y la adaptación de las ratios a las circunstancias reales y específicas de los municipios en riesgo de despoblamiento.

d) Implantar medidas en materia de prestaciones complementarias que favorezcan la igualdad en el acceso a la educación para el alumnado residente en los municipios en riesgo de despoblamiento, con el fin de garantizar el transporte o, en su caso, el acceso a una residencia.

e) Fomentar la utilización de materiales curriculares digitales, en la enseñanza obligatoria en centros públicos, en municipios en riesgo de despoblamiento.

f) Garantizar los apoyos necesarios para la inclusión educativa de todo el alumnado, con especial atención al alumnado con necesidades específicas de apoyo educativo y al alumnado con necesidades de compensación de desigualdad en el ámbito educativo.

g) Favorecer la formación de personas adultas, así como las enseñanzas de régimen especial, protegiendo, en particular, la enseñanza artística no formal de música y de artes escénicas como modelo educativo de formación a lo largo de la vida, abierto a toda la ciudadanía, que se ofrece desde escuelas específicas de ámbito local o supramunicipal, de titularidad municipal o de titularidad de entidades no lucratives.

h) Favorecer la calidad y el carácter inclusivo de los recursos de educación infantil 0-3, avanzar en su universalización y gratuidad y promover una dotación suficiente de plazas y recursos para hacer efectivas las posibilidades de acceso, permanencia y promoción de la población



a aquesta etapa educativa, preferentment en centres públics, facilitant la conciliació.

i) Consolidar i fomentar la participació en activitats extraescolars i d'oci educatiu, com a complement de l'educació curricular i aspecte essencial en l'àmbit de l'educació no formal; millorar les infraestructures educatives, esportives i tecnològiques vinculades, promovent l'ús d'aquests espais per a fer activitats extraescolars i d'oci educatiu, i propiciar serveis itinerants d'activitats extraescolars i d'oci educatiu per a garantir que arriben a tots els municipis.

j) Promoure accions educatives que contribuïsquen a difondre la realitat i els valors del medi rural, dignificant els oficis i les professions tradicionals, fomentant el tractament d'aquesta matèria en les aules, incloent-hi en tot cas una visió amb perspectiva de gènere i accions que impulsen la generació de referents per a les noves generacions.

k) Desenvolupar i garantir accions i mesures educatives dirigides a l'alumnat rural que posen en valor i fomenten l'ús social del valencià com a eix cultural vertebrador i com a base de l'assoliment d'unes competències plurilingües que permeten la seua integració com a ciutadans i ciutadanes de ple dret en una societat multilingüe i multicultural.

2. L'administració autonòmica, en col·laboració amb les administracions locals, han de desenvolupar una xarxa de menjadors escolars, i aules matutines adaptades a la realitat dels municipis en risc de despoblament, i també ha de possibilitar una oferta educativa complementària en períodes estivals i no lectius.

Amb aquesta finalitat, la Generalitat ha d'articular mecanismes de finançament i suport tècnic a les entitats locals que acompanyen aquesta col·laboració per a la prestació adequada d'aquests serveis.

3. En el marc de les competències de la Generalitat, la conselleria competent en matèria educativa ha d'incorporar continguts formatius en relació amb el repte demogràfic i que contribuïsquen a posar en valor les oportunitats i els recursos dels municipis de l'interior de la Comunitat Valenciana, afavorint les xarxes d'intercanvi d'experiències i la col·laboració entre centres i personal docent.

A aquest efecte, ha d'elaborar materials i desenvolupar programes de formació del professorat, entre altres, en les matèries següents:

a) Despoblament a la Comunitat Valenciana, característiques i implicacions.

b) Igualtat de gènere, respecte a la diversitat i corresponsabilitat.

c) Valoració positiva del procés d'envelliment i de les persones majors.

d) Reforç de les relacions intergeneracionals.

e) Inclusió de persones migrants.

f) Atenció a la problemàtica específica de la joventut en l'entorn rural.

g) Aprofitament dels recursos de l'entorn per a l'orientació professional de l'alumnat.

h) La transició ecològica, el canvi climàtic i la conservació de la biodiversitat.

Article 17. Mesures relatives a la formació professional

1. En la planificació de l'oferta de formació professional s'hauran de tindre en compte les necessitats del teixit productiu de la Comunitat Valenciana, i que, particularment, responga a les necessitats i potencialitats del territori i dels municipis en risc de despoblació, facilitant la participació de les empreses i de les persones treballadores en aquests territoris.

2. Es facilitaran alternatives perquè la joventut puga incorporar-se al mercat laboral en condicions adequades en el seu àmbit geogràfic més pròxim, enfocant l'esforç cap a aquelles activitats en les quals cal aconseguir el relleu generacional i la diversificació, tant en sectors tradicionals com emergents.

3. S'impulsaran els programes de formació telemàtica i presencial, potenciant l'accés de la població dels municipis en risc de despoblament i especialment de persones treballadores ocupades, per a la seua qualificació i recualificació, a través de les noves tecnologies i metodologies formatives.

4. Es promourà la figura del contracte programa de formació i contracte programa de pràctiques, per a l'alumnat amb estada efectiva en

infantil en esta etapa educativa, preferentment en centres públics, facilitando la conciliación.

i) Consolidar y fomentar la participación en actividades extraescolares y de ocio educativo, como complemento de la educación curricular y aspecto esencial en el ámbito de la educación no formal; mejorar las infraestructuras educativas, deportivas y tecnológicas vinculadas, promoviendo el uso de estos espacios para hacer actividades extraescolares y de ocio educativo, y propiciar servicios itinerantes de actividades extraescolares y de ocio educativo para garantizar que lleguen a todos los municipios.

j) Promover acciones educativas que contribuyan a difundir la realidad y los valores del medio rural, dignificando los oficios y las profesiones tradicionales, fomentando el tratamiento de esta materia en las aulas, incluyendo en todo caso una visión con perspectiva de género y acciones que impulsen la generación de referentes para las nuevas generaciones.

k) Desarrollar y garantizar acciones y medidas educativas dirigidas al alumnado rural que pongan en valor y fomenten el uso social del valenciano como eje cultural vertebrador y como base del logro de unas competencias plurilingües que permitan su integración como ciudadanos y ciudadanas de pleno derecho en una sociedad multilingüe y multicultural.

2. La administración autonómica, en colaboración con las administraciones locales, desarrollarán una red de comedores escolares, y aulas matutinas adaptadas a la realidad de los municipios en riesgo de despoblamiento, y también deberá posibilitar una oferta educativa complementaria en periodos estivales y no lectivos.

Para tal fin, la Generalitat deberá articular mecanismos de financiación y apoyo técnico a las entidades locales que acompañen a esta colaboración para la adecuada prestación de estos servicios.

3. En el marco de las competencias de la Generalitat, la conselleria competente en materia educativa deberá incorporar contenidos formativos en relación con el reto demográfico y que contribuyan a poner en valor las oportunidades y los recursos de los municipios del interior de la Comunitat Valenciana, favoreciendo las redes de intercambio de experiencias y la colaboración entre centros y personal docente.

A este efecto, deberá elaborar materiales y desarrollar programas de formación del profesorado, entre otras, en las siguientes materias:

a) Despoblamiento en la Comunitat Valenciana, características e implicaciones.

b) Igualdad de género, respecto a la diversidad y corresponsabilidad.

c) Valoración positiva del proceso de envejecimiento y de las personas mayores.

d) Refuerzo de las relaciones intergeneracionales.

e) Inclusión de personas migrantes.

f) Atención a la problemática específica de la juventud en el entorno rural.

g) Aprovechamiento de los recursos del entorno para la orientación profesional del alumnado.

h) La transición ecológica, el cambio climático y la conservación de la biodiversidad.

Artículo 17. Medidas relativas a la formación profesional

1. En la planificación de la oferta de formación profesional se tendrá en cuenta las necesidades del tejido productivo de la Comunitat Valenciana, y que, particularmente, responda a las necesidades y potencialidades del territorio y de los municipios en riesgo de despoblación, facilitando la participación de las empresas y de las personas trabajadoras en esos territorios.

2. Se facilitarán alternativas para que la juventud pueda incorporarse al mercado laboral en condiciones adecuadas en su ámbito geográfico más cercano, enfocando el esfuerzo hacia aquellas actividades en las que es necesario lograr el relevo generacional y la diversificación, tanto en sectores tradicionales como emergentes.

3. Se impulsarán los programas de formación telemática y presencial, potenciando el acceso de la población de los municipios en riesgo de despoblamiento y especialmente de personas trabajadoras ocupadas, para su cualificación y recualificación, a través de las nuevas tecnologías y metodologías formativas.

4. Se promoverá la figura del contrato programa de formación y contrato programa de prácticas, para el alumnado con estancia efectiva en

municipis en risc de despoblament, orientat a la realització d'estudis no obligatoris, tant en formació professional com universitària.

5. La conselleria competent en matèria d'educació i de formació professional haurà de desenvolupar les condicions, els requisits i la col·laboració interadministrativa i amb els centres formatius i universitats, per al desenvolupament d'aquests contractes programa en municipis en risc de despoblació.

Article 18. Accés a la sanitat pública

1. Es potenciaran els centres d'atenció primària, garantint, en la mesura que siga possible, l'accés als serveis sanitaris bàsics de proximitat, mitjançant una planificació amb accions positives per als municipis en risc de despoblament.

2. Les prestacions sanitàries oferides pel Sistema Sanitari de la Comunitat Valenciana s'hauran d'adaptar a les necessitats de la població dels municipis en risc de despoblament, revisant i millorant les infraestructures, l'equipament tecnològic i el catàleg de proves diagnòstiques en centres d'atenció primària.

3. Es promourà la salut i l'equitat en salut de la població al llarg de la vida en aquests municipis, promocionant comportaments saludables i potenciant la coordinació entre l'àmbit sanitari, el familiar i els serveis socials.

4. S'atendran les particularitats derivades dels municipis en risc de despoblament en l'accés als serveis d'emergències i urgències sanitàries.

5. Els sistemes de citació de pacients, tant en atenció primària com en especialitzada, incorporaran els mecanismes necessaris tendents a coordinar l'assistència a les consultes i proves diagnòstiques amb els horaris més adequats.

6. Es promourà una assistència farmacèutica que pugua respondre a les necessitats de la població resident en aquests municipis. Per a això, es donarà suport al manteniment de les farmàcies comunitàries establides en els municipis en risc de despoblament, i, de manera singular, s'arbitraran mecanismes que faciliten l'assistència farmacèutica en aquelles localitats on no hi haja oficina de farmàcia.

7. Es mantindrà l'accés als serveis sanitaris de manera presencial, al mateix temps que s'incentivarà l'ús de la telemedicina i de tecnologies de la informació i de la comunicació en municipis en risc de despoblament.

8. El Pla valencià d'acció per a la salut mental, drogodependències i conductes addictives incorporarà anàlisis i accions dirigides als municipis en risc de despoblament, tenint en compte les condicions sociodemogràfiques i territorials, i específicament les situacions d'aïllament, soledat, exclusió social, invisibilitat i envelliment.

Article 19. Accés als serveis socials públics

1. En desenvolupament del que preveu la Llei 3/2019, de 18 de febrer, de serveis socials inclusius de la Comunitat Valenciana, i, particularment, en compliment del principi d'equitat territorial establert per aquesta norma, l'actuació de la Generalitat es dirigirà a compensar els desequilibris territorials i garantir l'accés al Sistema Públic Valencià de Serveis Socials, per mitjà d'una oferta equitativa i equilibrada de prestacions en tot el territori de la Comunitat Valenciana, tenint en compte especialment les zones i àrees amb altes taxes d'envelliment i dispersió.

Amb aquesta finalitat, la conselleria competent en la matèria desenvoluparà aquelles mesures normatives i de coordinació i col·laboració amb les administracions locals que permeten garantir la prestació dels serveis socials d'atenció primària en municipis en risc de despoblament.

Així mateix, els instruments de planificació d'infraestructures socials i mapatge de serveis socials previstos en aquesta llei hauran d'abordar el risc de despoblació territorial, de conformitat amb criteris de proximitat, funcionalitat, accessibilitat, eficàcia i eficiència i equitat territorial.

2. En aplicació de l'article 25 de la Llei 3/2019, de 18 de febrer, de serveis socials inclusius de la Comunitat Valenciana, relatiu als espais vulnerables, la conselleria competent, en col·laboració amb el departament competent en cohesió territorial i polítiques contra el despoblament, desenvoluparan la classificació i l'enfocament d'actuacions

en municipios en riesgo de despoblamiento, orientado a la realización de estudios no obligatorios, tanto en formación profesional como universitaria.

5. La conselleria competente en materia de educación y de formación profesional, desarrollará las condiciones, los requisitos y la colaboración interadministrativa y con los centros formativos y universidades, para el desarrollo de estos contratos programa en los municipios en riesgo de despoblación.

Artículo 18. Acceso a la sanidad pública

1. Se potenciarán los centros de atención primaria, garantizando, en la medida de lo posible, el acceso a los servicios sanitarios básicos de proximidad mediante una planificación con acciones positivas para los municipios en riesgo de despoblamiento.

2. Las prestaciones sanitarias ofertadas por el Sistema Sanitario de la Comunitat Valenciana se adaptarán a las necesidades de la población de los municipios en riesgo de despoblamiento, revisando y mejorando las infraestructuras, el equipamiento tecnológico y el catálogo de pruebas diagnósticas en los centros de atención primaria.

3. Se promoverá la salud y la equidad en salud de la población a lo largo de la vida en estos municipios, promocionando comportamientos saludables, y potenciando la coordinación entre el ámbito sanitario, el familiar y los servicios sociales.

4. Se atenderán las particularidades derivadas de los municipios en riesgo de despoblamiento en el acceso a los servicios de emergencias y urgencias sanitarias.

5. Los sistemas de citación de pacientes, tanto en atención primaria como en especializada, incorporarán los mecanismos necesarios tendentes a coordinar la asistencia a las consultas y pruebas diagnósticas con los horarios más adecuados.

6. Se promoverá una asistencia farmacéutica que pueda responder a las necesidades de la población residente en estos municipios. Para ello, se apoyará el mantenimiento de las farmacias comunitarias establecidas en los municipios en riesgo de despoblamiento y, de forma singular, se arbitrarán mecanismos que faciliten la asistencia farmacéutica en aquellas localidades en las que no haya oficina de farmacia.

7. Se mantendrá el acceso a los servicios sanitarios preferentemente de forma presencial, al tiempo que se incentivará el uso de la telemedicina y de tecnologías de la información y de la comunicación en municipios en riesgo de despoblamiento.

8. El Plan Valenciano de Acción para la Salud Mental, Drogodependencias y Conductas Adictivas incorporará análisis y acciones dirigidas a los municipios en riesgo de despoblamiento, atendiendo a las condiciones sociodemográficas y territoriales, específicamente teniendo en cuenta las situaciones de aislamiento, soledad, exclusión social, invisibilidad y envejecimiento.

Artículo 19. Acceso a los servicios sociales públicos

1. En desarrollo de lo previsto por la Ley 3/2019, de 18 de febrero, de servicios sociales inclusivos de la Comunitat Valenciana, y, particularmente, en cumplimiento del principio de equidad territorial establecido por dicha norma, la actuación de la Generalitat se dirigirá a compensar los desequilibrios territoriales y garantizar el acceso al Sistema Público Valenciano de Servicios Sociales, por medio de una oferta equitativa y equilibrada de prestaciones en todo el territorio de la Comunitat Valenciana, teniendo en cuenta especialmente las zonas y áreas con altas tasas de envejecimiento y dispersión.

A tal fin, la conselleria competente en la materia desarrollará aquellas medidas normativas y de coordinación y colaboración con las administraciones locales, que permitan garantizar la prestación de los servicios sociales de atención primaria en los municipios en riesgo de despoblamiento.

Asimismo, los instrumentos de planificación de infraestructuras sociales y mapeo de servicios sociales previstos en dicha Ley abordarán el riesgo de despoblación territorial, de conformidad con criterios de proximidad, funcionalidad, accesibilidad, eficacia y eficiencia y equidad territorial.

2. En aplicación del artículo 25 de la Ley 3/2019, de 18 de febrero, de servicios sociales inclusivos de la Comunitat Valenciana, relativo a los espacios vulnerables, la conselleria competente, en colaboración con el departamento competente en cohesión territorial y políticas contra el despoblamiento, desarrollarán la clasificación y el enfoque de

integrals en espais vulnerables en municipis en risc de despoblament. En aquest context, es prioritzaran les actuacions de caràcter supramunicipal o mancomunat.

3. Les prestacions de promoció de l'autonomia personal i d'atenció a les persones en situació de dependència, previstes en el catàleg per a l'autonomia i atenció a la dependència a la Comunitat Valenciana, es proporcionaran preferentment a través del Sistema Públic Valencià de Serveis Socials. En aquest marc, per als municipis en risc de despoblament s'afavoriran:

a) Les prestacions que faciliten l'atenció en el domicili i en l'entorn social pròxim, establint programes itinerants en cas necessari.

b) L'impuls de les prestacions de teleassistència i de teleassistència avançada, i d'atenció domiciliària, així com l'assistència personal per a les persones en situació de dependència que ho requerisquen per prescripció facultativa.

c) L'accés als serveis que oferisquen els centres residencials situats al municipi o en municipis pròxims per a persones en situació de dependència que no siguen residents, procurant un màxim de 20 km des del seu entorn vital que afavorisca el sentiment de pertinença i l'arrelament al territori, així com la resta de serveis i programes destinats a persones en situació de dependència.

d) Promoure accions coordinades entre el Sistema Públic Valencià de Serveis Socials amb el Sistema de Salut, en atenció primària i hospitalària, així com la continuïtat de cures al municipi de residència.

4. Es garantirà l'atenció i la cura a les persones majors que viuen en municipis en risc de despoblament, per a atendre les seues necessitats bàsiques i oferir-les el suport necessari per a promoure la seua autonomia personal, a través de les següents actuacions:

a) Assegurar la prestació de la teleassistència i la teleassistència avançada a les persones majors, preferentment a aquelles que visquen soles o en domicilis aïllats.

b) Promoure el desenvolupament d'un envejeciment actiu i saludable, en un entorn de benestar en què puguen aportar els seus coneixements i valors.

c) Desenvolupar la capacitat digital de la població major de 55 anys i l'accés a les tecnologies de la comunicació per a reduir la bretxa digital generacional i la bretxa digital de gènere.

d) En col·laboració amb les entitats locals, complementar els serveis de proximitat, com ara acompanyament, menjars, bugaderia a domicili, etc., així com promoure la participació de les persones majors en les activitats socials, d'esport, cultura i oci.

e) Facilitar l'accés a un recurs d'atenció residencial, a menys de 20 quilòmetres de la seua llar, perquè les persones majors puguen romandre en el seu entorn i evitar el desarrelament, incloent-hi criteris de preferència per a l'adjudicació de places en aquestes zones.

f) Activar altres tipus de residència o convivència en l'àmbit rural per a les persones majors que tinguen dificultats per a romandre en el seu domicili o que no en tenen o no reuneix les condicions bàsiques d'habitabilitat o accessibilitat, com els habitatges tutelats o col·laboratius, les xicotetes unitats de convivència o les famílies acollidores o allotjament alternatiu.

g) Impulsar els centres de Dona Rural com a organismes facilitadors d'eines a les dones majors per a la formació, la identificació i la prevenció de la violència de gènere, garantint l'atenció integral i una atenció propera i de proximitat.

5. Es promourà l'atenció a les persones amb discapacitat en municipis en risc de despoblament mitjançant les següents actuacions:

a) Fomentar l'atenció en els entorns més immediats mitjançant programes de suport a famílies, l'atenció en entorns naturals o la itinerància de serveis.

b) Promoure l'accessibilitat als serveis a través de l'ús de les noves tecnologies de la informació, la teleassistència i dispositius per a la geolocalització, alertes de risc en la llar, terminals adaptats i comunicació accessible.

c) Prendre mesures per a facilitar l'accessibilitat en l'habitatge habitual i l'adaptació de les llars a les necessitats de les persones amb diversitat funcional.

actuaciones integrales en espacios vulnerables en municipios en riesgo de despoblamiento. En este contexto, se priorizarán las actuaciones de carácter supramunicipal o mancomunado.

3. Las prestaciones de promoción de la autonomía personal y de atención a las personas en situación de dependencia, previstas en el catálogo para la autonomía y atención a la dependencia en la Comunitat Valenciana, se proporcionarán preferentemente a través del Sistema Público Valenciano de Servicios Sociales. En este marco, para los municipios en riesgo de despoblamiento se favorecerán:

a) Las prestaciones que faciliten la atención en el domicilio y en el entorno social próximo, estableciendo programas itinerantes en caso necesario.

b) El impulso de las prestaciones de teleasistencia y de teleasistencia avanzada, y de atención domiciliaria, así como la asistencia personal para las personas en situación de dependencia que lo requieran por prescripción facultativa.

c) El acceso a los servicios que ofrezcan los centros residenciales ubicados en el municipio o en municipios próximos para personas en situación de dependencia que no sean residentes, procurando un máximo de 20 km desde su entorno vital que favorezca el sentimiento de pertenencia y el arraigo al territorio, así como el resto de servicios y programas destinados a personas en situación de dependencia.

d) Promover acciones coordinadas entre el Sistema Público Valenciano de Servicios Sociales con el Sistema de Salud, en atención primaria y hospitalaria, así como la continuidad de cuidados en el municipio de residencia.

4. Se garantizará la atención y el cuidado a las personas mayores que viven en los municipios en riesgo de despoblamiento, para atender sus necesidades básicas y ofrecerles el apoyo necesario para promover su autonomía personal, a través de las siguientes actuaciones:

a) Asegurar la prestación de la teleasistencia y la teleasistencia avanzada a las personas mayores, preferentemente a aquellas que vivan solas o en domicilios aislados.

b) Promover el desarrollo de un envejecimiento activo y saludable, en un entorno de bienestar en que puedan aportar sus conocimientos y valores.

c) Desarrollar la capacitación digital de la población mayor de 55 años y el acceso a las tecnologías de la comunicación para reducir la brecha digital generacional y la brecha digital de género.

d) En colaboración con las entidades locales, complementar los servicios de proximidad, como acompañamiento, comidas, lavandería a domicilio etc., así como promover la participación de las personas mayores en las actividades sociales, de deporte, cultura y ocio.

e) Facilitar el acceso a un recurso de atención residencial, a menos de 20 kilómetros de su hogar, para que las personas mayores puedan permanecer en su entorno y evitar el desarraigo, incluyendo criterios de preferencia para la adjudicación de plazas en dichas zonas.

f) Activar otros tipos de residencia o convivencia en el ámbito rural para las personas mayores que tengan dificultades para permanecer en su domicilio o carecen de este o no reúne las condiciones básicas de habitabilidad o accesibilidad, como son las viviendas tuteladas o colaborativas, las pequeñas unidades de convivencia, o las familias acogedoras o alojamiento alternativo.

g) Impulsar los centros de Mujer Rural como organismos facilitadores de herramientas a las mujeres mayores para la formación, la identificación y la prevención de la violencia de género, garantizando la atención integral y una atención cercana y de proximidad.

5. Se promoverá la atención a las personas con discapacidad en los municipios en riesgo de despoblamiento mediante las siguientes actuaciones:

a) Fomentar la atención en los entornos más inmediatos mediante programas de apoyo a familias, la atención en entornos naturales o la itinerancia de servicios.

b) Promover la accesibilidad a los servicios a través del uso de las nuevas tecnologías de la información, la teleasistencia y dispositivos para la geolocalización, alertas de riesgo en el hogar, terminales adaptados y comunicación accesible.

c) Adoptar medidas para facilitar la accesibilidad en la vivienda habitual y la adaptación de los hogares a las necesidades de las personas con diversidad funcional.

d) Afavorir els projectes d'economia social orientats a l'ocupabilitat de persones amb discapacitat en activitats econòmiques desenvolupades en municipis en risc de despoblament.

6. Es fomentaran projectes d'inclusió social d'àmbit local o supramunicipal per a atendre les necessitats específiques de les persones o col·lectius amb mancances o amb vulnerabilitat social. Es promourà la realització de projectes d'intervenció social o comunitària, així com actuacions de suport integrals, facilitant de manera coordinada l'atenció social, l'educació, l'accés a l'habitatge i la informació i l'orientació per a l'ocupació, i a les prestacions com la renda valenciana d'inclusió i els seus corresponents itineraris d'inclusió social que afavorisquen la inclusió social de les persones destinatàries.

7. L'Observatori del Sistema Públic Valencià de Serveis Socials estudiarà la situació dels municipis en risc de despoblament, en atenció a les seues condicions sociodemogràfiques i territorials, per a proporcionar anàlisis i dades que milloren les polítiques públiques en matèria de drets i garanties d'accés als serveis socials inclusivius i, en particular, respecte de les persones majors, la soledat, la inclusió social de persones vulnerables, la perspectiva de gènere i la promoció de la infància i l'adolescència.

8. La conselleria competent utilitzarà el recurs a la figura dels contractes programa en col·laboració amb les entitats locals i municipals, per a garantir la prestació de l'atenció primària bàsica i específica en els municipis en risc de despoblament, i promoure l'estabilitat i la professionalització de les persones que treballen en aquests serveis.

Article 20. Accés als serveis de justícia pròxima

1. La Generalitat garantirà l'accés de la ciutadania a la justícia, tant des del punt de vista dels seus drets, com del seu exercici. Per a això reduirà la bretxa digital incorporant els Jutjats de pau a la xarxa del sistema de gestió processal de la jurisdicció, i la bretxa territorial acostant els serveis públics de justícia a la ciutadania, amb independència del lloc en el qual s'habite.

2. La Generalitat, a través de la conselleria competent en matèria de justícia, realitzarà les actuacions següents:

a) Garantir que els Jutjats de pau compten amb tots els serveis d'atenció a la ciutadania que permet la normativa vigent, transformant-los en modernes oficines judicials tecnològicament avançades.

b) Impulsar els serveis d'orientació jurídica de proximitat a fi que la informació, orientació i assessorament jurídic arribe a la ciutadania dels municipis amb menor població o físicament allunyats (a altres nuclis de població més enllà de les capçaleres dels partits judicials).

c) Impulsar els serveis de mediació de proximitat a fi de potenciar els mitjans alternatius de resolució de controvèrsies.

d) Acostar a les víctimes del delictes als serveis d'assistència integral, coordinada i especialitzada, que es presten en la Xarxa d'Oficines de la Generalitat d'Assistència a les Víctimes del Delictes.

Article 21. Mesures per a la joventut

1. En desenvolupament del que preveu la Llei 15/2017, de 10 de novembre, de polítiques integrals de joventut, l'actuació de la Generalitat es dirigirà a reconèixer els drets de la joventut en tot el territori de la Comunitat Valenciana, i a garantir un major i millor servei a les persones joves, tenint en compte les diferents realitats territorials, i parant una atenció especial a les especificitats de l'àmbit rural, sota els principis de proximitat i arrelament en el territori.

Amb aquest objectiu, l'òrgan competent en matèria de polítiques de joventut inclourà en les seues estratègies programes específics dirigits a les persones joves en l'àmbit rural, per a garantir una igualtat d'oportunitats i l'accés als serveis públics, així com el desenvolupament d'un projecte de vida propi en municipis en risc de despoblament, i promourà la coordinació amb les conselleries competents per a dissenyar accions en favor de la joventut, adaptades als municipis en risc de despoblament, en matèries clau com accés a habitatge, ocupació, formació professional i finançament.

Es desenvoluparà, específicament, un programa de mobilitat juvenil atenent situacions que, per estudis, oci o motius laborals, els obliguen a recórrer distàncies més llargues que col·lectius d'altres edats, disse-

d) Favorecer los proyectos de economía social orientados a la empleabilidad de personas con discapacidad en actividades económicas desarrolladas en los municipios en riesgo de despoblamiento.

6. Se fomentarán proyectos de inclusión social de ámbito local o supramunicipal para atender las necesidades específicas de las personas o colectivos con carencias o con vulnerabilidad social. Se promoverá la realización de proyectos de intervención social o comunitaria, así como actuaciones de apoyo integrales, facilitando de manera coordinada la atención social, la educación, el acceso a la vivienda y la información y la orientación para el empleo, y a las prestaciones como la Renta Valenciana de Inclusión y sus correspondientes itinerarios de inclusión social que favorezcan la inclusión social de las personas destinatarias.

7. El Observatorio del Sistema Público Valenciano de Servicios Sociales estudiará la situación de los municipios en riesgo de despoblamiento, en atención a sus condiciones sociodemográficas y territoriales, para proporcionar análisis y datos que mejoren las políticas públicas en materia de derechos y garantías de acceso a los servicios sociales inclusivius y, en particular, respecto de las personas mayores, la soledad, la inclusión social de personas vulnerables, la perspectiva de género y la promoción de la infancia y la adolescencia.

8. La conselleria competente utilizará el recurso a la figura de los contratos programa en colaboración con las entidades locales y municipales, para garantizar la prestación de la atención primaria básica y específica en los municipios en riesgo de despoblamiento, y promover la estabilidad y la profesionalización de las personas que trabajan en dichos servicios.

Artículo 20. Acceso a los servicios de justicia próxima

1. La Generalitat garantizará el acceso de la ciudadanía a la justicia, tanto desde el punto de vista de sus derechos, como de su ejercicio. Para ello reducirá la brecha digital incorporando los Juzgados de Paz a la red del sistema de gestión procesal de la jurisdicción, y la brecha territorial acercando los servicios públicos de justicia a la ciudadanía, con independencia del lugar en el que se habite.

2. La Generalitat, a través de la conselleria competente en materia de justicia, realizará las siguientes actuaciones:

a) Garantizar que los Juzgados de Paz cuenten con todos los servicios de atención a la ciudadanía que permite la normativa vigente, transformándolos en modernas oficinas judiciales tecnológicamente avanzadas.

b) Impulsar los servicios de orientación jurídica de proximidad a fin de que la información, orientación y asesoramiento jurídico llegue a la ciudadanía de los municipios con menor población o físicamente alejados (a otros núcleos de población más allá de las cabeceras de los partidos judiciales).

c) Impulsar los servicios de mediación de proximidad a fin de potenciar los medios alternativos de resolución de controversias.

d) Acercar a las víctimas del delito a los servicios de asistencia integral, coordinada y especializada, que se prestan en la Red de Oficinas de la Generalitat de Asistencia a las Víctimas del Delito.

Artículo 21. Medidas para la juventud

1. En desarrollo de lo previsto por la Ley 15/2017, de 10 de noviembre, de políticas integrales de juventud, la actuación de la Generalitat se dirigirá a reconocer los derechos de la juventud en todo el territorio de la Comunitat Valenciana, y a garantizar un mayor y mejor servicio a las personas jóvenes, teniendo en cuenta las diferentes realidades territoriales, y prestando una atención especial a las especificidades del ámbito rural, bajo los principios de proximidad y arraigo en el territorio.

A tal fin, el órgano competente en materia de políticas de juventud incluirá en sus estrategias programas específicos dirigidos a las personas jóvenes en el ámbito rural, para garantizar una igualdad de oportunidades y el acceso a los servicios públicos, así como el desarrollo de un proyecto de vida propio en los municipios en riesgo de despoblamiento, y promoverá la coordinación con las consellerias competentes para diseñar acciones en favor de la juventud, adaptadas a los municipios en riesgo de despoblamiento, en materias clave como acceso a vivienda, empleo, formación profesional y financiación.

Se desarrollará, específicamente, un programa de movilidad juvenil atendiendo a situaciones que, por estudios, ocio o motivos laborales, les obliguen a recorrer distancias más largas que colectivos de otras edades, dis-



nyant sistemes intel·ligents que permeten desplaçaments a baix cost i d'àmplia cobertura.

2. La Xarxa Jove de la Comunitat Valenciana, segons el que preveu l'article 39 de la Llei 15/2017, de 10 de novembre, de polítiques integrals de joventut, reforçarà les polítiques públiques en matèria de joventut, en coordinació i col·laboració amb la resta de departaments de les administracions locals, i altres agents implicats. Específicament vetllarà perquè aquestes polítiques arriben als municipis en risc de despoblament i s'escolten les demandes de les persones joves residents en aquests municipis.

3. Les administracions públiques, en l'àmbit de les seues competències, promouran accions innovadores de formació, divulgació i participació de les persones joves, en relació amb les oportunitats i dificultats en els municipis en risc de despoblació, la seua visió del futur i aspiracions de treball, l'accés a l'oci, la cultura i l'esport, així com enfocades al descobriment dels valors, la cultura, la música i els coneixements tradicionals que reforcen el seu sentit de pertinença i l'atractiu dels municipis d'interior de la Comunitat Valenciana.

Article 22. Mesures per a les persones majors

1. En el marc de l'Estratègia valenciana d'envelliment i soledat no desitjada, l'actuació de la Generalitat es dirigirà a garantir un major i millor servei a les persones majors, tenint en compte les diferents realitats territorials, prestant una atenció especial a les especificitats de l'àmbit rural, sota els principis de proximitat i arrelament en el territori.

2. De manera complementària i coordinada amb les actuacions previstes en l'article 19.4, es plantejaran mesures contra l'aïllament i la soledat no desitjada en municipis en risc de despoblament i les seues comarques, afavorint l'autonomia personal i activitats de tipus social, educatiu, esportiu i cultural adaptades a l'entorn, el treball en xarxa o comunitari, la participació, la convivència i la solidaritat intergeneracionals.

3. Es dissenyaran mesures per a evitar l'exclusió per edat en les seues diverses formes: social, digital, financera o de gènere. I es promouran instruments innovadors, com els bancs de memòries o de records, per a donar valor i conservar el coneixement i les experiències acumulades per les persones majors, relacionats amb els sabers tradicionals, els costums, les festivitats i els antics oficis del medi rural.

4. En col·laboració amb els departaments competents en les matèries relacionades amb l'economia, la salut i el turisme, entre altres, es promourà l'elaboració de plans estratègics zonals que incloguen la promoció de l'economia de les cures de la Comunitat Valenciana, enfocada a detectar les potencialitats i necessitats sociodemogràfiques i territorials.

Els plans estaran adaptats específicament a les condicions de les comarques rurals d'interior i dels municipis en risc de despoblament, pel seu potencial com a generador d'ocupació i factor de desenvolupament socioeconòmic i cohesió territorial.

Hauran de plantejar accions de reforç de polítiques d'inclusió i noves polítiques públiques per a un mercat d'ocupació inclusiu. I comptaran amb la participació de les entitats locals, agents socials i la col·laboració pública-privada d'empreses o entitats especialistes en la matèria.

5. En l'àmbit de les competències de la Generalitat, es desenvoluparan mesures perquè la població major dels municipis en risc de despoblació reba un assessorament financer de qualitat, adaptat a les seues necessitats i formació, que permeta un millor servei, més diversificat i una relació més segura amb les entitats bancàries i de crèdit.

6. En col·laboració amb el departament competent en habitatge, s'han de fomentar nous models d'habitatge, com l'habitatge col·laboratiu, orientats a permetre que les persones majors puguin disposar d'un habitatge amb condicions de comoditat i accés a serveis, per a propiciar l'envelliment actiu, la convivència intergeneracional i l'accés a l'habitatge assequible i amb serveis d'interès comunitari.

Article 23. Mesures per a la igualtat de gènere

1. La Generalitat ha de garantir de manera transversal la igualtat de gènere en el medi rural, atenent les circumstàncies socials i territorials dels municipis en risc de despoblament.

diseñando sistemas inteligentes que permitan desplazamientos a bajo coste y de amplia cobertura.

2. La Xarxa Jove de la Comunitat Valenciana, según lo previsto por el artículo 39 de la Ley 15/2017, de 10 de noviembre, de políticas integrales de juventud, reforzará las políticas públicas en materia de juventud, en coordinación y colaboración con el resto de departamentos de las administraciones locales y demás agentes implicados. Específicamente, velará por que estas políticas lleguen a los municipios en riesgo de despoblamiento y se escuchen las demandas de las personas jóvenes residentes en estos municipios.

3. Las administraciones públicas, en el ámbito de sus competencias, promoverán acciones innovadoras de formación, divulgación y participación de las personas jóvenes, en relación con las oportunidades y dificultades en los municipios en riesgo de despoblación, su visión del futuro y aspiraciones de trabajo, el acceso al ocio, la cultura y el deporte, así como enfocadas al descubrimiento de los valores, la cultura, la música y conocimientos tradicionales que refuercen su sentido de pertenencia y el atractivo de los municipios de interior de la Comunitat Valenciana.

Artículo 22. Medidas para las personas mayores

1. En el marco de la Estrategia Valenciana de Envejecimiento y Soledad no Deseada, la actuación de la Generalitat se dirigirá a garantizar un mayor y mejor servicio a las personas mayores, teniendo en cuenta las diferentes realidades territoriales, prestando una atención especial a las especificidades del ámbito rural, bajo los principios de proximidad y arraigo en el territorio.

2. De forma complementaria y coordinada con las actuaciones previstas en el artículo 19.4, se plantearán medidas contra el aislamiento y la soledad no deseada en los municipios en riesgo de despoblamiento y sus comarcas, favoreciendo la autonomía personal y actividades de tipo social, educativo, deportivo y cultural adaptadas al entorno, el trabajo en red o comunitario, la participación, la convivencia y la solidaridad intergeneracionales.

3. Se diseñarán medidas para evitar la exclusión por edad en sus diversas formas: social, digital, financiera o de género. Y se promoverán instrumentos innovadores, como los bancos de memorias o de recuerdos, para dar valor y conservar el conocimiento y las experiencias acumuladas por las personas mayores, relacionados con los saberes tradicionales, las costumbres, las festividades y los antiguos oficios del medio rural.

4. En colaboración con los departamentos competentes en las materias relacionadas con la economía, la salud y el turismo, entre otros, se promoverá la elaboración de planes estratégicos zonales que incluyan la promoción de la Economía de los Cuidados de la Comunitat Valenciana, enfocada a detectar las potencialidades y necesidades sociodemográficas y territoriales.

Los planes estarán adaptados específicamente a las condiciones de las comarcas rurales de interior y de los municipios en riesgo de despoblamiento, por su potencial como generador de empleo y factor de desarrollo socioeconómico y cohesión territorial.

Deberán plantear acciones de refuerzo de políticas de inclusión y nuevas políticas públicas para un mercado de trabajo inclusivo. Y contarán con la participación de las entidades locales, agentes sociales y la colaboración público-privada de empresas o entidades especialistas en la materia.

5. En el ámbito de las competencias de la Generalitat, se desarrollarán medidas para que la población mayor de los municipios en riesgo de despoblación reciba un asesoramiento financiero de calidad, adaptado a sus necesidades y formación, que permita un mejor servicio, más diversificado y una relación más segura con las entidades bancarias y de crédito.

6. En colaboración con el departamento competente en vivienda, se fomentarán nuevos modelos de vivienda, como la vivienda colaborativa, orientados a permitir que las personas mayores puedan disponer de una vivienda con condiciones de comodidad y acceso a servicios, para propiciar el envejecimiento activo, la convivencia intergeneracional y el acceso a la vivienda assequible y con servicios de interés comunitario.

Artículo 23. Medidas para la igualdad de género

1. La Generalitat garantizará de manera transversal la igualdad de género en el medio rural, atendiendo las circunstancias sociales y territoriales de los municipios en riesgo de despoblamiento.

2. S'han d'elaborar, en coordinació entre les conselleries amb competències en la matèria, plans específics destinats a la promoció i la permanència de la dona en el medi rural, que aborden la seua situació amb una perspectiva integral i inclusiva, i que promoguen, entre altres: la millora de l'autonomia personal de les dones, la seua formació, el seu reconeixement social i professional, la titularitat compartida, el foment de la seua participació en els òrgans de decisió de les empreses, cooperatives i explotacions, i la lluita contra la violència de gènere i qualsevol altra mena de violència sobre la dona, i la bretxa de gènere en totes les seues facetes: generacional, cultural, digital, econòmica i social.

3. S'han d'impulsar mesures específiques per afavorir l'emprenedoria de les dones en entorns rurals i zones en despoblament i risc de despoblament, i la seua inclusió plena al mercat laboral i l'economia productiva en les mateixes condicions que els homes i que les dones als entorns urbans. Tanmateix, s'han d'articular mecanismes de col·laboració que permeten l'assessorament tècnic i programes de formació pràctics per al desenvolupament dels projectes d'emprenedoria i la gestió de les subvencions i fons de finançament.

4. S'ha de potenciar des de les administracions la creació de grups i espais de trobada per a la construcció de xarxes de suport de dones i se n'ha de facilitar l'accés a recursos públics per a potenciar els processos d'associacionisme de dones i els projectes que desenvolupen models socials de cures compartides i de coresponsabilitat.

5. En relació amb el que preveu l'article 22, s'ha d'abordar el repte de l'envelliment en municipis en risc de despoblament amb perspectiva de gènere, per a atendre les necessitats específiques de les dones majors en matèria sanitària i social, per a millorar la seua autonomia i la seua qualitat de vida i evitar situacions de soledat i exclusió.

Article 24. Accés al transport públic

1. La Generalitat garantirà uns nivells de servei de transport públic que permeten la consecució d'una mobilitat sostenible, accessible i de qualitat en municipis en risc de despoblament, l'accés a infraestructures i serveis públics bàsics i la connexió eficaç i eficient amb altres municipis i localitats, que permeta el seu desenvolupament personal, social i professional. L'eficiència i l'eficàcia de les connexions no estarà condicionada per criteris de rendibilitat, sinó de servei a la ciutadania.

2. El transport públic de persones viatgeres en municipis en risc de despoblament es prestarà mitjançant serveis de transport públic, sensibles a la demanda, a través de qualsevol de les fórmules previstes en la normativa estatal i autonòmica.

3. La conselleria competent en matèria de transport i mobilitat sostenible, en el disseny dels serveis de transport que atenen els municipis en risc de despoblament, garantirà una adequada cobertura de destinacions i horaris que permeta l'accés als serveis bàsics, i la connexió amb la resta del territori mitjançant transport públic.

4. Per a la prestació de serveis de transport a demanda s'ha de promoure l'adopció de sistemes que permeten la precontractació i la reserva de places, així com la gestió i el control d'incidències, i disposar d'informació en temps real dels serveis. Així mateix, s'han d'estudiar fórmules que possibiliten la gestió del servei i la contractació de personal per part de les administracions locals per a la prestació d'aquest servei.

5. Es promouran noves formes de mobilitat sostenible, mitjançant rutes per als vianants, de bicicleta i per a ciclistes i vianants, prioritàriament aquelles que puguen connectar entre poblacions i amb altres llocs d'interès turístic, comercial o econòmic, així com solucions innovadores de mobilitat col·laborativa o compartida, i de transport multimodal que milloren la connectivitat dels municipis en risc de despoblament.

6. Es vetlarà perquè la infraestructura i els serveis públics de transport oferisquen una informació actualitzada, accessible, comprensible i adaptada a les necessitats de la població dels municipis en risc de despoblament.

7. Els serveis de transport a demanda o de transport regular inclouran serveis de compra-recollida-distribució de comandes, que permeten l'arribada a punts de recollida en cada localitat evitant desplaçaments.

2. Se elaborarán, en coordinación entre las consellerias con competencias en la materia, planes específicos destinados a la promoción y permanencia de la mujer en el medio rural, que aborden su situación con una perspectiva integral e inclusiva, y que promuevan, entre otras: la mejora de la autonomía personal de las mujeres, su formación, su reconocimiento social y profesional, la titularidad compartida, el fomento de su participación en los órganos de decisión de las empresas, cooperativas y explotaciones, y la lucha contra la violencia de género y cualquier otro tipo de violencia sobre la mujer, y la brecha de género en todas sus facetas: generacional, cultural, digital, económica y social.

3. Se impulsarán medidas específicas para favorecer el emprendimiento de las mujeres en entornos rurales y zonas en despoblamiento y riesgo de despoblamiento, y su inclusión plena al mercado laboral y la economía productiva en iguales condiciones que los hombres y que las mujeres en los entornos urbanos. Aun así, se deberán articular mecanismos de colaboración que permitan el asesoramiento técnico y programas de formación prácticos para el desarrollo de los proyectos de emprendimiento y la gestión de las subvenciones y fondos de financiación.

4. Se potenciará desde las administraciones la creación de grupos y espacios de encuentro para la construcción de redes de apoyo de mujeres y se facilitará su acceso a recursos públicos para potenciar los procesos de asociacionismo de mujeres y los proyectos que desarrollen modelos sociales de cuidados compartidos y de coresponsabilidad.

5. En relación con lo que prevé el artículo 22, se abordará el reto del envejecimiento en municipios en riesgo de despoblamiento con perspectiva de género, para atender las necesidades específicas de las mujeres mayores en materia sanitaria y social, para mejorar su autonomía y su calidad de vida y evitar situaciones de soledad y exclusión.

Artículo 24. Acceso al transporte público

1. La Generalitat garantizará unos niveles de servicio de transporte público que permitan la consecución de una movilidad sostenible, accesible y de calidad en los municipios en riesgo de despoblamiento, el acceso a infraestructuras y servicios públicos básicos y la conexión eficaz y eficiente con otros municipios y localidades, que permita su desarrollo personal, social y profesional. La eficiencia y la eficacia de las conexiones no estará condicionada por criterios de rentabilidad, sino de servicio a la ciudadanía.

2. El transporte público de personas viajeras en los municipios en riesgo de despoblamiento se prestará mediante servicios de transporte público, sensibles a la demanda, a través de cualquiera de las fórmulas previstas en la normativa estatal y autonómica.

3. La conselleria competente en materia de transporte y movilidad sostenible, en el diseño de los servicios de transporte que atienden los municipios en riesgo de despoblamiento, garantizará una adecuada cobertura de destinos y horarios que permita el acceso a los servicios básicos, y la conexión con el resto del territorio mediante transporte público.

4. Para la prestación de servicios de transporte a demanda se promoverá la adopción de sistemas que permitan la precontractación y reserva de plazas, así como la gestión y el control de incidencias, y disponer de información en tiempo real de los servicios. Así mismo, se estudiarán fórmulas que posibiliten la gestión del servicio y la contratación de personal por parte de las administraciones locales para la prestación de este servicio.

5. Se promoverán nuevas formas de movilidad sostenible, mediante rutas peatonales, de bicicleta y ciclo-peatonales, prioritariamente aquellas que puedan conectar entre poblaciones y con otros lugares de interés turístico, comercial o económico, así como soluciones innovadoras de movilidad colaborativa o compartida, y de transporte multimodal que mejoren la conectividad de los municipios en riesgo de despoblamiento.

6. Se velará por que la infraestructura y los servicios públicos de transporte ofrezcan una información actualizada, accesible, comprensible y adaptada a las necesidades de la población de los municipios en riesgo de despoblamiento.

7. Los servicios de transporte a demanda o de transporte regular incluirán servicios de compra-recogida-distribución de pedidos y comandas, que permitan la llegada a puntos de recogida en cada localidad evitando desplazamientos.



Article 25. Accés a l'habitatge

1. En el marc de la Llei 2/2017, de 3 de febrer, de la Generalitat, per la funció social de l'habitatge de la Comunitat Valenciana, la conselleria competent en la matèria desenvoluparà mesures i actuacions tendents específicament a garantir el dret a l'habitatge de les persones que viuen o es vulguen instal·lar en municipis en risc de despoblament, així com per a atendre les necessitats particulars en matèria de rehabilitació, innovació i eficiència energètica, i accés a les energies renovables per a autoconsum. Aquestes actuacions es complementaran, si és el cas, amb mesures incentivadores de caràcter fiscal.

La Generalitat elaborarà, en col·laboració amb les entitats locals, una estratègia d'habitatge públic en els municipis en risc de despoblament de la Comunitat Valenciana, en un termini no superior a l'any des de l'entrada en vigor de la llei.

2. Es promourà, en col·laboració amb les administracions locals, l'ampliació de la xarxa d'oficines locals d'informació i assessorament (Xarxa Xaloc), com a servei de finestra única en matèria d'habitatge, rehabilitació d'edificis i regeneració urbana, per a atendre les comarques amb municipis en risc de despoblament, sota criteris d'eficiència i proximitat a la ciutadania, i es donarà preferència als serveis d'abast supramunicipal a través de les mancomunitats.

3. Es promouran instruments per a la mobilització d'habitatges buits, deshabitats i infrautilitzats, que permeten la gestió de borses d'habitatges, tenint en compte les condicions sociodemogràfiques i territorials dels municipis en risc de despoblació, en col·laboració i coordinació amb les entitats locals, i afavorint les actuacions supramunicipals o mancomunades.

Entre aquestes mesures, s'inclouran: el dret al tanteig i retracte contemplat en el Decret llei 6/2020, de 5 de juny, del Consell, per a l'ampliació de l'habitatge públic en la Comunitat Valenciana mitjançant els drets de tanteig i retracte; els contractes de masoveria urbana o arrendament solidari (previst per la Llei 2/2017 de funció social de l'habitatge); els convenis de col·laboració amb entitats financeres, filials immobiliàries o entitats de gestió d'actius, o les mesures de foment previstes en el Decret 130/2021, d'1 d'octubre, del Consell, d'aprovació del reglament per a la mobilització d'habitatges buits i deshabitats.

4. S'establiran criteris de discriminació positiva per a l'accés a l'habitatge de protecció pública, així com per a les ajudes a rehabilitació i eficiència energètica, instal·lació d'energies renovables per a autoconsum i renovació de l'entorn construït (tant edificatori com urbà), a les entitats o persones demandants amb estada efectiva en municipis en risc de despoblament, o que hi vulguen fixar la seua residència, especialment per a persones joves. S'aplicaran criteris de valoració positiva en les ajudes d'accés a primer habitatge.

5. S'establirà un programa de revitalització residencial en els xicotets nuclis urbans, mitjançant línies d'ajuda específiques, sota estrictes principis de prudència i viabilitat tècnica, per a l'elaboració de plans d'accés a l'habitatge i rehabilitació en els municipis en risc de despoblament, amb una convocatòria adaptada a les necessitats de la població i a les característiques del medi.

6. Es fomentarà la reutilització d'habitatges ja existents, la rehabilitació d'habitatges i edificis, la millora de l'eficiència energètica dels habitatges i la instal·lació d'energies renovables per a autoconsum, compatibles amb la preservació de l'arquitectura rural tradicional, i la recuperació i conservació del patrimoni arquitectònic en els plans de regeneració i renovació urbana en els municipis en risc de despoblament.

A aquest efecte, dins dels marges previstos per la Llei 4/1998, d'11 de juny, del Patrimoni Cultural Valencià, els departaments competents en la matèria arbitraràn mesures i mecanismes que permeten l'agilització i la simplificació de la concessió de les llicències d'obra i resta de títols jurídics habilitants en àmbits patrimonialment protegits, i la racionalització dels terminis per a la seua concessió.

7. Es proposaran línies d'ajudes a l'adaptació dels habitatges per a persones amb necessitats específiques quant a mobilitat, accessibilitat i confort, així com per al foment de nous models d'habitatge, com l'habitatge col·laboratiu, orientats a permetre que aquestes persones amb necessitats específiques puguin disposar d'un habitatge amb condicions de comoditat i accés a serveis, per a propiciar l'accés a l'habitatge assequible i amb serveis d'interès comunitari.

Artículo 25. Acceso a la vivienda

1. En el marco de la Ley 2/2017, de 3 de febrero, de la Generalitat, por la función social de la vivienda de la Comunitat Valenciana, la conselleria competente en la materia desarrollará medidas y actuaciones tendentes específicamente a garantizar el derecho a la vivienda de las personas que viven o se quieren instalar en los municipios en riesgo de despoblamiento, así como para atender las necesidades particulares en materia de rehabilitación, innovación y eficiencia energética, y acceso a las energías renovables para autoconsumo. Estas actuaciones se complementarán, en su caso, con medidas incentivadoras de carácter fiscal.

La Generalitat elaborará, en colaboración con las entidades locales, una estrategia de vivienda pública en los municipios en riesgo de despoblamiento de la Comunitat Valenciana, en un plazo no superior a un año desde la entrada en vigor de la ley.

2. Se promoverá, en colaboración con las administraciones locales, la ampliación de la red de oficinas locales de información y asesoramiento (Xarxa Xaloc), como servicio de ventanilla única en materia de vivienda, rehabilitación de edificios y regeneración urbana, para atender a las comarcas con municipios en riesgo de despoblamiento, bajo criterios de eficiencia y proximidad a la ciudadanía, dando preferencia a los servicios de alcance supramunicipal a través de las mancomunidades.

3. Se promoverán instrumentos para la movilización de viviendas vacías, deshabitadas e infrautilizadas, que permitan la gestión de bolsas de viviendas, teniendo en cuenta las condiciones sociodemográficas y territoriales de los municipios en riesgo de despoblación, en colaboración y coordinación con las entidades locales, y favoreciendo las actuaciones supramunicipales o mancomunadas.

Entre estas medidas, se incluirán: el derecho al tanteo y retracto contemplado en el Decreto Ley 6/2020, de 5 de junio, del Consell, para la ampliación de la vivienda pública en la Comunitat Valenciana mediante los derechos de tanteo y retracto; los contratos de masoveria urbana o arrendamiento solidario (previsto por la Ley 2/2017 de función social de la vivienda); los convenios de colaboración con entidades financieras, filiales inmobiliarias o entidades de gestión de activos, o las medidas de fomento previstas en el Decreto 130/2021, de 1 de octubre, del Consell, de aprobación del reglamento para la movilización de viviendas vacías y deshabitadas.

4. Se establecerán criterios de discriminación positiva para el acceso a la vivienda de protección pública, así como para las ayudas a rehabilitación y eficiencia energética, instalación de energías renovables para autoconsumo y renovación del entorno construido (tanto edificatorio como urbano), a las entidades o personas demandantes con estancia efectiva en los municipios en riesgo de despoblamiento, o que quieran fijar su residencia en ellos, especialmente para personas jóvenes. Se aplicarán criterios de valoración positiva en las ayudas de acceso a primera vivienda.

5. Se establecerá un programa de revitalización residencial en los pequeños núcleos urbanos, mediante líneas de ayuda específicas, bajo estrictos principios de prudencia y viabilidad técnica, para la elaboración de planes de acceso a la vivienda y rehabilitación en los municipios en riesgo de despoblamiento, con una convocatoria adaptada a las necesidades de la población y a las características del medio.

6. Se fomentará la reutilización de viviendas ya existentes, la rehabilitación de viviendas y edificios, la mejora de la eficiencia energética de las viviendas y la instalación de energías renovables para autoconsumo, compatibles con la preservación de la arquitectura rural tradicional, y la recuperación y conservación del patrimonio arquitectónico en los planes de regeneración y renovación urbana en los municipios en riesgo de despoblamiento.

Con este fin, dentro de los márgenes previstos por la Ley 4/1998, de 11 de junio, del Patrimoni Cultural Valencià, los departamentos competentes en la materia arbitraràn medidas y mecanismos que permitan la agilización y la simplificación de la concesión de las licencias de obra y resto de títulos jurídicos habilitantes en ámbitos patrimonialmente protegidos, y la racionalización de los plazos para su concesión.

7. Se propondrán líneas de ayudas a la adaptación de las viviendas para personas con necesidades específicas en cuanto a movilidad, accesibilidad y confort, así como para el fomento de nuevos modelos de vivienda, como la vivienda colaborativa, orientados a permitir que estas personas con necesidades específicas puedan disponer de una vivienda con condiciones de comodidad y acceso a servicios, para propiciar el acceso a la vivienda assequible y con servicios de interés comunitario.



8. S'estudiaran, divulgaran i promouran solucions tècniques i constructives vinculades a l'arquitectura vernaclea i del lloc, en combinació amb la incorporació de solucions innovadores d'arquitectura bioclimàtica, basades en el coneixement tradicional i adaptades a les condicions dels territoris d'interior.

9. La Generalitat actuarà directament en l'adquisició, rehabilitació o qualsevol altre mecanisme legal que permeti la creació de parc públic d'habitatge en xicotets municipis i municipis en risc de despoblament.

S'habilitarà, amb la finalitat de facilitar l'accés a l'habitatge en municipis en risc de despoblament, un programa d'adquisició pública d'habitatge usat per a la seua rehabilitació i ulterior posada a la disposició del demandant de l'habitatge, mitjançant fórmules alternatives i innovadores al lloguer i fórmules innovadores diferents de l'adquisició del ple domini, com l'adquisició de l'usdefruit temporal i la posada a la disposició del ciutadà, després de la rehabilitació, durant el termini pactat en el contracte d'usdefruit.

10. Es desenvoluparan normativament instruments de garantia amb el suport de l'Administració (en forma d'avales, assegurances i altres), que puguen aportar confiança a les persones tenidores i facilitar l'activació de l'oferta d'habitatge en municipis en risc de despoblament.

11. S'ha d'impulsar un pla per a la rehabilitació prioritària de tots els immobles residencials públics en el món rural, inventariant i incorporant al parc públic d'habitatge tots aquells immobles adscrits a la resta de conselleries per títols de gaudi d'habitatge que han quedat en desús: residències per a peons caminers, personal ferroviari, mestres, personal sanitari i altres. En aquest procés, a més a més, s'ha de demanar l'adscripció a la Generalitat Valenciana d'immobles de les mateixes característiques de titularitat estatal.

Article 26. Seguretat i resposta davant les emergències

1. La Generalitat, en l'exercici de les seues competències en matèria de seguretat i resposta a les emergències, i d'acord amb els objectius i principis establits per la Llei 13/2010, de 23 de novembre, de protecció civil i gestió d'emergències de la Comunitat Valenciana, ha de promoure la millora del servei en l'atenció i la proximitat a la ciutadania en municipis en risc de despoblació, tenint en compte les necessitats i condicions sociodemogràfiques i territorials d'aquests municipis, incloent-hi l'augment de dotacions, l'especialització i la formació del personal.

2. La Generalitat promourà espais de cooperació interadministrativa amb les forces i cosos de seguretat de l'Estat, amb la finalitat de poder traslladar les necessitats i les condicions específiques de seguretat de les persones residents en les comarques i municipis en risc de despoblació.

3. La Generalitat, a través de la conselleria competent en matèria de protecció civil, extinció d'incendis forestals i emergències i el seu sector públic instrumental, ha de fer una planificació d'infraestructures i de necessitats logístiques que garantisca la seguretat de les persones en tot el territori, tenint en compte específicament les necessitats de la ciutadania resident en municipis en risc de despoblació. Ha de vetllar per garantir l'accés universal als serveis del 112 en tot el territori, en particular en els municipis en risc de despoblació.

4. S'hauran d'incloure programes de formació que promoguen el coneixement dels municipis d'interior de la Comunitat Valenciana, incloent-hi els seus valors naturals i culturals, la vulnerabilitat del territori davant l'emergència climàtica i les mesures d'adaptació.

Article 27. Promoció de la cultura i l'esport

La conselleria competent en matèria de cultura ha d'impulsar plans d'acció per a la millora de l'accés a la cultura i per a la promoció cultural en zones rurals despoblades o en els municipis i zones en risc de despoblament, mitjançant la creació de xarxes i plataformes amb continguts culturals i de conservació i restauració del patrimoni cultural, fomentant la utilització de les tecnologies de la informació i la comunicació, dirigits a:

a) afavorir el desenvolupament dels recursos culturals i d'oci situats en aquestes localitats i zones, per a posar-los en valor des del punt de vista cultural, turístic, patrimonial i de generació d'ocupació;

8. Se estudiarán, divulgarán y promoverán soluciones técnicas y constructivas vinculadas a la arquitectura vernácula y del lugar, en combinación con la incorporación de soluciones innovadoras de arquitectura bioclimática, basadas en el conocimiento tradicional, y adaptadas a las condiciones de los territorios de interior.

9. La Generalitat actuará directamente en la adquisición, rehabilitación o cualquier otro mecanismo legal que permita la creación de parque público de vivienda en los pequeños municipios y municipios en riesgo de despoblamiento.

Se habilitará, con el fin de facilitar el acceso a la vivienda en municipios en riesgo de despoblamiento, un programa de adquisición pública de vivienda usada para su rehabilitación y ulterior puesta a disposición del demandante de la vivienda, mediante fórmulas alternativas e innovadoras al alquiler y fórmulas innovadoras distintas de la adquisición del pleno dominio, como la adquisición del usufructo temporal y la puesta a disposición del ciudadano, tras la rehabilitación, durante el plazo pactado en el contrato de usufructo.

10. Se desarrollarán normativamente instrumentos de garantía con el respaldo de la Administración (en forma de avales, aseguramiento y otros), que puedan aportar confianza a las personas tenedoras y facilitar la activación de la oferta de vivienda en municipios en riesgo de despoblamiento.

11. Se impulsará un plan para la rehabilitación prioritaria de todos los inmuebles residenciales públicos en el mundo rural, inventariando e incorporando al parque público de vivienda todos aquellos inmuebles adscritos al resto de consellerias por títols de disfrute de vivienda que han quedado en desuso: residencias para peones camineros, personal ferroviario, maestros, personal sanitario y otros. En este proceso, además, se pedirá la adscripción a la Generalitat Valenciana de inmuebles de las mismas características de titularidad estatal.

Artículo 26. Seguridad y respuesta ante las emergencias

1. La Generalitat, en el ejercicio de sus competencias en materia de seguridad y respuesta a las emergencias, y conforme a los objetivos y principios establecidos por la Ley 13/2010, de 23 de noviembre, de Protección Civil y Gestión de Emergencias de la Comunitat Valenciana, promoverá la mejora del servicio en la atención y la proximidad a la ciudadanía en los municipios en riesgo de despoblación, teniendo en cuenta las necesidades y condiciones sociodemográficas y territoriales de estos municipios, incluyendo el aumento de dotaciones, la especialización y la formación del personal.

2. La Generalitat promoverá espacios de cooperación interadministrativa con las fuerzas y cuerpos de seguridad del Estado, a fin de poder trasladar las necesidades y condiciones específicas de seguridad de las personas residentes en las comarcas y municipios en riesgo de despoblación.

3. La Generalitat, a través de la conselleria competente en materia de protección civil, extinción de incendios forestales y emergencias y su sector público instrumental, realizará una planificación de infraestructuras y de necesidades logísticas que garantice la seguridad de las personas en todo el territorio, teniendo en cuenta específicamente las necesidades de la ciudadanía residente en municipios en riesgo de despoblación. Velará por garantizar el acceso universal a los servicios del 112 en todo el territorio, en particular en los municipios en riesgo de despoblación.

4. Se incluirán programas de formación que promuevan el conocimiento de los municipios de interior de la Comunitat Valenciana, incluidos sus valores naturales y culturales, la vulnerabilidad del territorio ante la emergencia climática y las medidas de adaptación.

Artículo 27. Promoción de la cultura y el deporte

La conselleria competente en materia de cultura debe impulsar planes de acción para la mejora del acceso a la cultura y para la promoción cultural en zonas rurales despobladas o en los municipios y zonas en riesgo de despoblamiento, mediante la creación de redes y plataformas con contenidos culturales y de conservación y restauración del patrimonio cultural, fomentando la utilización de las tecnologías de la información y la comunicación, dirigidos a:

a) favorecer el desarrollo de los recursos culturales y de ocio situados en estas localidades y zonas, para ponerlos en valor desde el punto de vista cultural, turístico, patrimonial y de generación de empleo;



b) impulsar activitats itinerants culturals, exposicions, circulació d'espectacles, activitats esportives, etc., i facilitar mitjans de transport i solucions de mobilitat que permeten l'accés a les activitats culturals i esportives en altres municipis;

c) promoure accions de professionalització i estabilització d'ocupacions entorn de les indústries culturals amb especial incidència en aquests municipis;

d) fomentar el servei bibliotecari i programes d'enviament a domicili de fons bibliogràfics de les biblioteques públiques amb plans específics d'animació lectora, així com l'accés a serveis virtuals de la Xarxa de Biblioteques Públiques de la Comunitat Valenciana, a partir de programes de foment de les biblioteques rurals amb línies de finançament específiques i programes contra l'exclusió digital;

e) fomentar la instal·lació de llibreries que permeten conjugar activitat econòmica i desenvolupament efectiu del dret a la cultura;

f) fomentar programes de formació, investigació i difusió del patrimoni cultural material i immaterial;

g) promocionar programes de foment de la instal·lació de professionals culturals en l'entorn rural.

La conselleria competent en matèria d'esports ha de planificar programes específics de foment de l'activitat física i esportiva en municipis en risc de despoblament, amb l'objectiu de millorar les condicions físiques i psicològiques de les persones residents en aquests municipis, per a afavorir la socialització entre elles, així com la socialització intergeneracional i l'intercanvi d'experiències en xarxa.

Per al compliment del que preveu aquest article s'ha de promoure la formalització d'instruments de col·laboració interadministrativa amb les entitats locals, per a fomentar la prestació agrupada i/o itinerant de serveis esportius, l'elaboració d'un pla d'instal·lacions esportives integrat i supramunicipal, d'àmbit comarcal, i la promoció d'esdeveniments esportius sostenibles i respectuosos amb el territori.

Article 28. Accés a les tecnologies de la informació i la comunicació

1. En l'àmbit de les competències autonòmiques, per mitjà de la conselleria competent, la Generalitat ha d'impulsar mesures per a la millora de la connectivitat de banda ampla en tot el territori, amb especial atenció a aquelles zones en risc de despoblament i amb pitjor connectivitat de la Comunitat Valenciana.

Es faran avaluacions periòdiques de verificació i comprovació del compliment de la connectivitat oferida per les empreses operadores de telecomunicacions, específicament en els municipis en risc de despoblament, així com en zones remotes, d'interior i de muntanya.

2. En els programes de formació en competències digitals es prioritzaran els municipis en risc de despoblament. S'impulsarà la capacitat de la ciutadania en competències digitals en aquests municipis, especialment adaptats a les persones de major edat. I es promourà la incorporació de les dones en la societat de la informació, mitjançant formació en tecnologies de la informació i de les comunicacions, amb la finalitat de reduir la bretxa digital de gènere. També es fomentarà la participació ciutadana a través d'eines digitals.

3. L'Observatori de la Bretxa Digital estudiarà específicament la bretxa digital des de la perspectiva territorial i l'estat d'implantació de la societat digital en la ciutadania en els municipis en risc de despoblament, i analitzarà periòdicament l'estat de la bretxa digital en el medi rural.

4. S'establiran mesures per a incentivar i millorar la transformació digital i l'accés a les tecnologies de la informació i la comunicació de les empreses que desenvolupen la seua activitat econòmica en els municipis en risc de despoblament, preferentment de les pimes i autònoms, i que fomenten la generació d'ocupació estable i de qualitat en aquests municipis.

5. Es promourà la realització d'inversions per a millorar la connectivitat de banda ampla en les àrees empresarials existents, per a facilitar la transició digital de les empreses allí instal·lades i l'atracció de noves activitats econòmiques fomentant la generació d'ocupació estable i de qualitat en aquests municipis.

6. S'establiran mesures per a incentivar projectes de digitalització de l'administració local en els municipis en risc de despoblament, que

b) impulsar actividades itinerantes culturales, exposiciones, circulación de espectáculos, actividades deportivas, etc., y facilitar medios de transporte y soluciones de movilidad que permitan el acceso a las actividades culturales y deportivas en otros municipios;

c) promover acciones de profesionalización y estabilización de empleos en torno a las industrias culturales con especial incidencia en estos municipios;

d) fomentar el servicio bibliotecario y programas de envío a domicilio de fondos bibliográficos de las bibliotecas públicas con planes específicos de animación lectora, así como el acceso a servicios virtuales de la Red de Bibliotecas Públicas de la Comunitat Valenciana, a partir de programas de fomento de las bibliotecas rurales con líneas de financiación específicas y programas contra la exclusión digital;

e) fomentar la instalación de librerías que permitan conjugar actividad económica y desarrollo efectivo del derecho a la cultura;

f) fomentar programas de formación, investigación y difusión del patrimonio cultural material e inmaterial;

g) promocionar programas de fomento de la instalación de profesionales culturales en el entorno rural.

La conselleria competente en materia de deportes debe planificar programas específicos de fomento de la actividad física y deportiva en municipios en riesgo de despoblamiento, con el objetivo de mejorar las condiciones físicas y psicológicas de las personas residentes en estos municipios, para favorecer la socialización entre ellas, así como la socialización intergeneracional y el intercambio de experiencias en red.

Para el cumplimiento de lo previsto en este artículo se promoverá la formalización de instrumentos de colaboración interadministrativa con las entidades locales, para fomentar la prestación agrupada y/o itinerante de servicios deportivos, la elaboración de un plan de instalaciones deportivas integrado y supramunicipal, de ámbito comarcal, y la promoción de acontecimientos deportivos sostenibles y respetuosos con el territorio.

Artículo 28. Acceso a las tecnologías de la información y la comunicación

1. En el ámbito de las competencias autonómicas, a través de la conselleria competente, la Generalitat impulsará medidas para la mejora de la conectividad de banda ancha en todo el territorio, con especial atención a aquellas zonas en riesgo de despoblamiento y con peor conectividad de la Comunitat Valenciana.

Se realizarán evaluaciones periódicas de verificación y comprobación del cumplimiento de la conectividad ofertada por las empresas operadoras de telecomunicaciones, específicamente en los municipios en riesgo de despoblamiento, así como en zonas remotas, de interior y de montaña.

2. En los programas de formación en competencias digitales se priorizarán los municipios en riesgo de despoblamiento. Se impulsará la capacitación de la ciudadanía en competencias digitales en estos municipios, especialmente adaptados a las personas de mayor edad. Y se promoverá la incorporación de las mujeres en la sociedad de la información, mediante formación en tecnologías de la información y de las comunicaciones, con la finalidad de reducir la brecha digital de género. También se fomentará la participación ciudadana a través de herramientas digitales.

3. El Observatorio de la Brecha Digital estudiará específicamente la brecha digital desde la perspectiva territorial y el estado de implantación de la sociedad digital en la ciudadanía en los municipios en riesgo de despoblamiento, y analizará periódicamente el estado de la brecha digital en el medio rural.

4. Se establecerán medidas para incentivar y mejorar la transformación digital y el acceso a las tecnologías de la información y la comunicación de las empresas que desarrollan su actividad económica en los municipios en riesgo de despoblamiento, preferentemente de las pymes y autónomos, y que fomenten la generación de empleo estable y de calidad en estos municipios.

5. Se promoverá la realización de inversiones para mejorar la conectividad de banda ancha en las áreas empresariales existentes, para facilitar la transición digital de las empresas allí instaladas y la atracción de nuevas actividades económicas fomentando la generación de empleo estable y de calidad en estos municipios.

6. Se establecerán medidas para incentivar proyectos de digitalización de la administración local en los municipios en riesgo de despoblamiento, que



permeten agilitzar la tramitació administrativa telemàtica, facilitar la prestació dels serveis municipals i oferir millor atenció a la ciutadania.

7. S'establiran mesures, en col·laboració amb les entitats locals, per a facilitar l'accés de la ciutadania amb dificultats socioeconòmiques a equipament informàtic i a connectivitat en llars d'aquests municipis.

Article 29. Accés a serveis bancaris

1. Les entitats financeres que operen a la Comunitat Valenciana, en les seues estratègies comercials i de funció financera, hauran de tindre en compte, entre altres mitjans, oficines, caixers, agents financers o oficines mòbils, amb els quals aportar solucions a aquells municipis que no tinguen accés a aquests serveis, amb la finalitat de garantir l'accés als serveis bancaris de totes les persones independentment del lloc de residència.

2. La Generalitat podrà subscriure acords amb les entitats financeres per a implantar solucions tecnològiques que faciliten l'accés als serveis financers en municipis en risc de despoblació. I impulsarà la col·laboració amb aquestes entitats, així com amb les seccions de crèdit de les cooperatives agroalimentàries, amb l'objectiu de mantindre i millorar l'accés als serveis financers i bancaris de tota la ciutadania, en condicions equivalents, amb independència del seu lloc de residència.

En aquest sentit, es considera un servei d'interés econòmic general la instal·lació, el manteniment i la posada en funcionament de caixers automàtics i la prestació d'un servei d'assistència i formació financera, particularment en els municipis en risc de despoblament que manquen d'entitat financera.

3. A través dels oportuns instruments o acords de col·laboració, es promouran sistemes alternatius de disposició d'efectiu com, entre altres, la retirada de fons en farmàcies, oficines de correus, cooperatives o comerços locals, que com a activitat complementària puga contribuir al manteniment d'aquests serveis a la localitat.

Article 30. Protecció dels drets de les persones consumidores i accés als mitjans de comunicació

1. La Generalitat ha de garantir l'accés als recursos públics d'informació i protecció de les persones consumidores en municipis en risc de despoblament, a través dels dispositius d'atenció telepresencial per a poder plantejar consultes i reclamacions.

2. La Generalitat ha d'impulsar mesures que afavorisquen l'accés de la ciutadania dels municipis en risc de despoblament a una informació veraç, fiable i diversa, que propicie els intercanvis humans, culturals i econòmics de la població. A més, ha d'habilitar mecanismes que impulsen la radiodifusió, la televisió i qualsevol altre mitjà de comunicació social en aquests municipis, col·laborant amb els diferents mitjans de comunicació amb presència en el territori.

CAPÍTOL II

Mesures per a la reactivació i la diversificació socioeconòmiques i la promoció de l'ocupació

Article 31. Mesures en matèria de subvencions i contractació pública

1. En les bases reguladores de les ajudes i subvencions d'àmbit general, i en funció de la naturalesa de la subvenció, l'òrgan proponent podrà incorporar-hi requisits, criteris de prioritació o mecanismes de discriminació positiva, dins dels marges previstos per la Llei 38/2003, de 17 de novembre, general de subvencions, i la normativa autonòmica d'aplicació, amb la finalitat d'impulsar projectes i activitats de tipus empresarial, social, associatiu, cultural o mediambiental en els municipis en risc de despoblament, de manera que s'afavorisca la permanència de les persones en el lloc de residència i l'atracció de nova població, en pro de la cohesió social i territorial de la Comunitat Valenciana.

2. En la contractació pública, es podran dissenyar i aplicar criteris relacionats amb la lluita contra el despoblament i per a la cohesió territorial, d'acord amb el que estableix la Llei 9/2017, de 8 de novembre,

que permetan agilitzar la tramitació administrativa telemàtica, facilitar la prestació de los servicios municipales y ofrecer mejor atención a la ciudadanía.

7. Se establecerán medidas, en colaboración con las entidades locales, para facilitar el acceso de la ciudadanía con dificultades socioeconómicas a equipamiento informático y a conectividad en los hogares en estos municipios.

Artículo 29. Acceso a servicios bancarios

1. Las entidades financieras que operen en la Comunitat Valenciana, en sus estrategias comerciales y de función financiera, deberán tener en cuenta, entre otros medios, oficinas, cajeros, agentes financieros u oficinas móviles, con los que aportar soluciones a aquellos municipios que no tengan acceso a estos servicios, con el fin de garantizar el acceso a los servicios bancarios de todas las personas independientemente del lugar de residencia.

2. La Generalitat podrà suscribir acuerdos con las entidades financieras para implantar soluciones tecnológicas que faciliten el acceso a los servicios financieros en los municipios en riesgo de despoblación. E impulsará la colaboración con dichas entidades, así como con las secciones de crédito de las cooperativas agroalimentarias, con el objetivo de mantener y mejorar el acceso a los servicios financieros y bancarios de toda la ciudadanía, en condiciones equivalentes, con independencia de su lugar de residencia.

En este sentido, se considera un servicio de interés económico general la instalación, el mantenimiento y la puesta en funcionamiento de cajeros automáticos y la prestación de un servicio de asistencia y formación financiera, particularmente en los municipios en riesgo de despoblamiento que carezcan de entidad financiera.

3. A través de los oportunos instrumentos o acuerdos de colaboración, se promoverán sistemas alternativos de disposición de efectivo como, entre otros, la retirada de fondos en farmacias, oficinas de correos, cooperativas o comercios locales, que como actividad complementaria pueda contribuir al mantenimiento de dichos servicios en la localidad.

Artículo 30. Protección de los derechos de las personas consumidoras y acceso a los medios de comunicación

1. La Generalitat garantirà el accés a los recursos públicos de información y protección de las personas consumidoras en los municipios en riesgo de despoblamiento, a través de los dispositivos de atención tele-presencial para poder plantear consultas y reclamaciones.

2. La Generalitat impulsarà mesures que favorezcan el acceso de la ciudadanía de los municipios en riesgo de despoblamiento a una información veraz, fiable y diversa, que propicie los intercambios humanos, culturales y económicos de la población. Además, habilitará mecanismos que impulsen la radiodifusión, la televisión y cualquier otro medio de comunicación social en estos municipios, colaborando con los diferentes medios de comunicación con presencia en el territorio.

CAPÍTULO II

Medidas para la reactivación y la diversificación socioeconómicas y la promoción del empleo

Artículo 31. Medidas en materia de subvenciones y contratación pública

1. En las bases reguladoras de las ayudas y subvenciones de ámbito general, y en función de la naturaleza de la subvención, el órgano proponente podrá incorporar requisitos, criterios de priorización o mecanismos de discriminación positiva, dentro de los márgenes previstos por la Ley 38/2003, de 17 de noviembre, General de Subvenciones, y la normativa autonómica de aplicación, con el fin de impulsar proyectos y actividades de tipo empresarial, social, asociativo, cultural o medioambiental en los municipios en riesgo de despoblamiento, de modo que se favorezca la permanencia de las personas en el lugar de residencia y la atracción de nueva población, en pro de la cohesión social y territorial de la Comunitat Valenciana.

2. En la contratación pública, se podrán diseñar y aplicar criterios relacionados con la lucha contra el despoblamiento y para la cohesión territorial, de acuerdo con lo establecido en la Ley 9/2017, de 8 de

de contractes del sector públic, per la qual es transposen a l'ordenament jurídic espanyol les directives del Parlament Europeu i del Consell 2014/23/UE i 2014/24/UE, de 26 de febrer de 2014, que preveu la incorporació de criteris socials i mediambientals que guarden relació amb l'objecte del contracte, en els termes previstos en l'article 145 d'aquesta llei.

En desenvolupament de l'expressat en l'apartat anterior, es procurarà, mitjançant la seua inclusió en les prescripcions tècniques, els criteris d'adjudicació o les condicions d'execució del contracte, que les obres, els productes i els serveis que s'adquirisquen, així com els processos o procediments que s'hi utilitzen, complisquen requisits determinats i característiques específiques de tipus social i mediambiental, que contribuïsquen a frenar el despoblament, preferentment aquells relacionats amb la igualtat de gènere i el foment de la contractació femenina, la inclusió, el comerç just i de proximitat, l'agricultura i la ramaderia ecològiques i la gestió forestal sostenible, així com aquells que garantisquen el compliment de les convencions fonamentals de l'Organització Internacional del Treball, de conformitat amb el que estableix la Llei 9/2017, de 8 de novembre.

Qualsevol mesura que tinga la seua particularitat en el desenvolupament d'aquestes accions tendents a la lluita contra el despoblament, haurà de contemplar els criteris de sostenibilitat social, ambiental, econòmica, financera i de transparència en la contractació, previstos en la Llei 18/2018, de 13 de juliol, de la Generalitat, per al foment de la responsabilitat social.

3. Es facilitarà l'accés a la contractació pública de les xicotetes i mitjanes empreses i de les empreses d'economia social en municipis en risc de despoblament, o les seues comarques, que fomenten la creació d'ocupació local, la retenció i l'atracció de talent, la innovació, la responsabilitat social corporativa, la sostenibilitat i el desenvolupament de base territorial.

Article 32. Mesures de fiscalitat diferenciada i accés al finançament

1. En l'àmbit de les competències autonòmiques, s'aplicarà una fiscalitat diferenciada i altres mesures d'incentius fiscals, amb la finalitat de fomentar i consolidar iniciatives empresarials, socials i culturals en municipis en risc de despoblament, que contribuïsquen a fixar població i millorar la qualitat de vida de les persones i de l'entorn.

La conselleria competent en matèria d'hisenda proposarà les mesures de fiscalitat diferenciada a favor dels municipis en risc de despoblament, en col·laboració amb l'òrgan del Consell competent en matèria de polítiques contra el despoblament. Conjuntament, hauran de fer una avaluació periòdica dels efectes econòmics i territorials de la mesura de fiscalitat diferenciada, que s'inclourà en l'informe de seguiment estratègic previst en l'article 7.

2. A través de l'Institut Valencià de Finances, es dissenyaran i oferiran instruments financers i mecanismes específics que permeten facilitar l'accés al finançament, mitjançant programes de préstecs, avals o subvencions, dirigits a les iniciatives empresarials, socials, mediambientals i culturals que es desenvolupen en municipis en risc de despoblament.

Article 33. Reactivació i diversificació de l'activitat econòmica

1. La Generalitat, en l'àmbit de les seues competències, ha de promoure i incentivar la reactivació i la diversificació econòmica en municipis en risc de despoblament, impulsant les iniciatives empresarials de base local, de l'economia social i el cooperativisme, tant en sectors tradicionals com en sectors emergents i tecnològics, amb un enfocament territorial, participatiu, sostenible, innovador i inclusiu.

2. Les conselleries competents podran aplicar mecanismes de prioritació o de discriminació positiva en els seus programes d'inversió o convocatòries, amb la finalitat d'afavorir aquelles activitats que generen activitat econòmica i ocupació, i que contribuïsquen a fixar població i a millorar la qualitat de vida de les persones residents en els municipis en risc de despoblament, sense perjudici del que disposa la Llei 19/2018, de 13 de juliol, d'acceleració de la inversió a projectes prioritaris.

S'afavorirà la simplificació en la tramitació d'iniciatives empresarials en l'àmbit municipal i comarcal, i la promoció dels emplaçaments disponibles en els municipis en risc de despoblament mitjançant noves

noviembre, de contratos del sector público, por la que se trasponen al ordenamiento jurídico español las directivas del Parlamento Europeo y del Consejo 2014/23/UE y 2014/24/UE, de 26 de febrero de 2014, que prevé la incorporación de criterios sociales y medioambientales que guarden relación con el objeto del contrato, en los términos previstos en el artículo 145 de dicha ley.

En desarrollo de lo expresado en el apartado anterior, se procurará, mediante su inclusión en las prescripciones técnicas, los criterios de adjudicación o las condiciones de ejecución del contrato, que las obras, los productos y los servicios que se adquieran, así como los procesos o procedimientos que se utilicen en los mismos, cumplan requisitos determinados y características específicas de tipo social y medioambiental, que contribuyan a frenar el despoblamiento, preferentemente aquellos relacionados con la igualdad de género y el fomento de la contratación femenina, la inclusión, el comercio justo y de proximidad, la agricultura y la ganadería ecológicas y la gestión forestal sostenible, así como aquellos que garanticen el cumplimiento de las convenciones fundamentales de la Organización Internacional del Trabajo, de conformidad con lo establecido en la Ley 9/2017, de 8 de noviembre.

Cualquier medida que tenga su particularidad en el desarrollo de estas acciones tendentes a la lucha contra el despoblamiento, habrá de contemplar los criterios de sostenibilidad social, ambiental, económica, financiera y de transparencia en la contratación, previstos en la Ley 18/2018, de 13 de julio, de la Generalitat, para el fomento de la responsabilidad social.

3. Se facilitará el acceso a la contratación pública de las pequeñas y medianas empresas y de las empresas de economía social en municipios en riesgo de despoblamiento, o sus comarcas, que fomenten la creación de empleo local, la retención y la atracción de talento, la innovación, la responsabilidad social corporativa, la sostenibilidad y el desarrollo de base territorial.

Artículo 32. Medidas de fiscalidad diferenciada y acceso a la financiación

1. En el ámbito de las competencias autonómicas, se aplicará una fiscalidad diferenciada y otras medidas de incentivos fiscales, con la finalidad de fomentar y consolidar iniciativas empresariales, sociales y culturales en municipios en riesgo de despoblamiento, que contribuyan a fijar población y mejorar la calidad de vida de las personas y del entorno.

La conselleria competente en materia de hacienda propondrá las medidas de fiscalidad diferenciada a favor de los municipios en riesgo de despoblamiento, en colaboración con el órgano del Consell competente en materia de políticas contra el despoblamiento. Conjuntamente, realizarán una evaluación periódica de los efectos económicos y territoriales de la medida de fiscalidad diferenciada, que se incluirá en el informe de seguimiento estratégico previsto en el artículo 7.

2. A través del Instituto Valenciano de Finanzas, se diseñarán y ofrecerán instrumentos financieros y mecanismos específicos que permitan facilitar el acceso a la financiación, mediante programas de préstamos, avales o subvenciones, dirigidos a las iniciativas empresariales, sociales, medioambientales y culturales a desarrollar en los municipios en riesgo de despoblamiento.

Artículo 33. Reactivación y diversificación de la actividad económica

1. La Generalitat, en el ámbito de sus competencias, promoverá e incentivará la reactivación y la diversificación económica en los municipios en riesgo de despoblamiento, impulsando las iniciativas empresariales de base local, de la economía social y el cooperativismo, tanto en sectores tradicionales como en sectores emergentes y tecnológicos, con un enfoque territorial, participativo, sostenible, innovador e inclusivo.

2. Las consellerias competentes podrán aplicar mecanismos de prioritación o de discriminación positiva en sus programas de inversión o convocatorias, con el fin de favorecer aquellas actividades que generen actividad económica y empleo, y que contribuyan a fijar población y a mejorar la calidad de vida de las personas residentes en los municipios en riesgo de despoblamiento, sin perjuicio de lo dispuesto por la Ley 19/2018, de 13 de julio, de aceleración de la inversión a proyectos prioritarios.

Se favorecerá la simplificación en la tramitación de iniciativas empresariales en el ámbito municipal y comarcal; y la promoción de los emplazamientos disponibles en los municipios en riesgo de despo-



eines de col·laboració interadministrativa que permeta la seua identificació, promoció i dinamització.

En particular, es prioritzaran projectes relacionats amb la transició digital, la transició energètica, el turisme sostenible, la conservació i la gestió dels valors naturals i del patrimoni cultural i arquitectònic, la recuperació d'oficis i sabers tradicionals, les produccions agràries de qualitat, els serveis personals, el comerç local, l'agroindústria artesanal, la gestió forestal sostenible, la creació de nous circuits de proveïment i comercialització –especialment els de proximitat–, les cures i l'atenció a les persones, i aquelles activitats que aporten valor afegit en àrees com la promoció de la inclusió social, la igualtat i la conciliació en l'àmbit laboral o la corresponsabilitat.

3. Es dissenyaran programes específics de suport a la digitalització de les pimes i persones empresàries autònomes que desenvolupen activitats econòmiques en els municipis en risc de despoblament, i es potenciarà l'ús de les noves tecnologies per a la transformació i comercialització dels productes derivats d'aquestes activitats, que augmenten el seu valor afegit i faciliten l'accés als mercats, i hi atraguen inversió local i internacional.

4. S'adoptaran mesures per a la millora i l'extensió de la xarxa d'assessorament i tutorització a persones emprenedores, amb especial atenció a l'emprenedoria col·lectiva, a l'economia social i als projectes impulsats per dones i joves.

5. S'incentivarà la col·laboració entre governs locals, mitjançant les fórmules associatives, mancomunades o aquelles que preveja la legislació, amb la finalitat de guanyar dimensió per a presentar projectes comuns a convocatòries d'ajudes i finançament, així com incentivar l'establiment d'empreses en les seues comarques.

6. Es fomentarà la responsabilitat social i la sostenibilitat de les iniciatives econòmiques i empresarials, amb especial atenció a les aliances i acords entre agents socials i administracions. Entre altres mesures, mitjançant la generació i difusió d'informació no financera entre les pimes i les persones empresàries autònomes, situades en municipis en risc de despoblament, a través de les memòries de sostenibilitat i d'accions de formació, difusió i foment en aquesta matèria.

Article 34. Creació i manteniment de l'ocupació

1. La Generalitat, en l'àmbit de les seues competències, ha d'impulsar programes específics d'ocupació en els municipis en risc de despoblament, especialment per a dones, joves, persones aturades de llarga duració, persones en risc d'exclusió social i persones amb diversitat funcional, afavorint actuacions d'àmbit supramunicipal o mancomunat.

2. Per mitjà del Servei Valencià d'Ocupació i Formació (Labora) es garantiran els serveis d'orientació professional, amb criteris de proximitat i flexibilitat, mitjançant el manteniment i l'extensió de la xarxa d'oficines d'atenció al públic i dels punts d'accés en línia en el territori, considerant, si és el cas, l'ampliació a aquells municipis en risc de despoblació i les seues comarques, per a garantir l'accés a serveis especialitzats que augmenten les oportunitats en l'àmbit del treball.

3. Els programes de formació i polítiques actives d'ocupació incorporaran un caràcter territorial i transversal, que permeten la seua adaptació a les necessitats de les empreses i de les persones en municipis en risc de despoblament. En particular, es reforçaran i ampliaran els plans territorials d'ocupació, per a abordar l'orientació, la formació ocupacional, la inserció laboral i el foment de l'ocupació des de la vinculació al territori, així com l'atracció i retenció de talent jove, especialment femení, específicament orientats cap a comarques amb municipis en risc de despoblament; tot això, comptant amb els agents socials i sectorials presents en el territori.

4. Els programes de formació estaran dirigits a millorar l'ocupabilitat de les persones residents en municipis en risc de despoblament, a la reducció de la temporalitat i parcialitat i a la millora de les condicions de seguretat i salut en el treball. S'atendran específicament les necessitats de formació, qualificació i requalificació professional de dones i persones majors de 50 anys, així com els programes que combinen la formació i l'ocupació, prioritzant, entre altres, sectors emergents en l'àmbit de les energies renovables, la digitalització i la gestió ambiental, l'agricultura i ramaderia sostenibles i de qualitat, i la capacitat en

blamiento mediante nuevas herramientas de colaboración interadministrativa que permita su identificación, promoción y dinamización.

En particular, se priorizarán proyectos relacionados con la transición digital, la transición energética, el turismo sostenible, la conservación y la gestión de los valores naturales y del patrimonio cultural y arquitectónico, la recuperación de oficios y saberes tradicionales, las producciones agrarias de calidad, los servicios personales, el comercio local, la agroindustria artesanal, la gestión forestal sostenible, la creación de nuevos circuitos de abastecimiento y comercialización –en especial los de proximidad– los cuidados y la atención a las personas, y aquellas actividades que aporten valor añadido en áreas como la promoción de la inclusión social, la igualdad y la conciliación en el ámbito laboral o la corresponsabilidad.

3. Se diseñarán programas específicos de apoyo a la digitalización de las pymes y personas empresarias autónomas que desarrollen actividades económicas en los municipios en riesgo de despoblamiento, y se potenciará el uso de las nuevas tecnologías para la transformación y comercialización de los productos derivados de estas actividades, que aumenten su valor añadido y faciliten el acceso a los mercados, y atraigan inversión local e internacional.

4. Se adoptarán medidas para la mejora y la extensión de la red de asesoramiento y tutorización a personas emprendedoras, con especial atención al emprendimiento colectivo, a la economía social y a los proyectos impulsados por mujeres y jóvenes.

5. Se incentivará la colaboración entre gobiernos locales, mediante las fórmulas asociativas, mancomunadas o aquellas que prevea la legislación, con el fin de ganar dimensión para presentar proyectos comunes a convocatorias de ayudas y financiación, así como incentivar el establecimiento de empresas en sus comarcas.

6. Se fomentará la responsabilidad social y la sostenibilidad de las iniciativas económicas y empresariales, con especial atención a las alianzas y acuerdos entre agentes sociales y administraciones. Entre otras medidas, mediante la generación y difusión de información no financiera entre las pymes y las personas empresarias autónomas, ubicadas en municipios en riesgo de despoblamiento, a través de las memorias de sostenibilidad y de acciones de formación, difusión y fomento en esta materia.

Artículo 34. Creación y mantenimiento del empleo

1. La Generalitat, en el ámbito de sus competencias, impulsará programas específicos de empleo en los municipios en riesgo de despoblamiento, en especial para mujeres, jóvenes, personas paradas de larga duración, personas en riesgo de exclusión social y personas con diversidad funcional, favoreciendo actuaciones de ámbito supramunicipal o mancomunado.

2. A través del Servicio Valenciano de Ocupación y Formación (Labora) se garantizarán los servicios de orientación profesional, con criterios de proximidad y flexibilidad, mediante el mantenimiento y la extensión de la red de oficinas de atención al público y de los puntos de acceso online en el territorio, considerando, en su caso, la ampliación a aquellos municipios en riesgo de despoblación y sus comarcas, para garantizar el acceso a servicios especializados que aumenten las oportunidades en el ámbito del trabajo.

3. Los programas de formación y políticas activas de empleo incorporarán un carácter territorial y transversal, que permitan su adaptación a las necesidades de las empresas y de las personas en municipios en riesgo de despoblamiento. En particular, se reforzarán y ampliarán los planes territoriales de empleo, para abordar la orientación, la formación ocupacional, la inserción laboral y el fomento del empleo desde la vinculación al territorio, así como la atracción y retención de talento joven, especialmente femenino, específicamente orientados hacia comarcas con municipios en riesgo de despoblamiento; todo ello, contando con los agentes sociales y sectoriales presentes en el territorio.

4. Los programas de formación irán dirigidos a mejorar la empleabilidad de las personas residentes en los municipios en riesgo de despoblamiento, a la reducción de la temporalidad y parcialidad, y a la mejora de las condiciones de seguridad y salud en el trabajo. Se atenderán específicamente las necesidades de formación, cualificación y requalificación profesional de mujeres y personas mayores de 50 años, así como los programas que combinen la formación y el empleo, priorizando, entre otros, sectores emergentes en el ámbito de las energías renovables, la digitalización y la gestión ambiental, la agricultura y ganadería

serveis de proximitat i d'atenció a persones dependents o en situació de vulnerabilitat.

Article 35. Promoció del turisme sostenible

1. La Generalitat, en l'exercici de les seues competències en política turística, ha d'incidir en el desenvolupament i l'aplicació d'un model turístic sostenible, competitiu, inclusiu i responsable en els municipis en risc de despoblament mitjançant l'execució de projectes compatibles amb el medi natural i els seus valors ambientals, respectant els condicionants socioculturals de la població resident en aquestes àrees, tot això sota els principis que inspiren el Codi ètic del turisme valencià i en els termes que estableixen els articles 4 i 5 de la Llei 15/2018, de 7 de juny, de la Generalitat, de turisme, oci i hospitalitat de la Comunitat Valenciana, que defineixen els objectius de la política turística i els compromisos d'actuació.

2. El departament competent en política turística ha de promoure l'activitat turística com a motor d'impuls socioeconòmic en municipis en risc de despoblament, a través d'una ordenació de l'oferta que facilite la generació de serveis i productes turístics sostenibles, l'impuls en la configuració de productes turístics supramunicipals que propicien el treball en comú de les administracions, empreses i entitats dirigides del tercer sector i la identificació en l'ampli territori d'aquests productes, així com la posada en marxa d'accions dirigides a generar demanda turística cap a les zones en risc de despoblament, que abracen des de la conservació del patrimoni cultural, tant material com immaterial, com el llegat historicoartístic i els usos i costums tradicionals, amb especial incidència en els models de turisme actiu i ecoturisme, aquest últim com a activitat turística compatible amb l'ús sostenible dels recursos naturals previstos en l'article 52 apartat c de la Llei de turisme, oci i hospitalitat de la Comunitat Valenciana.

3. S'han de dissenyar activitats d'informació, formació i requalificació a través de xarxes ja existents (com la Xarxa Tourist Info o la Xarxa de Centres de Turisme de la Comunitat Valenciana) o de nova configuració, que faciliten la implicació de les persones que habiten en municipis en risc de despoblament en àmbits socioeconòmics com el turisme, en les seues múltiples variants (ecoturisme, actiu, cultural o gastronòmic, entre altres), i altres aprofitaments culturals endògens, dels previstos en l'article 52 de la Llei de turisme, oci i hospitalitat de la Comunitat Valenciana.

4. S'ha de fomentar una activitat turística sostenible, atenent la definició establida com a tal en l'article 22 de la Llei 15/2018, de turisme, oci i hospitalitat, mitjançant programes dirigits a la prestació integral de serveis turístics de qualitat, la creació de productes experiencials vinculats a les diferents motivacions de la demanda turística (natura, cultura, patrimoni, gastronomia local, esport, música, etc.), així com la generació d'economia turística a través de l'emprenedoria, la innovació i l'acceleració empresarial, que redunde positivament en els municipis en risc de despoblament.

5. S'ha d'impulsar la creació d'espais turístics supramunicipals que preveu l'article 31 de la Llei 15/2018, de turisme, oci i hospitalitat, i de plans de dinamització i governança turística per a aquests espais o per a mancomunitats o associacions supramunicipals, tenint com a principal objectiu la desestacionalització i, amb això, l'arrelament de l'activitat durant tot l'any al territori.

6. S'ha de donar suport a la promoció turística a tots els nivells de projectes singulars turístics, com l'agroturisme, amb especial atenció a les propostes realitzades per agrupacions de municipis, tant mitjançant col·laboració entre administracions com en ajudes de concurrència competitiva, amb la finalitat d'amplificar la seua oferta i els seus efectes i diversificar els sectors econòmics a l'interior valencià, com el primari.

7. S'ha d'afavorir la creació de xarxes de producte local, de proximitat o quilòmetre zero, com a reflex de valors culturals i patrimonials, i de forma especial aquells que contribuïsquen a la desestacionalització.

Article 36. Suport al comerç de proximitat

1. La conselleria competent en matèria de comerç ha d'articular mesures d'incentiu i assessorament per a recuperar i potenciar el petit comerç en els municipis en risc de despoblament, incloent-hi mesures orientades als objectius següents:

a) la creació i el desenvolupament de cadenes curtes de distribució i proveïment;

sostenibles y de calidad, y la capacitación en servicios de proximidad y de atención a personas dependientes o en situación de vulnerabilidad.

Artículo 35. Promoción del turismo sostenible

1. La Generalitat, en el ejercicio de sus competencias en política turística, debe incidir en el desarrollo y la aplicación de un modelo turístico sostenible, competitivo, inclusivo y responsable en los municipios en riesgo de despoblamiento mediante la ejecución de proyectos compatibles con el medio natural y sus valores ambientales, respetando los condicionantes socioculturales de la población residente en estas áreas, todo esto bajo los principios que inspiran el Código ético del turismo valenciano y en los términos que establecen los artículos 4 y 5 de la Ley 15/2018, de 7 de junio, de la Generalitat, de turismo, ocio y hospitalidad de la Comunitat Valenciana, que definen los objetivos de la política turística y los compromisos de actuación.

2. El departamento competente en política turística promoverá la actividad turística como motor de impulso socioeconómico en municipios en riesgo de despoblamiento, a través de una ordenación de la oferta que facilite la generación de servicios y productos turísticos sostenibles, el impulso en la configuración de productos turísticos supramunicipales que propicien el trabajo en común de las administraciones, empresas y entidades dirigidas del tercer sector y la identificación en el amplio territorio de estos productos, así como la puesta en marcha de acciones dirigidas a generar demanda turística hacia las zonas en riesgo de despoblamiento, que abarquen desde la conservación del patrimonio cultural, tanto material como inmaterial, al legado histórico-artístico y los usos y costumbres tradicionales, con especial incidencia en los modelos de turismo activo y ecoturismo, este último como actividad turística compatible con el uso sostenible de los recursos naturales previstos en el artículo 52 apartado c de la Ley de turismo, ocio y hospitalidad de la Comunitat Valenciana.

3. Se diseñarán actividades de información, formación y recualificación a través de redes ya existentes (como la Red Tourist Info o la Red de Centros de Turismo de la Comunitat Valenciana) o de nueva configuración, que faciliten la implicación de las personas que habitan en municipios en riesgo de despoblamiento en ámbitos socioeconómicos como el turismo, en sus múltiples variantes (ecoturismo, activo, cultural o gastronómico, entre otros), y otros aprovechamientos culturales endógenos, de los previstos en el artículo 52 de la Ley de turismo, ocio y hospitalidad de la Comunitat Valenciana.

4. Se fomentará una actividad turística sostenible, atendiendo a la definición establecida como tal en el artículo 22 de la Ley 15/2018, de turismo, ocio y hospitalidad, mediante programas dirigidos a la prestación integral de servicios turísticos de calidad, la creación de productos experienciales vinculados a las diferentes motivaciones de la demanda turística (naturaleza, cultura, patrimonio, gastronomía local, deporte, música, etc.), así como la generación de economía turística a través del emprendimiento, la innovación y la aceleración empresarial, que redunde positivament en los municipios en riesgo de despoblamiento.

5. Se impulsará la creación de espacios turísticos supramunicipales, que contempla el artículo 31 de la Ley 15/2018, de turismo, ocio y hospitalidad, y de planes de dinamización y gobernanza turística para esos espacios o para mancomunidades o asociaciones supramunicipales, teniendo como principal objetivo la desestacionalización y, con ello, el arraigo de la actividad durante todo el año en el territorio.

6. Se apoyará la promoción turística a todos los niveles de proyectos singulares turísticos, como el agroturismo, con especial atención a las propuestas realizadas por agrupaciones de municipios, tanto mediante colaboración entre administraciones como en ayudas de concurrència competitiva, con el fin de amplificar su oferta y sus efectos y diversificar los sectores económicos en el interior valenciano, como el primario.

7. Se favorecerá la creación de redes de producto local, de proximidad o kilómetro cero, como reflejo de valores culturales y patrimoniales, y de forma especial aquellos que contribuyan a la desestacionalización.

Artículo 36. Apoyo al comercio de proximidad

1. La conselleria competente en materia de comercio debe articular medidas de incentivo y asesoramiento para recuperar y potenciar el pequeño comercio en los municipios en riesgo de despoblamiento, incluyendo medidas orientadas a los siguientes objetivos:

a) la creación y el desarrollo de cadenas cortas de distribución y abastecimiento;



- b) el suport als mercats i les fires locals;
- c) l'impuls a favor de solucions innovadores, itinerants i d'economia social;
- d) el foment del consum de productes locals, artesanals, ecològics i de proximitat;
- e) la modernització dels equipaments públics comercials, fires i venda ambulants o no sedentària;
- f) el foment de la digitalització i la creació d'eines tecnològiques i digitals destinades al petit comerç;
- g) l'assessorament i l'acompanyament en la transformació digital del petit comerç;
- h) la facilitació de llicències multiserveis;
- i) el foment del relleu generacional;
- j) la categorització dels projectes locals de comerç com a prioritaris per a les administracions, i
- k) l'impuls a la formació i l'assessorament a persones autònomes.

2. S'han de promoure fórmules de col·laboració institucional amb les administracions locals a fi de fomentar el manteniment de petits comerços. En concret, en col·laboració amb la Federació Valenciana de Municipis i Províncies (FVMP), s'ha d'establir un programa de visites periòdiques als municipis en risc de despoblament amb la finalitat de prestar assessorament tècnic a les persones comerciants d'aquestes localitats, i elaborar diagnòstics sobre la seua situació i evolució.

Article 37. Suport a la cadena de valor agroalimentària

1. La conselleria competent en política agrària i desenvolupament rural, en el marc de les competències autonòmiques, ha d'articular mesures i programes de suport al sistema agroalimentari, el qual es defineix com el conjunt de les activitats que concorren en la producció, la transformació i la comercialització dels aliments, reconeixent la seua posició estratègica en l'economia i en el conjunt de la societat valenciana, i en particular en la lluita contra el despoblament del món rural.

Les mesures de suport al sistema alimentari han de promoure la sostenibilitat social, econòmica i ambiental de les activitats que es desenvolupen en municipis en risc de despoblament, que impulsen la generació d'ingressos i valor afegit, el manteniment de les explotacions i la creació d'ocupacions estables i de qualitat, i que, igualment, posen en valor el paper del sector agroalimentari com a element vertebrador, mantenidor del teixit social i conformador del paisatge rural.

2. S'ha de fomentar especialment el relleu generacional en el sector agrari i ramader i la incorporació de persones joves i de dones en les indústries i les cooperatives agroalimentàries situades en municipis en risc de despoblament.

Entre les mesures que s'adopten s'ha d'incloure la simplificació dels tràmits administratius, posant en marxa els sistemes necessaris d'acompanyament a les i els administrats, i la discriminació positiva cap a demandants d'ajudes o subvencions agràries o de desenvolupament rural, a favor de joves, dones i persones que justifiquen la seua residència o projectes de permanència en els municipis. Així mateix, s'ha de donar suport a la formació professional de titulars i persones treballadores de les explotacions agràries, ramaderes i de les indústries agroalimentàries, i s'ha de promoure la figura de l'aprenent i la aprendenta per a garantir el relleu generacional en oficis com la ramaderia extensiva, l'apicultura, l'agricultura o els serveis (formeria, carnisseria, restauració, etc.), perquè cap ofici essencial s'extingisca en el món rural.

3. S'ha de fomentar la diversificació en les activitats agràries i en la transformació a petita escala dels productes del sector primari, buscant alternatives econòmiques, amb especial incidència en la transformació i la venda directa de productes propis (també a través de la promoció d'obradors col·lectius), la digitalització i la promoció de l'agroecologia i l'agricultura regenerativa, i d'altres fórmules vinculades al món rural i a l'activitat agrària que contribuïsquen al desenvolupament de l'economia valenciana. Amb aquesta finalitat, s'han de facilitar els tràmits i s'ha de simplificar la normativa d'aplicació, tenint en compte les circumstàncies sociodemogràfiques dels territoris en risc de despoblació.

S'ha de fomentar la transformació, el processament i la posada en valor dels productes de les activitats agrícoles i ramaderes a petita esca-

- b) el apoyo a los mercados y ferias locales;
- c) el impulso a favor de soluciones innovadoras, itinerantes y de economía social;
- d) el fomento del consumo de productos locales, artesanales, ecológicos y de proximidad;
- e) la modernización de los equipamientos públicos comerciales, ferias y venta ambulante o no sedentaria;
- f) el fomento de la digitalización y la creación de herramientas tecnológicas y digitales destinadas al pequeño comercio;
- g) el asesoramiento y el acompañamiento en la transformación digital del pequeño comercio;
- h) la facilitación de licencias multiservicios;
- i) el fomento del relevo generacional;
- j) la categorización de los proyectos locales de comercio como prioritarios para las administraciones, y
- k) el impulso a la formación y el asesoramiento a personas autónomas.

2. Se promoverán fórmulas de colaboración institucional con las administraciones locales a fin de fomentar el mantenimiento de pequeños comercios. En concreto, en colaboración con la Federación Valenciana de Municipios y Provincias (FVMP), se establecerá un programa de visitas periódicas en los municipios en riesgo de despoblamiento con el fin de prestar asesoramiento técnico a las personas comerciantes de estas localidades, y elaborar diagnósticos sobre su situación y evolución.

Artículo 37. Apoyo a la cadena de valor agroalimentaria

1. La conselleria competente en política agraria y desarrollo rural, en el marco de las competencias autonómicas, debe articular medidas y programas de apoyo al sistema agroalimentario, el cual se define como el conjunto de las actividades que concurren en la producción, la transformación y la comercialización de los alimentos, reconociendo su posición estratégica en la economía y en el conjunto de la sociedad valenciana, y en particular en la lucha contra el despoblamiento del mundo rural.

Las medidas de apoyo al sistema alimentario deben promover la sostenibilidad social, económica y ambiental de las actividades que se desarrollen en municipios en riesgo de despoblamiento, que impulsen la generación de ingresos y valor añadido, el mantenimiento de las explotaciones y la creación de empleos estables y de calidad, y que, igualmente, pongan en valor el papel del sector agroalimentario como elemento vertebrador, mantenedor del tejido social y conformador del paisaje rural.

2. Se fomentará especialmente el relevo generacional en el sector agrario y ganadero y la incorporación de personas jóvenes y de mujeres en las industrias y las cooperativas agroalimentarias situadas en municipios en riesgo de despoblamiento.

Entre las medidas que se adopten se deberá incluir la simplificación de los trámites administrativos, poniendo en marcha los sistemas necesarios de acompañamiento a las y los administrados, y la discriminación positiva hacia demandantes de ayudas o subvenciones agrarias o de desarrollo rural, a favor de jóvenes, mujeres y personas que justifiquen su residencia o proyectos de permanencia en los municipios. Así mismo, se apoyará la formación profesional de titulares y personas trabajadoras de las explotaciones agrarias, ganaderas y de las industrias agroalimentarias, y se promoverá la figura del y de la aprendiz para garantizar el relevo generacional en oficios como la ganadería extensiva, la apicultura, la agricultura o los servicios (panadería, carnicería, restauración, etc.), para que ningún oficio esencial se extinga en el mundo rural.

3. Se fomentará la diversificación en las actividades agrarias y en la transformación a pequeña escala de los productos del sector primario, buscando alternativas económicas, con especial incidencia en la transformación y venta directa de productos propios (también a través de la promoción de obradores colectivos), la digitalización y la promoción de la agroecología y la agricultura regenerativa, y otras fórmulas vinculadas al mundo rural y a la actividad agraria que contribuyan al desarrollo de la economía valenciana. Con esta finalidad se facilitarán los trámites y se simplificará la normativa de aplicación, teniendo en cuenta las circunstancias sociodemográficas de los territorios en riesgo de despoblación.

Se fomentará la transformación, el procesamiento y la puesta en valor de los productos de las actividades agrícolas y ganaderas a peque-

la en les pròpies zones productores, incloent-hi la producció ecològica i els règims de qualitat diferenciada, a fi d'aconseguir un major valor afegit i un major retorn econòmic per a les persones productores del sector primari. Així mateix, s'han d'impulsar activitats d'estudi, catalogació, reconeixement i suport a la diversitat de les produccions agrícoles i ramaderes i de les varietats i races autòctones.

4. S'han de desenvolupar instruments i suports per a la millora estructural de les explotacions i les infraestructures agràries, adequats específicament a les condicions sociodemogràfiques i territorials dels municipis en risc de despoblament, en aplicació de la Llei 5/2019, de 28 de febrer, d'estructures agràries de la Comunitat Valenciana, que permeten assegurar la viabilitat econòmica, social i ambiental de les explotacions agràries i l'obtenció de rendes agràries suficients que asseguren unes òptimes condicions de vida a les i als seus titulars. S'ha de potenciar la reestructuració parcel·l·lària de manera compatible amb els valors naturals existents, la transmissió de terres entre professionals, la promoció de bancs de terres i el desenvolupament d'infraestructures de suport que contribuïsquen al reforçament estructural de l'explotació i faciliten la seua adaptació al canvi climàtic. Així mateix, s'ha de donar suport al manteniment i la recuperació de l'agricultura de secà en terrenys abancalats de les zones forestals per al foment del mosaic agroforestal.

5. S'han de promoure iniciatives de consum responsable i sostenible en el conjunt de la Comunitat Valenciana, que contribuïsquen al consum de proximitat i de productes locals, agroecològics i de qualitat diferenciada, i que puguen redundar positivament en el medi rural, especialment en els municipis en risc de despoblament. Sobre aquest tema, la conselleria competent en agricultura ha de regular i ha de promoure la creació de grups de consum en l'àmbit d'un consum col·laboratiu, inclusiu, social i solidari, i les mesures de promoció, divulgació i educació associades. Cal afavorir en la compra pública, mitjançant les clàusules adequades, l'adquisició de productes de proximitat i de petits productors.

6. El Consell estudiarà la implantació d'una renda rural agropecuària que done suport al manteniment de les activitats d'agricultura i ramaderia, valorant la importància d'aquestes activitats en el món rural com a element generador d'oportunitats laborals, com a primera barrera de contenció davant els efectes del canvi climàtic, la prevenció dels incendis forestals i la preservació del nostre patrimoni cultural, paisatgístic i ambiental. Així mateix, reglamentàriament es determinarà el seu abast, les zones d'afectació i les persones beneficiàries d'aquesta.

Article 38. Impuls a la gestió forestal sostenible i a la prevenció d'incendis forestals

1. La conselleria competent en política forestal ha de promoure la posada en valor dels serveis dels ecosistemes forestals amb l'objectiu d'incrementar el valor i la renda de les forests que redunde positivament en el territori, en el context de l'adaptació i la lluita contra el canvi climàtic, la conservació de la biodiversitat i en compliment dels compromisos de responsabilitat ambiental i social corporativa del sector privat.

A aquest efecte, la conselleria competent impulsarà i finançarà els instruments tècnics de planificació i gestió forestal, i desenvoluparà normativament la definició i classificació dels serveis essencials dels ecosistemes forestals, els criteris de càlcul i les metodologies adequades per a la seua quantificació, compensació i comercialització; així com l'impuls dels pagaments per serveis ambientals com a fórmula de repercutir en les persones propietàries i productores, i serà l'òrgan competent en la valoració i gestió d'aquestes externalitats. Tot això amb el suport d'aquelles accions necessàries de divulgació i participació de tots els actors socials implicats.

2. La conselleria competent en matèria forestal quantificarà el valor dels serveis dels ecosistemes forestals valencians per a posar-los a l'abast de les polítiques de responsabilitat corporativa d'empreses i d'entitats públiques compromeses amb la compensació de la seua petjada de carboni, mitjançant el desenvolupament de les metodologies adequades per a la seua quantificació.

3. La conselleria competent en la matèria haurà d'impulsar i garantir l'ús multifuncional i sostenible dels recursos forestals de la Comunitat Valenciana, mitjançant les instruccions tècniques d'aprofitaments

na escala en las propias zonas productoras, incluyendo la producción ecológica y los regímenes de calidad diferenciada, a fin de conseguir un mayor valor añadido y un mayor retorno económico para las personas productoras del sector primario. Así mismo, se impulsarán actividades de estudio, catalogación, reconocimiento y apoyo a la diversidad de las producciones agrícolas y ganaderas y de las variedades y razas autóctonas.

4. Se desarrollarán instrumentos y apoyos para la mejora estructural de las explotaciones y las infraestructuras agrarias, adecuados específicamente a las condiciones sociodemográficas y territoriales de los municipios en riesgo de despoblamiento, en aplicación de la Ley 5/2019, de 28 de febrero, de estructuras agrarias de la Comunitat Valenciana, que permitan asegurar la viabilidad económica, social y ambiental de las explotaciones agrarias y la obtención de rentas agrarias suficientes que aseguren unas óptimas condiciones de vida a sus titulares. Se potenciará la reestructuración parcelaria de manera compatible con los valores naturales existentes, la transmisión de tierras entre profesionales, la promoción de bancos de tierras y el desarrollo de infraestructuras de apoyo que contribuyan al reforzamiento estructural de la explotación y faciliten su adaptación al cambio climático. Así mismo, se apoyará el mantenimiento y la recuperación de la agricultura de secano en terrenos abancalados de las zonas forestales para el fomento del mosaico agroforestal.

5. Se promoverán iniciativas de consumo responsable y sostenible en el conjunto de la Comunitat Valenciana, que contribuyan al consumo de proximidad y de productos locales, agroecológicos y de calidad diferenciada, y que puedan redundar positivamente en el medio rural, especialmente en los municipios en riesgo de despoblamiento. Sobre este tema, la conselleria competente en agricultura regulará y promoverá la creación de grupos de consumo en el ámbito de un consumo colaborativo, inclusivo, social y solidario, y las medidas de promoción, divulgación y educación asociadas. Se favorecerá en la compra pública, mediante las cláusulas adecuadas, la adquisición de productos de proximidad y de pequeños productores.

6. El Consell estudiará la implantación de una renta rural agropecuaria que apoye el mantenimiento de las actividades de agricultura y ganadería, valorando la importancia de estas actividades en el mundo rural como elemento generador de oportunidades laborales, como primera barrera de contención ante los efectos del cambio climático, la prevención de los incendios forestales y la preservación de nuestro patrimonio cultural, paisajístico y ambiental. Así mismo, reglamentariamente se determinará su alcance, las zonas de afectación y las personas beneficiarias de la misma.

Artículo 38. Impulso a la gestión forestal sostenible y a la prevención de incendios forestales

1. La conselleria competente en política forestal, promoverá la puesta en valor de los servicios de los ecosistemas forestales con el objetivo de incrementar el valor y la renta de los montes que redunde positivamente en el territorio, en el contexto de la adaptación y la lucha contra el cambio climático, la conservación de la biodiversidad y en cumplimiento de los compromisos de responsabilidad ambiental y social corporativa del sector privado.

A tal efecto, la conselleria competente impulsará y financiará los instrumentos técnicos de planificación y gestión forestal, y desarrollará normativamente la definición y clasificación de los servicios esenciales de los ecosistemas forestales, los criterios de cálculo y las metodologías adecuadas para su cuantificación, compensación y comercialización; así como el impulso de los pagos por servicios ambientales como fórmula de repercutir a las personas propietarias y productoras, y será el órgano competente en la valoración y gestión de estas externalidades. Todo ello, apoyado en aquellas acciones necesarias de divulgación y participación de todos los actores sociales implicados.

2. La conselleria competente en materia forestal cuantificará el valor de los servicios de los ecosistemas forestales valencianos para ponerlos al alcance de las políticas de responsabilidad corporativa de empresas y de entidades públicas comprometidas con la compensación de su huella de carbono, mediante el desarrollo de las metodologías adecuadas para su cuantificación.

3. La conselleria competente en la materia impulsará y garantizará el uso multifuncional y sostenible de los recursos forestales de la Comunitat Valenciana, mediante las instrucciones técnicas de aprovechamien-



forestals, i donant suport a la producció de productes forestals fusters i no fusters, que redunden positivament en la rendibilitat de les forests i l'ocupació en aquest sector, mitjançant la introducció de noves tecnologies en el sector i eines de gestió sostenible i promoció dels productes forestals de la zona.

4. La conselleria competent en la matèria, atès el valor multifuncional dels ecosistemes forestals, potenciarà, secundarà i impulsarà la gestió del territori rural per a incrementar la seua resistència i resiliència als incendis forestals, integrant prevenció, extinció i desenvolupament rural, a través de les següents línies d'acció:

a) Potenciar la gestió forestal sostenible com a eina per a la posada en valor dels ecosistemes forestals, mitjançant l'adequat aprofitament dels recursos que proveeixen.

b) Donar suport al manteniment de l'agricultura tradicional, ramaderia extensiva i silvicultura, per contribuir a generar territoris amb valor natural, social i econòmic, menys vulnerables als incendis forestals.

c) Millorar la competitivitat i rendibilitat de les explotacions forestals, incentivant el sector empresarial i el suport als productes directes i indirectes que proveeixen la societat.

d) Promoure l'aprofitament energètic de la biomassa forestal, en particular la procedent d'operacions de prevenció d'incendis i de plans tècnics de gestió forestal.

e) Impulsar l'associacionisme de propietaris i propietàries forestals.

f) Promoure l'obtenció, per part de les i dels propietaris forestals, dels segells de certificació forestal sostenible.

g) Incentivar la creació d'ocupació femenina en el sector forestal.

h) En la compra pública i mitjançant les clàusules adequades, s'afavorirà l'adquisició de productes de proximitat i de xicotets productors i productores de productes forestals.

i) Fomentar els embornals terrestres, mitjançant l'augment de la capacitat d'absorció de diòxid de carboni dels boscos, com a servei fonamental dels ecosistemes forestals.

5. La conselleria competent en la matèria, d'acord amb el que s'estableix en l'article 37.4 d'aquesta llei, impulsarà la recuperació d'antigues parcel·les de cultiu agrícola situades en la Zona d'Influència Forestal, segons la definició establida en la Llei 3/1993, de 9 de desembre, forestal de la Comunitat Valenciana, per a la recuperació del mosaic agro-forestal de les zones rurals amb agricultura de muntanya, facilitant els tràmits administratius necessaris per a la recuperació d'aquests i fomentant processos associatius o mancomunats en la seua gestió que permeten millorar la competitivitat i rendibilitat d'aquestes explotacions.

6. La conselleria competent en la matèria haurà de promoure un programa específic d'investigació, inventariat i conservació de sòls que contribuïska a la lluita contra l'erosió i la desertificació, i que impulse el paper clau dels sòls com a embornal de carboni, per a la retenció d'humitat i com a reservori de biodiversitat i geodiversitat, i la gestió del qual pugua convertir-se en un factor d'especialització i generació d'ocupacions en zones forestals i municipis en risc de despoblació.

Article 39. Foment de les energies renovables

1. La planificació autonòmica de matèria d'energia estarà orientada a l'impuls a la transició energètica sota el principi d'equilibri territorial, potenciant l'ús de les energies renovables com a element generador de riquesa i ocupació de qualitat en municipis en risc de despoblament, i el principi de cohesió social, considerant les necessitats dels col·lectius més vulnerables o en situació de pobresa energètica, en pro d'una transició justa en aquests municipis.

Amb aquesta finalitat, es promouran mesures dirigides a impulsar la producció d'energies renovables per a ús col·lectiu, les cooperatives i comunitats energètiques locals i el desenvolupament de sistemes o projectes tecnològics d'estalvi del consum energètic i de reducció de l'ús d'energies fòssils a escala local.

A més, es complementaran amb mesures que faciliten la formació, la divulgació i l'accés a les oportunitats que ofereix la transició energètica, tant de les empreses com de les persones, especialment entre persones majors o col·lectius en risc d'exclusió.

2. Es farà costat a les entitats locals dels municipis en risc de despoblació, per a la implantació de sistemes d'estalvi i eficiència en el con-

tos forestals, apoyando a la producción de productos forestales maderables y no maderables, que redunden positivamente en la rentabilidad de los montes y el empleo en este sector, mediante la introducción de nuevas tecnologías en el sector y herramientas de gestión sostenible y promoción de los productos forestales de la zona.

4. La conselleria competente en la materia, atendiendo al valor multifuncional de los ecosistemas forestales, potenciará, apoyará e impulsará la gestión del territorio rural para incrementar su resistencia y resiliencia a los incendios forestales, integrando prevención, extinción y desarrollo rural, a través de las siguientes líneas de acción:

a) Potenciar la gestión forestal sostenible como herramienta para la puesta en valor de los ecosistemas forestales, mediante el adecuado aprovechamiento de los recursos que proveen.

b) Apoyar el mantenimiento de la agricultura tradicional, ganadería extensiva y selvicultura, para contribuir a generar territorios con valor natural, social y económico, menos vulnerables a los incendios forestales.

c) Mejorar la competitividad y rentabilidad de las explotaciones forestales, incentivando y reforzando al sector empresarial mediante el apoyo a los productos directos e indirectos que proveen a la sociedad.

d) Promover el aprovechamiento energético de la biomasa forestal, en particular la procedente de operaciones de prevención de incendios y de planes técnicos de gestión forestal.

e) Impulsar el asociacionismo de propietarios y propietarias forestales.

f) Promover la obtención, por parte de las y los propietarios forestales, de los sellos de certificación forestal sostenible.

g) Incentivar la creación de empleo femenino en el sector forestal.

h) En la compra pública y mediante las cláusulas adecuadas, se favorecerá la adquisición de productos de proximidad y de pequeños productores y productoras de productos forestales.

i) Fomentar los sumideros terrestres, mediante el aumento de la capacidad de absorción de dióxido de carbono de los bosques, como servicio fundamental de los ecosistemas forestales.

5. La conselleria competente en la materia, de acuerdo con lo establecido en el artículo 37.4 de esta Ley, impulsará la recuperación de antiguas parcelas de cultivo agrícola situadas en la Zona de Influencia Forestal, según la definición establecida en la Ley 3/1993, de 9 de diciembre, Forestal de la Comunitat Valenciana, para la recuperación del mosaico agro-forestal de las zonas rurales con agricultura de montaña, facilitando los trámites administrativos necesarios para la recuperación de los mismos y fomentando procesos asociativos o mancomunados en su gestión que permitan mejorar la competitividad y rentabilidad de estas explotaciones.

6. La conselleria competente en la materia promoverá un programa específico de investigación, inventariado y conservación de suelos que contribuya a la lucha contra la erosión y la desertificación, y que impulse el papel clave de los suelos como sumidero de carbono, para la retención de humedad y como reservorio de biodiversidad y geodiversidad, y cuya gestión pueda convertirse en un factor de especialización y generación de empleos en zonas forestales y municipios en riesgo de despoblación.

Artículo 39. Fomento de las energías renovables

1. La planificación autonómica de materia de energía estará orientada al impulso a la transición energética bajo el principio de equilibrio territorial, potenciando el uso de las energías renovables como elemento generador de riqueza y empleo de calidad en los municipios en riesgo de despoblamiento, y el principio de cohesión social, considerando las necesidades de los colectivos más vulnerables o en situación de pobreza energética, en pro de una transición justa en estos municipios.

A tal fin, se promoverán medidas dirigidas a impulsar la producción de energías renovables para uso colectivo, las cooperativas y comunidades energéticas locales y el desarrollo de sistemas o proyectos tecnológicos de ahorro del consumo energético y de reducción del uso de energías fósiles a escala local.

Además, se complementarán con medidas que faciliten la formación, la divulgación y el acceso a las oportunidades que ofrece la transición energética, tanto de las empresas como de las personas, especialmente entre personas mayores o colectivos en riesgo de exclusión.

2. Se apoyará a las entidades locales de los municipios en riesgo de despoblación, para la implantación de sistemas de ahorro y eficiencia en

sum energètic en instal·lacions i edificis públics, per a la substitució del consum públic i privat d'energies no renovables, i per a la instal·lació de punts de recàrrega per a vehicles elèctrics; afavorint preferentment aquells projectes i la prestació de serveis que tinguen caràcter supramunicipal o mancomunat.

Article 40. Eficiència en el consum d'aigua

La Generalitat, en l'àmbit de les seues competències en matèria de recursos hídrics, ha de promoure objectius d'estalvi i eficiència en l'ús de l'aigua, incloent-hi mesures que tinguen per finalitat:

a) Impulsar una xarxa d'infraestructures bàsiques de qualitat tenint en compte els principis d'eficàcia i eficiència, que garantisca l'accés de la població dels municipis en risc de despoblament a un servei de proveïment d'aigua de qualitat per al consum humà i l'activitat econòmica, així com el sanejament i la depuració de les aigües residuals, introduint sistemes proporcionats i adequats al nombre d'habitants del nucli, considerant així mateix els possibles increments estacionals de la població.

b) La implantació i l'execució de plans de gestió integral de recursos hídrics per zones rurals o mancomunats de municipis, garantint la disponibilitat per al consum en poblacions.

c) L'ús eficaç i eficient de l'aigua per a regadius, concedint prioritat a les actuacions de modernització lligades a l'estalvi d'aigua, a l'eficiència en l'ús energètic i a l'ús d'energies renovables, sense perjudici del manteniment i suport a la conservació dels sistemes de regadiu tradicional els valors culturals dels quals en justifiquen el manteniment.

Article 41. Innovació i tecnologia

1. La Generalitat, en col·laboració amb les universitats públiques valencianes i els seus centres d'investigació i l'Agència Valenciana d'Innovació, impulsarà de manera específica la generació i transferència de coneixement lligat al teixit socioeconòmic i territorial dels municipis en risc de despoblament, a través de línies d'ajuda i de finançament dirigides al desenvolupament d'un ecosistema de R+D+i que actue d'element tractor del teixit socioeconòmic existent, així com de la diversificació de les activitats tant en sectors tradicionals com emergents.

2. Es fomentarà que l'activitat investigadora ofereisca una resposta adequada i permanent als reptes científics, tecnològics, econòmics i socials del territori, i transferisca solucions pràctiques, innovadores i eficients, que impulsen les activitats econòmiques i la creació d'ocupació en municipis en risc de despoblament, que siguen un factor d'atracció de talent i inversions, que milloren la qualitat de vida de les persones residents en aquests municipis i contribuïsqen a la conservació dels recursos naturals i l'adaptació i lluita contra el canvi climàtic.

3. Es fomentarà la investigació científica, el desenvolupament i la innovació tecnològica en municipis en risc de despoblament, i línies d'ajuda dirigides a les entitats locals per a impulsar i reforçar els plans locals d'innovació en aquests municipis. S'afavoriran les iniciatives de caràcter municipal i mancomunat, per a guanyar en escala i permetre la participació en xarxes nacionals i internacionals de coneixement i investigació.

Article 42. Instruments de planejament en els municipis amb el risc de despoblament

1. En els reglaments que desenvolupen el Decret legislatiu 1/2021, de 18 de juny, del Consell, d'aprovació del text refós de la Llei d'ordenació del territori, urbanisme i paisatge (TRLOTUP), ja siguen en matèria de planejament territorial o urbanístic, es tindran en compte mesures per a agilitzar la tramitació dels plans en els municipis en risc de despoblament.

2. La conselleria competent en matèria d'ordenació del territori promourà l'elaboració de plans d'acció territorial en els municipis en risc de despoblament dins del sistema rural valencià, conforme als objectius que estableix l'Estratègia Territorial de la Comunitat Valenciana. Aquests plans contemplaran:

a) Definir la infraestructura verda a escala supramunicipal de l'àmbit territorial que comprega, garantint les mesures de gestió necessàries per a la millora de la seua estructura i funcionalitat, afavorint la produc-

el consumo energético en las instalaciones y edificios públicos, para la sustitución del consumo público y privado de energías no renovables, y para la instalación de puntos de recarga para vehículos eléctricos; favoreciendo preferentemente aquellos proyectos y la prestación de servicios que tengan carácter supramunicipal o mancomunado.

Artículo 40. Eficiencia en el consumo de agua

La Generalitat, en el ámbito de sus competencias en materia de recursos hídricos, promoverá objetivos de ahorro y eficiencia en el uso del agua, incluyendo medidas que tengan por finalidad:

a) Impulsar una red de infraestructuras básicas de calidad teniendo en cuenta los principios de eficacia y eficiencia, que garantice el acceso de la población de los municipios en riesgo de despoblamiento a un servicio de abastecimiento de agua de calidad para el consumo humano y la actividad económica, así como el saneamiento y la depuración de las aguas residuales, introduciendo sistemas proporcionados y adecuados al número de habitantes del núcleo, considerando asimismo los posibles incrementos estacionales de la población.

b) La implantación y la ejecución de planes de gestión integral de recursos hídricos por zonas rurales o mancomunidades de municipios, garantizando la disponibilidad para el consumo en poblaciones.

c) El uso eficaz y eficiente del agua para regadíos, concediendo prioridad a las actuaciones de modernización ligadas al ahorro de agua, a la eficiencia en el uso energético y al empleo de energías renovables, sin perjuicio del mantenimiento y apoyo a la conservación de los sistemas de riego tradicional cuyos valores culturales justifiquen el mantenimiento de los mismos.

Artículo 41. Innovación y tecnología

1. La Generalitat, en colaboración con las universidades públicas valencianas y sus centros de investigación y la Agencia Valenciana de Innovación, impulsará de forma específica la generación y transferencia de conocimiento ligado al tejido socio-económico y territorial de los municipios en riesgo de despoblamiento, a través de líneas de ayuda y de financiación dirigidas al desarrollo de un ecosistema de I+D+i que actúe de elemento tractor del tejido socioeconómico existente, así como de la diversificación de las actividades tanto en sectores tradicionales como emergentes.

2. Se fomentarà que la actividad investigadora ofrezca una respuesta adecuada y permanente a los retos científicos, tecnológicos, económicos y sociales del territorio, y transfiera soluciones prácticas, innovadoras y eficientes, que impulsen las actividades económicas y la creación de empleo en los municipios en riesgo de despoblamiento, que sean un factor de atracción de talento e inversiones, que mejoren la calidad de vida de las personas residentes en estos municipios y contribuyan a la conservación de los recursos naturales y la adaptación y lucha contra el cambio climático.

3. Se fomentarà la investigación científica, el desarrollo y la innovación tecnológica en los municipios en riesgo de despoblamiento, y líneas de ayuda dirigidas a las entidades locales para impulsar y reforzar los planes locales de innovación en estos municipios. Se favorecerán las iniciativas de carácter municipal y mancomunado, para ganar en escala y permitir la participación en redes nacionales e internacionales de conocimiento e investigación.

Artículo 42. Instrumentos de planeamiento en los municipios con riesgo de despoblamiento

1. En los reglamentos que desarrollen el Decreto Legislativo 1/2021, de 18 de junio, del Consell, de aprobación del texto refundido de la Ley de ordenación del territorio, urbanismo y paisaje (TRLOTUP), ya sean en materia de planeamiento territorial o urbanístico, se tendrán en cuenta medidas para agilitar la tramitación de los planes en los municipios en riesgo de despoblamiento.

2. La conselleria competente en materia de ordenación del territorio promoverá la elaboración de planes de acción territorial en los municipios en riesgo de despoblamiento dentro del sistema rural valenciano, conforme a los objetivos que establece la Estratègia Territorial de la Comunitat Valenciana. Estos planes contemplarán:

a) Definir la infraestructura verde a escala supramunicipal del ámbito territorial que comprenda, garantizando las medidas de gestión necesarias para la mejora de su estructura y funcionalidad, favoreciendo la

ció de béns i serveis ambientals de producció, regulació i culturals, entre ells la mitigació i adaptació del territori a l'efecte del canvi climàtic.

b) En cas necessari per a l'assoliment dels objectius perseguits per aquesta Llei contra el despoblament, zonificar de manera adequada i eficient el sòl no urbanitzable del conjunt de municipis inclosos, ateses les unitats de paisatge i els patrons del territori, així com les afeccions de la infraestructura verda que se solapan sobre aquests sòls, de manera que s'aconseguisca una zonificació coherent del medi rural sense les limitacions dels límits municipals i una adequació de la capacitat d'acolliment de cada zona als usos i activitats que pogueren implantar-se.

c) Identificar els elements del patrimoni cultural mereixedors de protecció, proposant directrius per a la seua preservació i posada en valor des d'una visió que permeta la millora dels actius territorials de l'àmbit aconseguit i la seua relació amb les activitats econòmiques de naturalesa endògena.

d) Establir els models urbans propis d'aquest àmbit territorial preservant el caràcter rural dels nuclis, atenent criteris paisatgístics però adaptant alternatives que afavorisquen l'accessibilitat i la vida quotidiana, tenint en compte la diversitat de la població i la perspectiva de gènere, activant la rehabilitació i revitalització dels teixits urbans i dels habitatges buits, garantint que el desenvolupament de nous sòls, en cas que foren necessaris, s'integren harmoniosament en la morfologia del territori i l'escala del paisatge.

e) Analitzar a escala supramunicipal les demandes reals de sòl per a activitats econòmiques, identificant les millors localitzacions des del punt de vista de factors com l'accessibilitat, la proximitat a les matèries primeres i l'aptitud del territori, conforme a les possibilitats de desenvolupament d'aquest àmbit i la fragilitat del territori.

f) Analitzar les dotacions, el seu estat i adequació a les necessitats actuals i futures i proposar les accions necessàries per a garantir unes condicions d'equitat territorial quant a l'accés de la població als equipaments i dotacions públiques.

g) Analitzar l'estat actual de les infraestructures de comunicació i de serveis, proposant les accions necessàries per a garantir una mobilitat sostenible en aquest àmbit territorial i desenvolupar fórmules innovadores per a la millora de la mobilitat adequada a les zones rurals. En el seu cas, preveure les reserves de sòl necessàries per a la implantació o ampliació de les infraestructures, tant de mobilitat com de serveis.

h) Proposar fórmules de governança territorial que permeten la gestió mancomunada de les implantacions d'escala supralocal, en col·laboració amb els municipis i les mancomunitats existents que ja compten amb provada experiència en la gestió de serveis públics en aquest àmbit territorial.

i) Establir directrius que permeten impulsar el desenvolupament local d'aquests municipis amb la col·laboració d'agents socials i econòmics, públics i privats, establint la seua connexió amb el planejament, i potenciant especialment els sectors transformadors dels productes locals, el turisme i altres aspectes de la qualitat del territori que permeten atraure i mantindre la població en els municipis.

3. En els municipis amb risc de despoblament que es troben en la franja intermèdia, d'acord amb l'Estratègia Territorial de la Comunitat Valenciana, es promouran, quan siga possible, l'elaboració de plans mancomunats amb altres municipis que es troben en risc de despoblació o quan es tracte de municipis confrontants de no gaire major grandària. Aquests plans tindran els mateixos objectius que els plans territorials del sistema rural, però adaptats al seu àmbit territorial i a la seua situació en la franja intermèdia.

DISPOSICIONS TRANSITÒRIES

Primera. *Indicadors i identificació de la despesa en polítiques contra el despoblament en els pressupostos anuals*

En relació amb el que preveu l'apartat 3 de l'article 6 de la present llei, s'estableix el pressupost de la Generalitat corresponent a l'exercici 2024, com a referència per a la implantació de les obligacions aplicables en matèria d'indicadors i d'identificació de la despesa relacionada amb les polítiques dirigides a fer front al despoblament territorial.

producción de bienes y servicios ambientales de producción, regulación y culturales, entre ellos la mitigación y adaptación del territorio a los efectos del cambio climático.

b) En caso necesario para el logro de los objetivos perseguidos por esta Ley contra el despoblamiento, zonificar de manera adecuada y eficiente el suelo no urbanizable del conjunto de municipios incluidos, atendidas las unidades de paisaje y los patrones del territorio, así como las afecciones de la infraestructura verde que se solapan sobre estos suelos, de forma que se consiga una zonificación coherente del medio rural sin las limitaciones de los límites municipales y una adecuación de la capacidad de acogida de cada zona a los usos y actividades que pudieran implantarse.

c) Identificar los elementos del patrimonio cultural merecedores de protección, proponiendo directrices para su preservación y puesta en valor desde una visión que permita la mejora de los activos territoriales del ámbito alcanzado y su relación con las actividades económicas de naturaleza endógena.

d) Establecer los modelos urbanos propios de este ámbito territorial preservando el carácter rural de los núcleos, atendiendo a criterios paisajísticos pero adaptando alternativas que favorezcan la accesibilidad y la vida cotidiana, teniendo en cuenta la diversidad de la población y la perspectiva de género, activando la rehabilitación y revitalización de los tejidos urbanos y de las viviendas vacías, garantizando que el desarrollo de nuevos suelos, en caso de que fueran necesarios, se integren armoniosamente en la morfología del territorio y la escala del paisaje.

e) Analizar a escala supramunicipal las demandas reales de suelo para actividades económicas, identificando las mejores localizaciones desde el punto de vista de factores como la accesibilidad, la proximidad a las materias primas y la aptitud del territorio, conforme a las posibilidades de desarrollo de este ámbito y la fragilidad del territorio.

f) Analizar las dotaciones, su estado y adecuación a las necesidades actuales y futuras y proponer las acciones necesarias para garantizar unas condiciones de equidad territorial en cuanto al acceso de la población a los equipamientos y dotaciones públicas.

g) Analizar el estado actual de las infraestructuras de comunicación y de servicios, proponiendo las acciones necesarias para garantizar una movilidad sostenible en este ámbito territorial y desarrollar fórmulas innovadoras para la mejora de la movilidad adecuada a las zonas rurales. En su caso, prever las reservas de suelo necesarias para la implantación o ampliación de las infraestructuras, tanto de movilidad como de servicios.

h) Proponer fórmulas de gobernanza territorial que permitan la gestión mancomunada de las implantaciones de escala supralocal, en colaboración con los municipios y las mancomunidades existentes que ya cuenten con probada experiencia en la gestión de servicios públicos en este ámbito territorial.

i) Establecer directrices que permitan impulsar el desarrollo local de estos municipios con la colaboración de agentes sociales y económicos, públicos y privados, estableciendo su conexión con el planeamiento, y potenciando especialmente los sectores transformadores de los productos locales, el turismo y otros aspectos de la calidad del territorio que permitan atraer y mantener la población en los municipios.

3. En los municipios con riesgo de despoblamiento que se encuentren en la franja intermedia, de acuerdo con la Estrategia Territorial de la Comunitat Valenciana, se promoverán, cuando sea posible, la elaboración de planes mancomunados con otros municipios que se encuentren en riesgo de despoblación o cuando se trate de municipios colindantes de no mucho mayor tamaño. Estos planes tendrán los mismos objetivos que los planes territoriales del sistema rural, pero adaptados a su ámbito territorial y a su situación en la franja intermedia.

DISPOSICIONES TRANSITORIAS

Primera. *Indicadores e identificación del gasto en políticas contra la despoblación en los presupuestos anuales*

En relación con lo previsto en el apartado 3 del artículo 6 de la presente Ley, se establece el presupuesto de la Generalitat correspondiente al ejercicio 2024, como referencia para la implantación de las obligaciones aplicables en materia de indicadores y de identificación del gasto relacionado con las políticas dirigidas a hacer frente al despoblamiento territorial.

Segona. Comissió Interdepartamental del Consell per a la Lluita contra el Despoblament dels Municipis de la Comunitat Valenciana

La Comissió Interdepartamental continuarà funcionant d'acord amb el que preveu la seua regulació segons el Decret 58/2017, de 28 d'abril, del Consell, pel qual es crea la Comissió Interdepartamental per a la Lluita contra el Despoblament dels Municipis Valencians, mentre no s'aprove el decret que regule les seues funcions, composició i organització, previst en l'article 5 d'aquesta llei.

Tercera. Fons de cooperació municipal per a municipis en risc de despoblament

En relació amb el que preveu l'article 8 d'aquesta llei, el fons actualment en funcionament continuarà vigent conforme al Decret 182/2018, de 10 d'octubre, del Consell, pel qual es regula la línia específica del Fons de Cooperació Municipal per a la Lluita contra el Despoblament dels Municipis de la Comunitat Valenciana, mentre no s'aprove el decret que regule aquest fons i les seues característiques.

Quarta

Els tres anys següents a l'entrada en vigor d'aquesta llei, el Consell ha d'adaptar la normativa autonòmica per tal de fer efectius el desplegament d'aquesta llei i l'aplicació dels seus principis i objectius, sense perjudici de terminis més curts que s'establisquen per a la revisió de normatives sectorials concretes.

DISPOSICIÓ DEROGATÒRIA

Única. Derogació normativa

Es deroguen totes les disposicions d'un rang igual o inferior a aquesta en tot allò que s'opose al que disposa aquesta llei.

DISPOSICIONS FINALS

Primera. Habilitació per al desplegament reglamentari

El Consell dictarà totes les disposicions que siguen necessàries per a l'execució i el desplegament del que s'estableix en aquesta llei.

Segona. Entrada en vigor

Aquesta llei entrarà en vigor al cap de vint dies naturals des de la seua publicació en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

Per tant, ordene que tots els ciutadans i totes les ciutadanes, tribunals, autoritats i poders públics als quals pertoque, observen i facen complir esta llei.

València, 13 d'abril de 2023

El president de la Generalitat
XIMO PUIG I FERRER

Segunda. Comisión Interdepartamental del Consell per a la Lucha contra el despoblamiento de los municipios de la Comunitat Valenciana

La Comisión Interdepartamental seguirá funcionando acorde a lo previsto por su regulación según el Decreto 58/2017, de 28 de abril, del Consell, por el que se crea la Comisión Interdepartamental para la Lucha contra el Despoblamiento de los Municipios Valencianos, en tanto no se apruebe el Decreto que regule sus funciones, composición y organización, previsto en el artículo 5 de esta Ley.

Tercera. Fondo de cooperación municipal para municipios en riesgo de despoblamiento

En relación con lo previsto por el artículo 8 de la presente Ley, el fondo actualmente en funcionamiento seguirá vigente conforme al Decreto 182/2018, de 10 de octubre, del Consell, por el que se regula la línea específica del Fondo de Cooperación Municipal para la Lucha contra el Despoblamiento de los Municipios de la Comunitat Valenciana, en tanto no se apruebe el Decreto que regule dicho fondo y sus características.

Cuarta

En los tres años siguientes a la entrada en vigor de esta ley, el Consell adaptará la normativa autonómica para hacer efectivo el desarrollo de esta ley y la aplicación de sus principios y objetivos, sin perjuicio de plazos más cortos que se establezcan para la revisión de normativas sectoriales concretes.

DISPOSICIÓN DEROGATORIA

Única. Derogación normativa

Quedan derogadas cuantas disposiciones de igual o inferior rango se opongan a lo dispuesto en la presente Ley.

DISPOSICIONES FINALES

Primera. Habilitación para el desarrollo reglamentario

El Consell dictará cuantas disposiciones sean necesarias para la ejecución y el desarrollo de lo establecido en esta ley.

Segunda. Entrada en vigor

La presente ley entrará en vigor a los veinte días naturales de su publicación en el *Diari Oficial de la Generalitat Valenciana*.

Por tanto, ordeno que todos los ciudadanos y todas las ciudadanas, tribunales, autoridades y poderes públicos a los que corresponda, observen y hagan cumplir esta ley.

València, 13 de abril de 2023

El president de la Generalitat
XIMO PUIG I FERRER